

**ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏՈՒԿ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ
ԿԱՐԻՔԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ ԵՎ ԳՈՐԾԻՔԱԿԱԶՄ
11-14 տարիքային խումբ**

Սույն ուղեցույցը ստեղծվել է ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի աջակցությամբ: Ներկայացված տեսակետները պատկանում են հեղինակներին, և պարտադիր չէ, որ արտահայտեն ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի տեսակետները և քաղաքականությունը: ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ն աշխատում է, որպեսզի Հայաստանում յուրաքանչյուր երեխա լինի սիրված, սնված և խնամված: Հիմնվելով ավելի քան 75 տարվա միջազգային փորձի և Հայաստանի երեխաների համար 30 տարվա հաջողությունների վրա՝ ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ը պարտավորություն է ստանձնում բարելավելու ամենախոցելի՝ աղքատության և մեկուսացման մեջ ապրող երեխաների կյանքը:

Ստեղծման պահից ի վեր ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ն ամբողջությամբ ֆինանսավորվում է անհատների, մասնավոր հատվածի, հիմնադրամների և կառավարությունների կամավոր նվիրատվություններով:

Հայաստանում ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի գործունեությանը ծանոթանալու համար այցելեք www.unicef.am և www.babycef.am կայքերը:

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏՈՒԿ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ

ԿԱՐԻՔԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ ԵՎ

ԳՈՐԾԻՔԱԿԱՂՄ

11-14 տարիքային խումբ

ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

ԵՐԵՎԱՆ 2024

ՀՏԴ

ԳՄԴ

Սվաջյան Ա. Հ. Ադամյան Հ. Ա., Մարգարյան Լ. Հ., Գարեգինյան Ա. Ա., Մուրադյան Ռ. Մ, Գրիգորյան Օ. Կ. «Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման գործընթաց և գործիքակազմ, 11-14 տարիքային խումբ» մեթոդական ուղեցույց. - Երևան: Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն, 2024 -190 էջ:

Սույն ուղեցույցը մշակվել է ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի աջակցությամբ՝ Օքսֆորդ Փոլիսի Մենեջմենթ հնստիտուտի միջազգային փորձագետներ Անդրեաս Կարիստինոսի, Սոֆիա Կուկուվինուի և Ստատիշ Տրիանտաֆիլուի փորձագիտական խմբի կողմից իրականացվող «Հատուկ կրթության և զարգացման կարիքների գնահատման վերանայում» ծրագրի շրջանակներում՝ Ռուսաստանի Դաշնության ֆինանսական աջակցությամբ:

Ձեռնարկը երաշխավորվել է ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի 09.02.2024 թվականի 196-Ա/2 հրամանով՝ որպես ուսումնական նյութ:

Ձեռնարկը հրատարակության է երաշխավորվել Խ.Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հատուկ և ներառական կրթության ֆակուլտետի խորհրդի կողմից:

Հեղինակներ՝

Արաքսիա Հովհաննեսի Սվաջյան

Հայկուհի Արտաշեսի Ադամյան

Լիանա Հովհաննեսի Մարգարյան

Անի Արմենի Գարեգինյան

Ռուզաննա Մովսեսի Մուրադյան

Օֆելյա Կարենի Գրիգորյան

Մասնագիտական խմբագիր՝ մ.գ.թ., դոցենտ Արաքսիա Հովհաննեսի Սվաջյան

Գրախոսներ՝

Մարիաննա Ռուբենի Հարությունյան

Սիրանուշ Գևորգի Կարապետյան

Խմբագիր՝ Հայկանուշ Անատոլի Սարգսյան

Համակարգչային ձևավորում՝ Դավիթ Գեղամի Խուդավերդյան

Հեղինե Լյովայի Դավթյան

Երախտիքի խոսք	5
Հասկացությունների բառարան	6
Նախաբան	8
Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում	9
Գնահատման նպատակն ու խնդիրները	9
Գնահատման գործընթացի մասնակիցները	9
Գնահատման գործիքակազմ	10
Գնահատման գործընթաց.....	11
Հավելվածներ	19
Տեղեկագրեր	20
Առաջադրանքներ.....	28
Աշխատանքային տետր	148
Խթանիչ նյութեր.....	154
Նկար - քարտեր.....	154
Խաղեր և պարագաներ.....	163
Գնահատման չափանիշներ.....	165
Գրականություն	189

«Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման գործընթաց և գործիքակազմ» մեթոդական ուղեցույցը մշակվել է ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի և Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոնի համագործակցությամբ իրականացվող «Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայության համակարգի կատարելագործում» ծրագրի շրջանակներում:

Ցանկանում ենք շնորհակալություն հայտնել Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոնի և տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնների մասնագետներին կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման գործիքակազմի մշակման և դրա տեղայնացման աշխատանքներում ունեցած նշանակալի ներդրման համար:

Կրթության առանձնահատուկ պայմաններ՝ անձի հանրակրթական հիմնական ծրագրի յուրացմանը նպատակաուղղված առարկայական ծրագրերի և ուսուցման մեթոդների, ուսուցման անհատական տեխնիկական միջոցների, հարմարեցված միջավայրի, ինչպես նաև մանկավարժական, սոցիալական և այլ ծառայությունների ամբողջություն:

Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձ՝ խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության և այլ խնդիրներով պայմանավորված՝ ուսուցման հետ կապված դժվարություններ ունեցող, ինչպես նաև բացառիկ ընդունակություններ ունեցող անձ, որին հանրակրթական հիմնական ծրագրերը յուրացնելու համար անհրաժեշտ են կրթության առանձնահատուկ պայմաններ, ներառյալ՝ խելամիտ հարմարեցումներ:

Երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում՝ անձի կրթական ծրագրերին մասնակցության դիտարկում, երեխայի զարգացման հնարավորությունների բացահայտում և կրթության առանձնահատուկ անհրաժեշտ պայմանների սահմանում:

Ներառական կրթություն՝ յուրաքանչյուր երեխայի համար, այդ թվում՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող, զարգացման առանձնահատկություններին համապատասխան, անհրաժեշտ պայմանների և հարմարեցված միջավայրի ապահովման միջոցով կրթական գործընթացին առավելագույն մասնակցության և հանրակրթության պետական չափորոշիչով սահմանված արդյունքի ապահովում:

Մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոն՝ երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը գնահատող, կրթությանն աջակցող մանկավարժահոգեբանական և այլ օժանդակող ծառայություններ մատուցող կազմակերպություն:

Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ՝ ուսումնամեթոդական, հոգեբանական և մանկավարժական աջակցություն, որը ցուցաբերվում է սովորող երեխային, նրա ծնողին և մանկավարժական աշխատողին:

Անհատական ուսուցման պլան՝ հանրակրթության պետական և առարկայական չափորոշիչների, ծրագրերի և երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի հիման վրա կազմված փաստաթուղթ, որը սահմանում է սովորողի կրթության կազմակերպման տարեկան նպատակը, խնդիրները և դրանց հասնելու գործողությունները (ներառյալ՝ աջակցող ծառայությունները):

Աջակցող միջոցներ՝ ցանկացած ապրանք, գործիք, սարք կամ տեխնոլոգիա, որը հարմարեցված կամ հատուկ կերպով նախագծված է հաշմանդամություն ունեցող անձի ֆունկցիոնալությունը բարելավելու համար: «Աջակցող միջոցներ» եզրույթը չի ներառում բժշկական սարքավորումները, որոնք բժշկական միջամտությամբ փոխապատվաստված են կամ փոխարինողն են որևէ սարքի:

Խելամիտ հարմարեցում՝ անհրաժեշտ և համապատասխան փոփոխությունների և հարմարեցումներ, որոնք չեն առաջացնում անհամաչափ կամ անհարկի ծանրաբեռնվածություն և ուղղված են հաշմանդամություն ունեցող անձի՝ մարդու իրավունքներից և հիմնական ազատություններից մյուսների հետ հավասար հիմունքներով օգտվելուն:

Գնահատող խումբ՝ սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում իրականացնող մանկավարժական աշխատողների խումբ:

Հասարակության կայուն և շարունակական զարգացման կարևոր նախապայմաններից մեկը հումանիստական սկզբունքների, համամարդկային արժեքների և մատչելիության չափանիշների հիման վրա իրականացվող որակյալ կրթության ապահովումն է յուրաքանչյուրի համար: Անհերքելի է, որ հասարակությունը բազմազան է, և որ յուրաքանչյուր անհատ առանձնահատուկ է: Կրթության գործընթացի արդյունավետ կազմակերպման և իրականացման համար անհրաժեշտ է բավարարել սովորողների բազմազան կարիքները՝ դրանով իսկ նպաստելով կրթության գործընթացում նրանց ակտիվ մասնակցությանն ու ներգրավվածության ընդլայնմանը:

Այս համատեքստում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը (այսուհետ՝ գնահատում) կարևոր գործընթաց է, որի ժամանակ դիտարկվում է երեխայի մասնակցությունը կրթական ծրագրերին, բացահայտվում են նրա զարգացման հնարավորությունները, սահմանվում են կրթության առանձնահատուկ անհրաժեշտ պայմաններն ու խելամիտ հարմարեցումները:

Սույն ուղեցույցը ստեղծվել է գնահատման գործընթացի սահուն և արդյունավետ իրականացումն ապահովելու նպատակով: Այն նախատեսված է բոլոր նրանց համար, ովքեր աշխատում են տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոններում: Ձեռնարկը հատկապես մեծ կիրառում կունենա սովորողի գնահատման գործընթացում ներգրավված մասնագետների շրջանում՝ հատուկ մանկավարժներ, սոցիալական մանկավարժ, հոգեբան:

«Նախադպրոցական կրթության մասին» և «Հանրակրթության մասին» օրենքների համաձայն առանձնացվել են կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման 8 տեսակի գործիքներ (խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության) ըստ 5 տարիքային խմբերի, ընդհանուր առմամբ՝ 40 փաթեթ: Գնահատման գործիքները ներառում են առաջադրանքներ, աշխատանքային տետրեր, խթանիչ նյութեր 3-5, 6-10, 11-14, 15-18, 19 և բարձր տարիքային խմբերի համար:

Սույն ուղեցույցը հնարավորություն է տալիս առավել մանրամասն ծանոթանալ 11-14 տարիքային խմբի երեխաների գնահատման ընթացակարգին, կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման գործիքակազմին և դրա կիրառման մեթոդաբանությանը:

Ուղեցույցի «Հավելվածներ» բաժնում ներկայացված է 11-14 տարիքային խմբի երեխաների գնահատման ընթացքում կիրառվող գործիքակազմն իր բոլոր բաղադրիչներով՝ գնահատման տեղեկագրեր, գործիքներ (առաջադրանքներ, աշխատանքային տետրեր, խթանիչ նյութեր), չափանիշներ:

Գնահատման նպատակն ու խնդիրները

Սովորողի գնահատումն իրականացվում է հանրակրթական հիմնական ծրագրերը յուրացնելու համար անհրաժեշտ կրթության առանձնահատուկ պայմանները, ներառյալ՝ խելամիտ հարմարեցումները սահմանելու նպատակով:

Գնահատման հիմնական խնդիրն է խթանել կրթության մատչելիության, ներառականության, որակի ու արդյունավետության ապահովումը, սահմանել սովորողի համար անհրաժեշտ խելամիտ հարմարեցումները, աջակցության ծառայությունները, ինչպես նաև առաջարկել հարմարավետ և մատչելի միջավայրային պայմաններ:

Գնահատման գործընթացի մասնակիցները

- Սովորող
- Ծնող
- Ուսուցիչ
- Գնահատող խումբ (հատուկ մանկավարժներ, սոցիալական մանկավարժ, հոգեբան)
- Տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի տնօրենի տեղակալ
- Ուսումնական հաստատության տնօրենի տեղակալ

Գնահատումը համագործակցային գործընթաց է, որին ներգրավվում են ինչպես տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի մասնագետները և մանկավարժները, այնպես էլ սովորողը, նրա ծնողը, նրան դասավանդող ուսուցիչները և մանկավարժական այլ աշխատողներ սովորողի կրթության վայր հանդիսացող ուսումնական հաստատությունից:

Սովորողի և նրա ծնողի մասնակցությունը գնահատման գործընթացին կարևորվում է նրանով, որ վերջիններս կարող են արժեքավոր տեղեկատվություն տրամադրել դպրոցից դուրս սովորողի հետաքրքրությունների, նախասիրությունների, ուժեղ կողմերի կամ դժվարությունների մասին:

Ուսուցիչների ներգրավվածությունը նշված գործընթացում կարևորվում է, քանի որ նրանք կարող են հստակ նշել սովորողի ուսումնառության ընթացքում արձանագրված կայուն դժվարությունների, նրա կարողությունների, հմտությունների, ուսումնական գործընթացին խոչընդոտող և խթանող պայմանների մասին: Այս ամենը հնարավորություն է տալիս լինել առավել օբյեկտիվ և հստակ սահմանել կրթության առանձնահատուկ այն պայմանները, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ սովորողին:

Տվյալ սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը գնահատող մանկավարժական աշխատողների խմբում ընդգրկվում են տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի առնվազն երկու մանկավարժ (հատուկ մանկավարժ և սոցիալական մանկավարժ) և մեկ հոգեբան: Ըստ անհրաժեշտության՝ գնահատող խմբում կարող են ներգրավվել նաև այլ մանկավարժներ և մասնագետներ: Գնահատող խումբը ձևավորվում է տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի տնօրենի հրամանով¹:

Գնահատման գործընթացին ներգրավված է նաև տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի տնօրենի տեղակալը, ով ղեկավարում է և պատասխանատու է ողջ գործընթացի սահուն և օբյեկտիվ իրականացման համար: Ուսումնական հաստատության տնօրենի տեղակալը պատասխանատու է սովորողի գնահատման գործընթացի կազմակերպման և համակարգման համար:

Գնահատման գործիքակազմ

- Գնահատման տեղեկագիր
- Գնահատման գործիքներ՝
 - առաջադրանքներ
 - աշխատանքային տետրեր
 - խթանիչ նյութեր
- Գնահատման չափանիշներ

Գնահատման տեղեկագիր

Գնահատման տեղեկագրերը (Հավելված 1) գործիքակազմի բաղկացուցիչ մաս են, որտեղ ներառված են սովորողների տվյալ տարիքային խմբի համար վճռորոշ և նրանց զարգացման առանձնահատկություններին համապատասխան ընտրված գործունեության 25 տեսակ, որոնք արտահայտված են նաև Ֆունկցիոնալության, հաշմանդամության և առողջության միջազգային դասակարգման ծածկագրերով:

Գնահատման գործիքներ

«Հանրակրթության մասին» օրենքի համաձայն առանձնացվել են կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման 8 տեսակի **գործիքներ** (խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության): Գնահատման գործիքները ներառում են առաջադրանքներ, աշխատանքային տետրեր, խթանիչ նյութեր 11-14 տարիքային խմբի համար:

- **Առաջադրանքների** յուրաքանչյուր փաթեթ կազմվել է՝ հաշվի առնելով երեխաների տարիքային զարգացման առանձնահատկությունները, ինչը

¹ «Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգ», ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 370-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի N 88-Ն հրաման

հնարավորություն է տալիս օբյեկտիվորեն գնահատել նրանց կարողություններն ու հմտությունները (Հավելված 2): Հարցաշարի կիրառման արդյունքում հավաքագրված տեղեկատվությունը, ինչպես նաև տվյալ կարողության և հմտության ոլորտի համար սահմանված ընդհանրական միավորը նշվում է համապատասխան տեղեկագրում:

- Գործիքակազմում ներառված **աշխատանքային տեսորերը** կազմված են հարցաշարերում ընդգրկված հարցերի և առաջադրանքների հիման վրա (Հավելված 3): Յուրաքանչյուր տարիքային խմբի աշխատանքային տեսորում ներառված են տվյալ տարիքային խմբի բոլոր 8 տեսակի հարցաշարերի առաջադրանքները: Աշխատանքային տեսորում բոլոր առաջադրանքները համարակալված և խմբավորված են ըստ ծածկագրերի: Տեսողության խնդիրներ ունեցող սովորողների համար աշխատանքային տեսորերն, ըստ անհրաժեշտության, կարելի է տպագրել ավելի մեծ տառաչափով՝ ապահովելով նյութի հասանելիությունն ու մատչելիությունը:
- Գործիքակազմի բաղկացուցիչ մաս են կազմում **խթանիչ նյութերը** (դիդակտիկ նյութեր, խաղեր, նկարներ և այլն), որոնք անհրաժեշտ են որոշ առաջադրանքների կատարման համար (Հավելված 4): Հարցաշարերում կոնկրետ առաջադրանքների համար անհրաժեշտ խթանիչ նյութերի վերաբերյալ նշումն արված է համապատասխան սյունակում:

Գնահատման չափանիշներ

Սովորողների 11-14 տարիքային խմբի համար վճռորոշ հանդիսացող և տեղեկագրում ներառված գործունեության տեսակները գնահատելու, դրանց համար հստակ միավոր սահմանելու և արդյունքում սովորողին անհրաժեշտ կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման աստիճանը սահմանելու համար կիրառվում են գնահատման չափանիշներ (Հավելված 5), որոնք տրված են 0-4 միավորային սանդղակով²:

Գնահատման գործընթաց

- սովորողի կրթական ծրագրերին մասնակցության դիտարկում
- սովորողի զարգացման հնարավորությունների բացահայտում և գնահատում
- կրթության առանձնահատուկ անհրաժեշտ պայմանների սահմանում

Սովորողը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման ներկայացվում է այն ժամանակ, երբ նրա մոտ նկատվում են ուսումնառության հետ կապված կայուն դժվարություններ, որոնք խանգարում են իր կարողությունների չափով մասնակցություն ունենալ ուսումնական գործընթացում: Նման դժվարությունները բացա-

² Գնահատման չափանիշների միավորային սանդղակի նկարագրությունը առավել մանրամասն ներկայացված է ուղեցույցի «Գործիքի կիրառում և առաջադրանքների գնահատում» ենթավերնագրում:

հայտվում են ուսումնական հաստատության մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի կողմից, որի կազմում կարող են ընդգրկված լինել սովորողին դասավանդող ուսուցիչները, դասղեկը, ուսուցչի օգնականը, երկարօրյա խմբերի մանկավարժական աշխատողները, հոգեբանը և մանկավարժական այլ աշխատողներ: Նշված մասնագետների կողմից ուսումնական գործընթացում իրականացվող շարունակական դիտարկումների և գնահատումների արդյունքում հավաքագրված տեղեկատվության վերլուծության արդյունքում որոշում է կայացվում, սովորողին ներկայացնել կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման: Հարկ է նշել, որ ուսումնական հաստատության մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի կողմից սովորողի ուսումնառության արդյունքների վերաբերյալ հավաքագրված տեղեկատվությունն արձանագրվում է ըստ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի հրամանով հաստատված ձևաթղթի³:

Սովորողի՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումն իրականացվում է երեք փուլով:

Փուլ 1. Սովորողի՝ կրթական ծրագրերին մասնակցության դիտարկում

Սովորողի մասին օբյեկտիվ տեղեկատվություն հնարավոր է հավաքագրել տարբեր միջավայրերում դիտարկումների, ուսուցիչների, ծնողների և սովորողին քաջատեղյակ այլ անձանց հետ զրույցների, ինչպես նաև սովորողի աշխատանքային տեսրերի ուսումնասիրության արդյունքում:

Գնահատման գործընթացի շրջանակում կրթական ծրագրերին սովորողի մասնակցության դիտարկումն ու նրա զարգացման հնարավորությունների բացահայտումն իրականացվում է գնահատող խմբի կողմից: Դիտարկման գործընթացն իրականացվում է սովորողի ուսումնական հաստատությունում՝ դասերի, դասամիջոցների, տարատեսակ միջոցառումների և խաղերի ընթացքում: Դիտարկման փուլի համար հստակ ժամանակահատված սահմանված չէ: Հաշվի առնելով սովորողի կարողությունները, դժվարությունները և զարգացման առանձնահատկությունները՝ գնահատող խումբն ինքն է որոշում, թե որքան ժամանակ է տևելու դիտարկման փուլը:

Գնահատման գործընթացի այս փուլն առավել քան կարևոր է, քանի որ այս ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվության հիման վրա գնահատող խումբը գործիքակազմից ընտրում է այն հարցաշարերը, որոնցով շարունակելու է աշխատանքը: Այդ իսկ պատճառով դիտարկման ընթացքում անհրաժեշտ է ուշադրություն դարձնել սովորողի ակադեմիական գիտելիքներին, տեսողության և լսողության զգայարանների նպատակային կիրառմանը, հաղորդակցման հմտություններին, հուզականային և վարքային դրսևորումներին, սոցիալական ներառմանը, շարժունակությանը և առողջական վիճակին:

Ինչպես արդեն նշվել էր նախորդիվ, սովորողի գնահատման արդյունքում առավել օբյեկտիվ միավորներ ստանալու և նրա կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքն ու անհրաժեշտ մանկավարժահոգեբանական ծառայությունները հստակ

³ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 370-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի N 88-Ն հրաման՝ Ձև 9:

սահմանելու նպատակով գնահատող խումբը տեղեկատվություն է հավաքագրում նաև սովորողի ծնողներից և ուսուցիչներից: Վերջիններիս հետ զրույցի ընթացքում կարևոր է, որ հարցերը ձևակերպվեն հստակ, ինչը կօգնի ստանալ երեխային բնութագրող առավել ճշգրիտ տեղեկատվություն:

Սովորողի ուսումնառության արդյունքների վերաբերյալ ամփոփ նկարագիրը, որը ուսումնական հաստատության դիմումի, ծնողի ստորագրած համաձայնագրի⁴ և մի շարք այլ փաստաթղթերի հետ միասին ներկայացվում է տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոն, պետք է մանրամասն ուսումնասիրվի գնահատող խմբի կողմից: Ուսուցիչներն այս ձևաթղթում ամփոփ ներկայացնում են սովորողի ուսումնառության ընթացքում արձանագրված կայուն դժվարությունների կամ դրսևորած բացառիկ ընդունակությունների, ինչպես նաև սովորողի գիտելիքների, հմտությունների, վերաբերմունքի և արժեքների ստուգման նպատակով իրականացված հայտորոշիչ և ձևավորող գնահատման ընթացքում հավաքագրած տեղեկատվությունը: Հարկ է նշել, որ այս նկարագրության մեջ առկա տեղեկատվությունը ևս կարող է կարևոր և վճռորոշ դեր ունենալ կրթության առանձնահատուկ պայմանների և խելամիտ հարմարեցումների սահմանման ժամանակ:

ԿԱՐԵՎՈՐ

Կրթական ծրագրերին սովորողի մասնակցության դիտարկման, ծնողների, դասավանդող ուսուցիչների և սովորողին քաջատեղյակ այլ անձանց հետ զրույցների, ինչպես նաև նրա աշխատանքային տեսրերի ուսումնասիրության արդյունքում հավաքագրված տեղեկատվությունը պետք է լինի բազմակողմանի և օբյեկտիվ, որպեսզի հաջորդիվ ընտրվեն տեղեկագրեր, որոնք առավելագույնս կբխեն սովորողի կարիքներից:

Փուլ 2. Սովորողի զարգացման հնարավորությունների բացահայտում և գնահատում

▪ **Գործիքակազմի ընտրություն**

Գնահատման գործընթացի երկրորդ փուլը սկսվում է տեղեկագրերի և համապատասխան գործիքների ընտրությամբ, որի համար հիմք է հանդիսանում գնահատման առաջին փուլում իրականացված դիտարկման արդյունքում հավաքագրված տեղեկատվությունը: Գնահատման գործընթացում կիրառվող տեղեկագրերի ընտրությունն իրականացվում է՝ հաշվի առնելով սովորողի տարիքը և զարգացման առանձնահատկությունները: Օրինակ՝ եթե երեխան միաժամանակ ունի շարժունակության, ինտելեկտի (մտավոր) և լսողության հետ կապված խնդիրներ, ապա նրա գնահատումն իրականացվում է ըստ 3 տեղեկագրերի և դրանց համապատասխան գործիքների:

⁴ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 370-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի N 88-Ն հրաման՝ Ձև 5, Ձև 6, Ձև 7:

▪ **Գործիքի կիրառում և առաջադրանքների գնահատում**

Տեղեկագրերի ընտրությունից հետո սկսվում է համապատասխան գործիքների կիրառումը: Հարկ է նշել, որ հարցերը և առաջադրանքները երեխային կարող է ուղղել գնահատող խմբի անդամներից որևէ մեկը՝ այն մասնագետը, ով պատասխանատու է տվյալ ոլորտի գնահատման համար, կամ նա, ով ավելի արդյունավետ առաջնային կոնտակտ է հաստատել երեխայի հետ և վստահության է արժանացել վերջինիս կողմից: Գործիքներում առկա հարցերը գնահատող մասնագետներն ըստ անհրաժեշտության կարող են ուղղվել ոչ միայն երեխային, այլ նաև ծնողին կամ երեխային քաջատեղյակ այլ անձի:

Հարկ է նշել, որ գործիքներում ներառված առաջադրանքներն ունեն կիրառման որոշակի առանձնահատկություններ.

- Գործիքներում ներառված առաջադրանքները կիրառելի են տվյալ տարիքային խմբի բոլոր երեխաների համար, սակայն որոշ առաջադրանքներ տրված են ըստ կոնկրետ տարիքի և ունեն համապատասխան նշում, օրինակ՝ 3-5 տարիքային խմբի համար նախատեսված գործիքում նույն ծածկագրի համար կան առաջադրանքներ՝ նախատեսված միայն 3 տարեկան երեխաների և առաջադրանքներ՝ միայն 4-5 տարեկան երեխաների համար:
- Գործիքներում որոշ առաջադրանքներ տրված են այլընտրանքային «ա» և «բ» տարբերակներով, որոնք գնահատում են միևնույն կարողությունն ու հմտությունը: Նման դեպքերում կիրառվում է առաջադրանքի կա՛մ «ա», կա՛մ «բ» տարբերակը՝ հաշվի առնելով երեխայի զարգացման առանձնահատկությունները:
- Արձանագրություններում կան առաջադրանքներ, որոնք աստղանշված են մեկ (*) կամ երկու աստղանիշով (**): Մեկ աստղանիշով առաջադրանքները պահանջում են այլընտրանքային լուծումներ և մոտեցումներ, որոնք տրված են տվյալ առաջադրանքների հետ: Բոլոր այն դեպքերում, երբ հարցաշարում ներկայացված այլընտրանքային լուծումները բավարար չեն լինի կամ չեն բխի երեխայի կարողություններից ու հնարավորություններից, ապա անհրաժեշտություն կառաջանա, որպեսզի գնահատող խումբը գտնի բոլորովին այլ այլընտրանքային լուծումներ, որոնք կօգնեն երեխային առաջադրանքի կատարման ընթացքում և կբացահայտեն նրա կարողություններն ու դժվարությունները տվյալ ոլորտում: Հարկ է նշել, որ վերը նշված մոտեցումը կիրառելի է նաև այն դեպքերում, երբ այլընտրանքային լուծումների և մոտեցումների կարիք առաջացել է աստղանիշ չունեցող հարցերի և առաջադրանքների կիրառման ժամանակ: Այն առաջադրանքները, որոնք նշված են երկու աստղանիշով, կարելի է բաց թողնել, եթե երեխայի զարգացման առանձնահատկություններով պայմանավորված՝ անհնար է դրանց կատարումը:

Գործիքներում ներառված յուրաքանչյուր առաջադրանք գնահատվում է 0-4 միավորով (աղյուսակ 1): Կան առաջադրանքներ, որոնք բաղկացած են մի քանի մասից, որոնցից յուրաքանչյուրը ևս գնահատվում է 0-4 միավորով, և դրանց դուրս բերված թվաբանական միջինն էլ համարվում է տվյալ առաջադրանքի վերջնական միավորը:

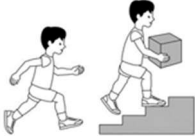

Յուրաքանչյուր առաջադրանքի կամ հարցի պատասխան պետք է գնահատել օբյեկտիվորեն, քանի որ դրա հիման վրա սահմանվում է սովորողի կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքը և նրան տրամադրվող կրթության և զարգացման կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական ծառայությունների աստիճանը:

Գործիքի կիրառման և սովորողի դիտարկման արդյունքում հավաքագրված տեղեկատվությունն ամփոփվում է համապատասխան ծածկագրերում՝ բնութագրելով երեխայի կարողությունները, դժվարությունները, ինչպես նաև աջակցության արդյունավետ տարբերակներն ու երեխայի զարգացման հնարավորությունները: Յուրաքանչյուր ծածկագրի հարցերի և առաջադրանքների համար սահմանված միավորների թվաքանակն միջինը դիտվում է որպես որակիչ տվյալ ծածկագրի համար:

ԿԱՐԵՎՈՐ

Սովորողի կարողությունները կամ հմտությունները հստակ նկարագրելու և տեղեկագրերում դրանց համար օբյեկտիվ միավորներ և որակիչներ սահմանելու համար կարևոր է ոչ միայն հարցաշարերի կիրառման, այլև սովորողի դիտարկման, ծնողների և ուսուցիչների հետ զրույցի արդյունքում հավաքագրված տեղեկատվությունը:

Աղյուսակ 1. Առաջադրանքների համար սահմանված միավորների բնութագրիչներ⁵

Միավոր	Նկարագիր	Հանդիպման հաճախականությունը՝ %-ով	Նկար
0	Խնդիր չկա (չկա, բացակայում է, աննշան է) Գործողությունը կատարում է առանց դժվարության:	0-4 %	
1	Թեթև աստիճանի խնդիր Գործողությունը կատարում է ինքնուրույն, բայց՝ դժվարությամբ:	5-24 %	
2	Միջին աստիճանի խնդիր Գործողությունը կատարում է որոշակի աջակցությամբ՝ հարմարեցված սարքեր, տեխնոլոգիաներ, այլ անձի մասնակի աջակցությամբ:	25-49 %	
3	Ծանր աստիճանի խնդիր Գործողությունը կատարում է միայն աջակցությամբ՝ հարմարեցված սարքեր, տեխնոլոգիաներ, այլ անձի մշտական աջակցությամբ:	50-95 %	

⁵ Աղյուսակում նկարների օրինակը տրված է «Տեղաշարժման» ծածկագրի համար

4	<p>Խորը խնդիր</p> <p>Գործողությունը կատարել ընդհանրապես չի կարողանում կամ ընդհանրապես չի մասնակցում գործողության կատարմանը անգամ օգնության պարագայում:</p>	96-100 %	
---	---	----------	---

Կատարողականության և կարողունակության որակիչներ

Գնահատման գործիքակազմում ընդգրկված են գործունեության և մասնակցության 9 ոլորտ՝

1. սովորել և գիտելիքը կիրառել,
2. ընդհանուր առաջադրանքներ և պահանջներ,
3. հաղորդակցություն,
4. շարժունակություն,
5. ինքնասպասարկում,
6. կենցաղ,
7. միջանձնային շփում և հարաբերություններ,
8. կյանքի հիմնական բնագավառներ,
9. համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանք:

Յուրաքանչյուր ոլորտ ընդգրկում է ենթաօլորտներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ավելի մանրամասն գնահատում իրականացնել տվյալ ոլորտում: Գործունեության և մասնակցության ծածկագրերը պահանջում են կատարողականության և կարողունակության որակիչների սահմանում, որտեղ.

- **կատարողականության որակիչը** ցույց է տալիս, թե ինչպես է երեխան կատարում առաջադրանքները, գործողությունները և որքան մասնակցային է կոնկրետ միջավայրում:
- **կարողունակության որակիչը** նկարագրում է որևէ առաջադրանք կամ գործողություն կատարելու երեխայի ունակությունը հարմարեցված միջավայրում⁶: Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման ժամանակ այս որակիչը ցույց է տալիս սովորողի ֆունկցիոնալության հավանական ամենաբարձր մակարդակը, որին նա կարող է հասնել տվյալ գործունեության մեջ տվյալ կրթական աստիճանի ավարտին (4-րդ, 9-րդ, 12-րդ դասարաններ):

Գնահատող խումբը միջավայրային գործոններ սահմանելիս պետք է հստակ տեղեկություն ունենա այն մասին, թե որքանով են տվյալ միջավայրային հարմարեցումները առկա և հասանելի գնահատվողի համար: Պետք է նաև հաշվի առնել, որ միջավայրային գործոնի առկայությունը կամ բացակայությունը ևս կարող է որպես խոչընդոտ

⁶ Հարմարեցված միջավայրը կարող է լինել. ա) փաստացի միջավայր, որն ընդհանուր առմամբ օգտագործվում է թեստային պայմաններում կարողությունը գնահատելու համար. բ) եթե դա հնարավոր չէ, ապա պայմանական միջավայր, որը կարող է ընկալվել որպես նույնատիպ ազդեցություն ունեցող: Հարմարեցված միջավայրի մեջ կարող են ներառվել հարմարեցված ֆիզիկական և ուսումնական միջավայրերը, աջակցող ծառայությունները, սարքերը, տեխնոլոգիաները:

դիտարկվել (օրինակ՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց նկատմամբ բացասական վերաբերմունքը, ծնողի գերխնամքը կամ անհրաժեշտ ծառայության բացակայությունը):

Փուլ 3. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների սահմանում

ԿԱՐԵՎՈՐ

Գնահատման պատասխանատուն համարվում է Գնահատող խումբը, հետևաբար խմբի անդամները համատեղ են իրականացնում գնահատման ողջ գործընթացը՝ կազմելով երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի վերաբերյալ եզրակացությունը⁷ և արձանագրությունը⁸, որտեղ սահմանվում են երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը, նրա կրթության արդյունավետ կազմակերպման համար անհրաժեշտ հարմարեցումները և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների աստիճանը:

Սովորողի գործունեության, մասնակցության, նրա կրթության գործընթացին նպաստող կամ խոչընդոտող գործոնների բացահայտումից և գնահատումից հետո ստացված տվյալները մուտքագրվում են Կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգի Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների տվյալների միասնական բազայում տեղակայված համապատասխան տեղեկագրում: Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների տվյալների միասնական բազան ինքնաշխատ եղանակով՝ հիմնվելով տեղեկագրում մուտքագրված որակիչների վրա, նախապես սահմանված և հաստատված բանաձևի հիման վրա սահմանում է սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների աստիճանը:

$$\text{Բանաձև՝ } \frac{\text{միավորների ընդհանուր գումար}}{\text{առավելագույն միավոր}} =$$

Յուրաքանչյուր տեղեկագիր ունի առավելագույնը 25 ծածկագիր, որոնցից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 4 միավորով: Ըստ վերը նշված բանաձևի՝ տեղեկագրում ներառված 25 ծածկագրերի գնահատման արդյունքում ստացված միավորների ընդհանուր գումարը բաժանվում է առավելագույն միավորին, որը հավասար է 100-ի (Աղյուսակ 2):

Աղյուսակ 2. Առավելագույն միավորները՝ ըստ տեղեկագրերի

⁷ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 370-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի N 88-Ն հրաման՝ Ձև 2

⁸ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 370-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի N 88-Ն հրաման՝ Ձև 3

Տեղեկագիր	Ծածկագրերի թիվը	Առավելագույն որակիչ	Առավելագույն միավոր
Ինտելեկտի (մտավոր)	25	×4	100
Շարժունակության	25	×4	100
Լսողության	25	×4	100
Տեսողության	25	×4	100
Խոսքի և լեզվի	25	×4	100
Հաղորդակցման	25	×4	100
Հույզի	25	×4	100
Վարքի	25	×4	100

Արդյունքում ստացված միավորը, որը տեղակայվում է 0-1 միջակայքում, ցույց է տալիս կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքը և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների անհրաժեշտ աստիճանը:

Բոլոր այն դեպքերում, երբ համակարգի կողմից դուրս բերվող միավորը 0-0,04 -ի միջակայքում է, կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների կարիք չի սահմանվում:

Գնահատման արդյունքում մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների կարիքի 1-ին աստիճանը սահմանվում է միավորների 0,05-0,24, 2-րդ աստիճանը՝ 0,25-0,49, 3-րդ աստիճանը՝ 0,5-0,74, 4-րդ աստիճանը՝ 0,75 միավորային միջակայքում (Աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 3. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների աստիճանի սահմանման միջակայք

Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայության աստիճանը	Միավորային միջակայքը
Աջակցության կարիք չունի	0–0,04
1-ին աստիճանի աջակցություն	0,05–0,24
2-րդ աստիճանի աջակցություն	0,25–0,49
3-րդ աստիճանի աջակցություն	0,5–0,74
4-րդ աստիճանի աջակցություն	0,75–1

Հաշվի առնելով, որ գնահատման ժամանակ հավաքագրված տեղեկատվությունը և գնահատման եզրակացությունը հիմք են հանդիսանում սովորողի կրթության կազմակերպման, հարմարեցումների ապահովման և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման համար, անհրաժեշտ է խիստ պատասխանատու կերպով մոտենալ գնահատման գործընթացին և դրա արդյունքում կայացված որոշումներին, ներկայացված եզրակացությանն ու առաջարկություններին:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՏԵՂԵԿԱԳՐԵՐ

Խոսքի և լեզվի արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Կատարողականության որակիչ	Կարողունակության որակիչ
d1.	Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը)		
d115	Լսելը		
d134	Լրացուցիչ լեզու սովորելը		
d135	Կրկնելու միջոցով սովորելը		
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը		
d163	Մտածելը		
d166	Կարդալը		
d170	Գրելը		
d172	Հաշվելը		
d2.	Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d240	Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը		
d250	Սեփական վարքագիծը կառավարելը		
d3.	Հաղորդակցությունը		
d310	Հաղորդակցվելիս բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը		
d315	Հաղորդակցվելիս ոչ բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը		
d325	Հաղորդակցվելիս գրավոր հաղորդագրություններ ընկալելը		
d330	Խոսելը		
d345	Գրավոր հաղորդագրություններ կազմելը		
d350	Զրույցը		
d355	Քննարկումը		
d360	Հաղորդակցության սարքեր և մեթոդներ օգտագործելը		
d4.	Շարժունակությունը		
d440	Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը		
d5.	Ինքնասպասարկումը		
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը		
d6	Կենցաղը		
d7.	Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները		
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերությունները		
d730	Անձանոթների հետ հարաբերությունները		
d8.	Կյանքի հիմնական բնագավառները		
d820	Դպրոցական կրթությունը		
d9.	Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը		
d920	Հանգիստը և ժամանցը		

Հաղորդակցման արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Կատարողականության որակիչ	Կարողունակության որակիչ
d1.	Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը)		
d115	Լսելը		
d120	Այլ զգայարանների նպատակային օգտագործումը		
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը		
d161	Ուշադրությունը պահպանելը		
d163	Մտածելը		
d166	Կարդալը		
d170	Գրելը		
d172	Հաշվելը		
d175	Խնդիրներ լուծելը		
d2.	Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d230	Առօրյա կյանքը կազմակերպելը		
d240	Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը		
d2500	Նորություն ընդունելը		
d2501	Պահանջներին արձագանքելը		
d2502	Անձանց դիմելը կամ իրավիճակներում մոտեցում դրսևորելը		
d2503	Կանխատեսելի կերպով գործելը		
d3.	Հաղորդակցությունը		
d330	Խոսելը		
d350	Զրույցը		
d360	Հաղորդակցության սարքեր և մեթոդներ օգտագործելը		
d4.	Շարժունակությունը		
d440	Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը		
d5.	Ինքնասպասարկումը		
d571	Սեփական անվտանգության մասին հոգալը		
d6.	Կենցաղը		
d7.	Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները		
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերությունները		
d730	Անձանոթների հետ հարաբերությունները		
d8.	Կյանքի հիմնական բնագավառները		
d820	Դպրոցական կրթությունը		
d9.	Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը		
d920	Հանգիստը և ժամանցը		

Լսողության արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Կատարողականության որակիչ	Կարողունակության որակիչ
d1.	Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը)		
d115	Լսելը		
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը		
d133	Լեզու սովորելը		
d161	Ուշադրությունը պահպանելը		
d163	Մտածելը		
d166	Կարդալը		
d170	Գրելը		
d172	Հաշվելը		
d175	Խնդիրներ լուծելը		
d2.	Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d220	Համալիր առաջադրանքներ կատարելը		
d250	Սեփական վարքագիծը կառավարելը		
d3.	Հաղորդակցությունը		
d310	Հաղորդակցվելիս բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը		
d315	Հաղորդակցվելիս ոչ բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը		
d330	Խոսելը		
d350	Զրույցը		
d355	Քննարկումը		
d360	Հաղորդակցության սարքեր և մեթոդներ օգտագործելը		
d4.	Շարժունակությունը		
d440	Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը		
d460	Տարբեր վայրերում տեղաշարժվելը		
d5.	Ինքնասպասարկումը		
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը		
d6.	Կենցաղը		
d7.	Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները		
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերությունները		
d730	Անձանոթների հետ հարաբերությունները		
d8.	Կյանքի հիմնական բնագավառները		
d820	Դպրոցական կրթությունը		
d9.	Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը		
d920	Հանգիստը և ժամանցը		

Տեսողության արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Կատարողականության որակիչ	Կարողունակության որակիչ
d1.	Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը)		
d115	Լսելը		
d161	Ուշադրությունը պահպանելը		
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը		
d163	Մտածելը		
d166	Կարդալը		
d170	Գրելը		
d172	Հաշվելը		
d175	Խնդիրներ լուծելը		
d177	Որոշումներ կայացնելը		
d2.	Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d230	Առօրյա կյանքը կազմակերպելը		
d240	Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը		
d250	Սեփական վարքագիծը կառավարելը		
d3.	Հաղորդակցությունը		
d315	Հաղորդակցվելիս ոչ վերբալ հաղորդագրություններ ընկալելը		
d330	Խոսելը		
d350	Զրույցը		
d4.	Շարժունակությունը		
d440	Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը		
d460	Տարբեր վայրերում տեղաշարժվելը		
d5.	Ինքնասպասարկումը		
d540	Հագնվելը		
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը		
d6.	Կենցաղը		
d640	Տնային գործեր անելը		
d7.	Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները		
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերությունները		
d730	Անձանոթների հետ հարաբերությունները		
d8.	Կյանքի հիմնական բնագավառները		
d820	Դպրոցական կրթությունը		
d9.	Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը		
d920	Հանգիստը և ժամանցը		

Ինտելեկտի (մտավոր) արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Կատարողականության որակիչ	Կարողունակության որակիչ
d1.	Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը)		
d115	Լսելը		
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը		
d155	Հմտություններ ձեռք բերելը		
d161	Ուշադրությունը պահպանելը		
d163	Մտածելը		
d166	Կարդալը		
d170	Գրելը		
d172	Հաշվելը		
d175	Խնդիրներ լուծելը		
d177	Որոշումներ կայացնելը		
d2.	Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d220	Համալիր առաջադրանքներ կատարելը		
d230	Առօրյա կյանքը կազմակերպելը		
d250	Սեփական վարքագիծը կառավարելը		
d3.	Հաղորդակցությունը		
d330	Խոսելը		
d350	Զրույցը		
d4.	Շարժունակությունը		
d440	Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը		
d460	Տարբեր վայրերում տեղաշարժվելը		
d5.	Ինքնասպասարկումը		
d530	Բնական կարիքները հոգալը		
d540	Հագնվելը		
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը		
d6.	Կենցաղը		
d7.	Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները		
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերությունները		
d730	Անձանոթների հետ հարաբերությունները		
d8.	Կյանքի հիմնական բնագավառները		
d820	Դպրոցական կրթությունը		
d9.	Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը		
d920	Հանգիստը և ժամանցը		

Հուզական արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Կատարողականության որակիչ	Կարողունակության որակիչ
d1.	Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը)		
d115	Լսելը		
d132	Տեղեկություններ հավաքելը		
d161	Ուշադրությունը պահպանելը		
d163	Մտածելը		
d166	Կարդալը		
d170	Գրելը		
d172	Հաշվելը		
d175	Խնդիրներ լուծելը		
d177	Որոշումներ կայացնելը		
d2.	Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d220	Համալիր առաջադրանքներ կատարելը		
d230	Առօրյա կյանքը կազմակերպելը		
d240	Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը		
d250	Սեփական վարքագիծը կառավարելը		
d3.	Հաղորդակցությունը		
d350	Զրույցը		
d355	Քննարկումը		
d4.	Շարժունակությունը		
d5.	Ինքնասպասարկումը		
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը		
d6.	Կենցաղը		
d7.	Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները		
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերությունները		
d730	Անձանոթների հետ հարաբերությունները		
d740	Ֆորմալ հարաբերությունները		
d760	Ընտանեկան հարաբերությունները		
d8.	Կյանքի հիմնական բնագավառները		
d820	Դպրոցական կրթությունը		
d9.	Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը		
d910	Համայնքային կյանքը		
d9200	Խաղերը		
d9205	Սոցիալական շփումը		

Վարքի արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Կատարողականության որակիչ	Կարողունակության որակիչ
d1.	Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը)		
d115	Լսելը		
d155	Հմտություններ ձեռք բերելը		
d161	Ուշադրությունը պահպանելը		
d163	Մտածելը		
d166	Կարդալը		
d170	Գրելը		
d172	Հաշվելը		
d175	Խնդիրներ լուծելը		
d177	Որոշումներ կայացնելը		
d2.	Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d230	Առօրյա կյանքը կազմակերպելը		
d240	Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը		
d250	Սեփական վարքագիծը կառավարելը		
d3.	Հաղորդակցությունը		
d350	Զրույցը		
d355	Քննարկումը		
d4.	Շարժունակությունը		
d5.	Ինքնասպասարկումը		
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը		
d6.	Կենցաղը		
d650	Կենցաղային իրերի մասին հոգ տանելը		
d7.	Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները		
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերությունները		
d730	Անձանոթների հետ հարաբերությունները		
d740	Ֆորմալ հարաբերությունները		
d760	Ընտանեկան հարաբերությունները		
d8.	Կյանքի հիմնական բնագավառները		
d820	Դպրոցական կրթությունը		
d9.	Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը		
d910	Համայնքային կյանքը		
d9200	Խաղերը		
d9205	Սոցիալական շփումը		

Շարժունակության արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Կատարողա կանության որակիչ	Կարողունա կության որակիչ
d1.	Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը)		
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը		
d161	Ուշադրությունը պահպանելը		
d163	Մտածելը		
d166	Կարդալը		
d170	Գրելը		
d172	Հաշվելը		
d175	Խնդիրներ լուծելը		
d2.	Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d230	Առօրյա կյանքը կազմակերպելը		
d240	Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը		
d3.	Հաղորդակցությունը		
d350	Զրույցը		
d360	Հաղորդակցության սարքեր և մեթոդներ օգտագործելը		
d4.	Շարժունակությունը		
d440	Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը		
d445	Դաստակը և բազուկն օգտագործելը		
d450	Քայլելը		
d455	Տեղաշարժվելը		
d460	Տարբեր վայրերում տեղաշարժվելը		
d470	Փոխադրամիջոցից օգտվելը		
d5.	Ինքնասպասարկումը		
d530	Բնական կարիքները հոգալը		
d540	Հագնվելը		
d6	Կենցաղը		
d630	Կերակուրներ պատրաստելը		
d7.	Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները		
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ		
d740	Ֆորմալ հարաբերություններ		
d8.	Կյանքի հիմնական բնագավառները		
d820	Դպրոցական կրթությունը		
d9.	Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը		
d920	Հանգիստը և ժամանցը		

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐ

Խոսքի և լեզվի արձանագրություն

Հարցեր, որոնց դիմաց նշված է (*)՝ խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների դեպքում հնարավորություն տալ կարդալու, ճիշտ փարբերակը մատնանշելու կամ գրավոր փարբերակով պատասխանելու:

Խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների համար որպես այլընտրանք կիրառել (բ) փարբերակը:

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Հարցեր	Անհրաժեշտ նյութեր
d1. Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը			
d110	Դիտելը (նայելը) <i>(Տեսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով տեսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ առարկային հետևելը, մարդկանց դիտելը, սպորտային իրադարձություն, որևէ անձի կամ խաղացող երեխաներին նայելը):</i>	1. Երեխային առաջարկել նկար և հետևել, թե աչքերից ինչ հեռավորության վրա է պահում (արդյունքը կլինի բարձր, եթե երեխան նկարը պահում է 25-30 սմ հեռավորության վրա և չի անտեսում նկարում պատկերված մանր առարկաները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 57
		2. (*) Ի՞նչ պատկեր և ի՞նչ թիվ ես տեսնում նկարներում (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված թիվը և պատկերը):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 26.2
		3. (*) Գտի՛ր թաքնված պատկերները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված պատկերները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 58
d115	Լսելը <i>(Լսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով լսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ ռադիո, մարդու ձայն, երաժշտություն, դասախոսություն կամ պատմվածք ունկնդրելը):</i>	1. (*) Լսի՛ր և կրկնի՛ր հնչեցված բառերը՝ կատու, սեղան, շուն, տուն, մեքենա, մատիտ, աղջիկ, խոզ, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից, խոսքով չհաղորդակցվող երեխաները միայն մատնանշում են համապատասխան նկարները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 2, 3
		2. (*) Լսի՛ր և կրկնի՛ր հնչեցված բառերը՝ կատու, շուն, տուն, մեքենա, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 22ուկով, 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից, խոսքով չհաղորդակցվող երեխաները միայն մատնանշում են համապատասխան նկարները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 2, 3

		3. Քանի՞ ուժեղ և քանի՞ թույլ ծափ լսեցիր (հնչեցնել 3 թույլ և 2 ուժեղ ծափ):	
		4. (*) Կրկնի՞ր նախադասությունները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված նկարները): Աղջիկը ցնցուղով ջրում է ծաղիկները: Չատիկը ապրում էր պարտեզում: Սեղանին դրված էր դանակ, պատառաքաղ, գդալ:	Իսթանիչ նյութ՝ նկար 59
		5. (*) Լսի՞ր և նշի՞ր հնչեցված բառի առաջին և վերջին տառերը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ցույց տալ բառի առաջին և վերջին տառերը). անձրևանոց, նապաստակ, պատառաքաղ, ձմերուկ, հեռուստացույց, խաղալիք, ծաղրածու:	Իսթանիչ նյութ՝ փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով
d134	Լրացուցիչ լեզու սովորելը <i>Անձանց, առարկաները, իրադարձությունները և զգացմունքները բառերի, խորհրդանիշների, բառակապակցությունների և նախադասությունների միջոցով ներկայացնելու հմտությունը զարգացնելը, ինչպես, օրինակ՝ լրացուցիչ լեզվի կամ ժեստերի լեզվի միջոցով՝ բացատրությամբ լեզու սովորելու (d133), հաղորդակցության (d310-d399):</i>	1. (*) Մեկնաբանի՞ր նշանները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան պատասխանում է ժեստով կամ մատնանշում է պահանջված նշանը):	Իսթանիչ նյութ՝ նկար 61
		2. Ներկայացրո՞ւ իրադարձությունը այլ լեզվով, օրինակ՝ ռուսերեն, անգլերեն, մատնախոսությամբ, ժեստերով:	Իսթանիչ նյութ՝ նկար 62
		3. Կազմի՞ր նախադասություններ քարտերի միջոցով:	Իսթանիչ նյութ՝ նկար 51
d135	Կրկնելու միջոցով սովորելը <i>(Իրադարձությունների կամ խորհրդանիշների հաջորդականությունը կրկնելը՝ որպես սովորելու հիմնական բաղադրիչ, ինչպես, օրինակ՝ ժեստերի միջոցով կամ առանց ժեստերի փասնյակներով հաշվելու կամ բանաստեղծություն արտասանելու մեջ</i>	1. (*) Արտասանի՞ր որևէ բանաստեղծություն կամ հաշվի՞ր հարյուրյակներով (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան կարող է գրել կամ ցույց տալ ժեստերով):	
		2. Ցույց տուր, թե որ նշանն է՝ <ul style="list-style-type: none"> • մուտքն արգելվում է, • վերգետնյա հետիոտնային անցում • ստորգետնյա հետիոտնային անցում • հետիոտնային անցում • աղբը թափել աղբամանում • տարիանման ելք 	Իսթանիչ նյութ՝ նկար 63, 34

	<p>վարժվելը՝ ներառյալ գործողության կամ վարքագծի հետագա նմանակումը):</p>	<p>3. Կարողանում ես կրկնելու միջոցով սովորել քեզ անհրաժեշտ խորհրդանիշները, տեղեկատվությունը կամ հերթագայող գործողությունները, օրինակ՝ պարային շարժումները.</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
<p>d1371</p>	<p>Բարդ հասկացություններ սովորելը (Դասակարգման, խմբավորման, դարձելիության, սերիականության հասկացություններն ըմբռնելը և գործածելը):</p>	<p>1. (*) Նշի՛ր ճիշտ տարբերակը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան ինքնուրույն կարդում և մատնանշում է ճիշտ տարբերակը).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ճագարն ավելի շատ նման է՝ կատվին, սկյուռիկին, նապաստակին, աղվեսին, ոզնուն: • Հոյսի հակառակը՝ տխրություն, հուսահատություն, կարիք, սեր, ատելություն: • Վիճաբանող տարբեր կողմերի միջև բախումը՝ բանակցություն, կոնֆլիկտ, խախտում, թշնամություն, հակասություն: <p>2. (*) Գտի՛ր համապատասխան բառը տրված օրինաչափությանը համապատասխան (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը):</p> <p>3. (*) Թվարկի՛ր առարկաները հաջորդաբար՝ մեծից փոքր. ուղղաթիռ, տիեզերանավ, ինքնաթիռ, օդապարիկ (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը կամ ցույց տալ նկար-քարտերի միջոցով):</p> <p>4. (*) Թվարկի՛ր քաղաքներն ըստ Երևանից իրենց հեռավորության մոտիկից հեռու սկզբունքով. Թբիլիսի, Վանաձոր, Մոսկվա, Տոկիո (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 2</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 64</p>
<p>d163</p>	<p>Մտածելը</p>	<p>1. (*) Ո՞ր բառն է էապես տարբերվում մյուս 3 բառերից (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան ինքնուրույն կարդում և մատնանշում</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 66</p>

	<p><i>(Մտքեր, գաղափարներ և պատկերներ ձևակերպելը՝ նպատակաուղղված կամ ոչ նպատակաուղղված կերպով, ինքնուրույն կամ այլոց հետ միասին, մտածելուն առնչվող գործողությունների հետ կապված՝ ինչպես օրինակ՝ միտք արտահայտելը, ձևանալը, բառախաղը, մտացածին բան ստեղծելը, թեորեմ ապացուցելը, մտքերով խաղալը, մտազրոհը, մտասուզվելը (մեղիտացիա), մտորելը, խորհրդածելը կամ խորհելը):</i></p>	<p>է ճիշտ տարբերակը կամ ցույց է տալիս նկար-քարտերի միջոցով).</p> <ul style="list-style-type: none"> • պայուսակ, ճամպուկ, գիրք, դրամապանակ • ժամացույց, ակնոց, կշեռք, ջերմաչափ • ջուր, քամի, ածուխ, խոտ: <p>2. Ո՞ր խմբի պատկերներն ամբողջացնելով կստանաս հետևյալ պատկերը:</p> <p>3. Գտի՛ր համապատասխան հատվածը:</p> <p>4. Լրացրո՛ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի:</p> <p>5. Նայի՛ր նկարին. ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ տեսք կունենա այն վերևից:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 67</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 68</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 5</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 69</p>
<p>d166</p>	<p>Կարդալը</p> <p><i>(Գրավոր խոսքը (օրինակ, գրքեր, ցուցումներ, թերթեր՝ սովորական տեքստի կամ Բրայլի այբուբենով գրված) ընկալելուն և վերծանելուն առնչվող գործողություններ կատարելը՝ ընդհանուր գիտելիք կամ հատուկ տեղեկություն ստանալու համար՝ ներառյալ սրանդարտ տարբերակներով կամ նիշերով կազմված գրավոր խոսքը, ինչպես նաև յուրահատուկ խորհրդանշաններով, օրինակ՝ պատկերանշաններով կազմված տեքստի ընկալելը և մեկնաբանելը):</i></p>	<p>1. (*) Կարդա՛ հանձնարարված նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի դեպքում միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները):</p> <p>2. (*) Վերարտադրի՛ր և մեկնաբանի՛ր կարդացածը նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան պատասխանները ներկայացնում է գրելու կամ նկարների միջոցով. առաջարկված տարբերակներից ընտրում և դասավորում է սյուժեին համապատասխան նկարներն ըստ հաջորդականության):</p> <p>3. Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը: Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր ...: Ուսերիցս մի մեծ ... ընկավ:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6 Խթանիչ նյութ՝ նկար 70, 71</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 7</p>
<p>d170</p>	<p>Գրելը</p> <p><i>(Նիշեր կամ տառեր գրելը, պատկերելը կամ վերարտադրելը տեղեկատվություն հաղորդելու համար, ինչպես օրինակ՝ իրադարձություններ կամ մտքեր գրի առնելը կամ նամակ կազմելը, գրառումներ,</i></p>	<p>1. Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով:</p> <p>2. Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր նախադասությունը տրված տողերում:</p> <p>3. Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 8</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 9</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 10</p>

	<p><i>նշումներ և գրավոր հանձնարարություն կատարելը, փպեղը):</i></p>	<p>Արև, բնություն, երեխա, հաճելի, զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն:</p>	
<p>d172</p>	<p>Հաշվելը <i>(Հաշվարկներ կատարելը՝ բառերով արտահայտված խնդիրները լուծելու նպատակով մաթեմատիկական սկզբունքներ կիրառելու միջոցով կամ պատասխանները ստանալով կամ ցուցադրելով, ինչպես օրինակ երեք թվերի գումարը հաշվարկելը կամ մեկ թիվը մյուսով բաժանելու պատասխանը գրելը):</i></p>	<p>4. Մուտքագրի՛ր նախադասությունը՝ օգտվելով թվային գործիքներից (թելադրել կամ տալ արտատպելու հնարավորություն):</p> <p>1. Շարունակի՛ր թվերի շարքը՝ 52, 25, 46, 64, 37, ...</p> <p>2. Լրացրո՛ւ հաջորդ կոտորակը: 1/2 4/5 7/8 ...</p> <p>3. Տեղադրի՛ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում:</p> <p>4. Լուծի՛ր վարժությունը:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 11</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 12</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 13</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 14</p>
<p>d2. Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները</p>			
<p>d240</p>	<p>Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը <i>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելն այնպիսի հոգեբանական լարվածություն կառավարելու և վերահսկելու համար, որը պահանջվում է զգալի պարտականությունների, սթրեսային ու ճգնաժամային իրավիճակների և ուշադրությունը շեղելու հետ կապված առաջադրանքներ կատարելիս, ինչպես օրինակ՝ քննություններ հանձնելը, ծանրաբեռնված երթևեկության մեջ փոխադրամիջոց վարելը, հագնվելը, երբ ծնողները շտապեցնում են, առաջադրանքը որոշակի ժամկետում ավարտելը կամ</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ ցանկացած միջավայրում, երբ չեն կատարվում քո ցանկությունները. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ, երբ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4՝)</p> <ul style="list-style-type: none"> • չի ստացվում կատարել տրված առաջադրանքը: • քեզ ստիպում են անել մի բան, որը չես ցանկանում: • ցանկանում ես ունենալ ինչ-որ բան, բայց հնարավորություն չունես: • չի ստացվում ավարտել տրված առաջադրանքը սահմանված ժամանակահատվածում: 	

	<p><i>երեխաների մեծ խմբի մասին հոգ փանելը՝ ներառյալ պարփականություններ կատարելը, սթրեսը և ճգնաժամը կառավարելը):</i></p>	<p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ սթրեսային իրավիճակներում, օրինակ՝ նոր միջավայրում հայտնվելիս, քննություններին նախապատրաստվելիս, նկատողություն ստանալիս, դասարանն ինչ-որ միջոցառման ներկայացնելիս.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d250</p>	<p>Սեփական վարքագիծը կառավարելը <i>(Պարզ կամ բաղադրյալ և համակարգված գործողություններ հեղուկական կերպով իրականացնելը՝ ի արձագանք նոր իրավիճակների, անձանց կամ փորձի, ինչպես օրինակ՝ գրադարանում լռություն պահպանելը):</i></p>	<p>1. Ես կարողանում եմ տարբեր իրավիճակներում տարբեր մարդկանց հետ ինձ տարբեր կերպ դրսևորել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Ես կարողանում եմ հարգալից լինել նույնիսկ այն մարդկանց հետ, որոնց չեմ սիրում.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Ես կարողանում եմ լսել զրուցակցիս, անգամ եթե հետաքրքիր չէ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Ես կարողանում եմ ինքս ինձ ստիպել շարունակել աշխատել անգամ անհաջողությունից հետո.</p> <p>0 միշտ</p>	

		<ol style="list-style-type: none"> 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d3. Հաղորդակցությունը			
d310	<p>Հաղորդակցվելիս բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը</p> <p><i>(Բանավոր հաղորդագրությունների բառացի և ենթադրվող իմաստները ընկալելը, ինչպես օրինակ՝ հասկանալը, որ հայտարարությունը փաստ է հաստատում կամ այն պատկերավոր արտահայտություն է, ինչպես օրինակ՝ բանավոր հաղորդագրություններին արձագանքելը և դրանք ընկալելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Նշված նախադասություններից ո՞րն ի՞նչ է արտահայտում՝ փաստ, հայտարարություն, հարց . <ul style="list-style-type: none"> • Հարգելի՛ դպրոցականներ, վաղվանից դասերը սկսվելու են 9:00: • Ի՞նչ եք կարծում, կարո՞ղ ենք մեր հանդիպումը տեղափոխել վաղը: • Հ. Թումանյանը ծնվել է Լոռվա Դսեղ գյուղում: 2. ա) Մեկնաբանի՛ր դարձվածքները. Գլուխը կորցնել Թևաթափ լինել Աշխարհով մեկ լինել բ) Լսի՛ր դարձվածքների բացատրությունը և մատնանշի՛ր համապատասխան նկարը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների համար): <ul style="list-style-type: none"> • Անուշադրության մատնել, անլուրջ վերաբերվել • Անօգուտ խրատներ տալ • Պարապ լինել • Հիասթափվել • Նման 3. Ո՞ր բառն է էպպես տարբերվում մյուս երեք բառերից <ul style="list-style-type: none"> • լայն, զիգագաձև, ուղիղ • պայծառ, լուսավոր, տխուր • բարի, հոգատար, ամպամած 	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 72</p>
d315	<p>Հաղորդակցվելիս ոչ բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ի՞նչ է նշանակում և ի՞նչ պետք է անել, երբ լսում ես. <ul style="list-style-type: none"> • տազնապի ազդանշան դպրոցում • լուսացույցի ձայնային ազդանշան փողոցում: 	

	<p><i>(Ժեսպերի, խորհրդանշանների և նկարների միջոցով փոխանցվող հաղորդագրությունների բառացի և ենթադրվող իմաստներն ըմբռնելը, ինչպես օրինակ՝ երեխան հոգնած է, երբ տրորում է աչքերը, կամ տազնապի զանգը նշանակում է, որ հրդեհ է բռնկվել՝ ներառյալ հաղորդակցվելիս ժեսպերի լեզուն, ընդհանուր նշանները, խորհրդանշանները, նկարները և լուսանկարներն ընկալելը):</i></p>	<p>2. Ցույց տուր, թե որ նշանն է (տես d135 ծածկագրի արդյունքները)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • մուտքն արգելվում է, • վերգետնյա հետիոտնային անցում • ստորգետնյա հետիոտնային անցում • հետիոտնային անցում • աղբը թափել աղբամանում • տարիանման ելք: <p>3. Արդյո՞ք հասկանում ես դիմացինի ժեստերի, դիմախաղի, հայացքի միջոցով փոխանցվող ոչ վերբալ հաղորդագրությունների իմաստը, օրինակ՝ բարկություն, տխրություն, աշխատանքի ավարտ (ծեռքի շարժումով) և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Բացատրի՛ր պիկտոգրամների իմաստը:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 63, 34</p>
<p>d325</p>	<p>Հաղորդակցվելիս գրավոր հաղորդագրություններ ընկալելը</p> <p><i>(Գրավոր խոսքի (այդ թվում՝ Բրայլի այբուբենի) միջոցով փոխանցվող հաղորդագրությունների բառացի և ենթադրվող իմաստներին ընկալելը, ինչպես օրինակ՝ օրաթերթում քաղաքական իրադարձություններին հեղինակը կամ կրոնական բնույթի տեքստի էությունը հասկանալը):</i></p>	<p>1. (*) Ի՞նչ է նշանակում օրացույցում կարմիր գույնով նշված մարտի 8-ը (նշում է՝ ինչ տոն է և ինչ են անում):</p> <p>2. Արդյո՞ք կարող ես սոցիալական ցանցերի, օրաթերթերի միջոցով տեղեկատվություն ստանալ քեզ հետաքրքրող անձանց կամ իրադարձությունների վերաբերյալ (սպորտային, մշակութային նորություններ):</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. ա) Կարդա՛ հողվածը և ներկայացրո՛ւ, թե ինչի մասին է այն: բ) Տես d166 ծածկագրի 2-րդ առաջադրանքի արդյունքները:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 73</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 15</p>

		4. Կարդա՝ արտահայտությունները և բացատրի՛ր ասացվածքների իմաստը:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 16
d330	Խոսելը <i>(Բառացի և ենթադրվող իմաստ ունեցող՝ բանավոր հաղորդագրությունների մաս կազմող բառեր, բառակապակցություններ և առավել երկար պարբերություններ կազմելը և արտաբերելը, ինչպես օրինակ՝ բանավոր խոսքի միջոցով փաստ ներկայացնելը կամ պատմություն պատմելը):</i>	1. Կազմի՛ր նախադասություն հետևյալ բառերով (բանավոր). Համացանց, տեղեկատվություն, օգտակար: 2. Պատմի՛ր՝ ինչպե՛ս ես ժամանակդ տնօրինում հանգստյան օրերին: 3. Բացատրի՛ր հետևյալ դարձվածքների իմաստը՝ բախտը ժպտալ, աշխարհով մեկ լինել, կրակի գին:	
d345	Գրավոր հաղորդագրություններ կազմել <i>(Գրավոր խոսքի միջոցով փոխանցվող հաղորդագրությունների բառացի և ենթադրվող իմաստներն արտահայտելը, ինչպես օրինակ՝ ընկերոջը նամակ գրելը):</i>	1. Կազմի՛ր նախադասություն հետևյալ դարձվածքներով՝ բախտը ժպտալ, աշխարհով մեկ լինել, կրակի գին: 2. Գրի՛ր 3-4 նախադասությունից բաղկացած նամակ ում կցանկանաս:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 17 Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 18
d350	Ջրույցը <i>(Մտքերի և գաղափարների փոխանակումը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը՝ բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի անձանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ զրույցը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, մեկ կամ ավելի մարդկանց հետ զրուցելը):</i>	1. Հետևել՝ ինչպես է երեխան սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը՝ պահպանելով հերթագայությունը, պատասխանում ընթացքում տրվող հարցերին՝ չձեղվելով թեմայից և այլն:	
d355	Քննարկումը <i>(Հարցի ուսումնասիրությունը կամ բանավեճը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, կողմ և դեմ փաստարկներով, ինչն իրականացվում է բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ</i>	1. Արդյո՞ք կարտահայտես կարծիքդ ընկերներիդ հետ ինչ-որ թեմայի շուրջ խոսելիս: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	

	<p>անծանոթ մեկ կամ մի քանի մարդկանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ մեկ անձի կամ մի քանի մարդկանց հետ քննարկումը):</p>	<p>2. Արդյո՞ք պնդում ես քո տեսակետը՝ ներկայացնելով փաստարկներ, երբ համակարծիք չեն քեզ հետ: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արի՞ քննարկենք, օրինակ՝ ի՞նչ է տալիս քեզ համացանցը (դրական և բացասական ազդեցությունները և այլն):</p>	
<p>d360</p>	<p>Հաղորդակցության սարքեր և մեթոդներ օգտագործելը</p> <p>(Հաղորդակցության նպատակով սարքեր, մեթոդներ և այլ միջոցներ օգտագործելը, ինչպես օրինակ՝ ընկերոջը հեռախոսով զանգահարելը՝ ներառյալ հեռահաղորդակցության սարքեր, տրամադրական մեքենաներ և հաղորդակցության մեթոդներ օգտագործելը):</p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես հաղորդակցության նպատակով կիրառել համակարգիչ, գաջեթ, FM համակարգ կամ որպես հաղորդակցման միջոց կարդալ շուրթերից, կիրառել ժեստեր:</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես օգտվել հեռախոսից (զանգ, տեսազանգ) ընկերոջդ կամ հարազատներիդ հետ հաղորդակցվելու նպատակով:</p> <p>3. Կարողանո՞ւմ ես հեռախոսի կամ համակարգչի միջոցով հաղորդագրություններ ուղարկել մարդկանց:</p>	
<p>d4. Շարժունակությունը</p>			
<p>d440</p>	<p>Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը</p> <p>(Առարկաները բանեցնելուն առնչվող համակարգված գործողություններ կատարելը, առարկաները վերցնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը ձեռքի, մատների կամ մեծ մատի օգնությամբ, ինչպես օրինակ՝ սեղանից մեքենայի մասեր վերցնելը կամ բռնակը պարզեցնելը՝ ներառյալ վերցնելը, բռնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը):</p>	<p>1. Սեղանից վերցրո՞ւ մետաղադրամները (10, 20, 50, 100, 200 դրամանոցներ):</p> <p>2. Անցի՞ր ճանապարհով՝ առանց թուղթը շարժելու, գծերի սահմանները խախտելու և գրիչը թղթից կտրելու:</p> <p>3. Արա՞գ անցիր շրջանագծերի վրայով՝ յուրաքանչյուրի կենտրոնում կետ դնելով (տևողությունը 15 վայրկյան):</p> <p>4. Մկրատով կտրի՞ր աստղաձև պատկերը:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ մետաղադրամներ</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 19</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 20</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 21 Խթանիչ նյութ՝ մկրատ</p>

d5. Ինքնասպասարկումը				
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը <i>(Ֆիզիկական հարմարավետության, առողջության և ինքնազգացողության ֆիզիկական և հոգեկան բաղադրիչներին առնչվող կարիքները հոգալը և դրանք ցույց տալը, ինչպես օրինակ՝ հավասարակշռված սննդակարգ և ֆիզիկական ակտիվության համապատասխան մակարդակ պահպանելը, տաք կամ հով մնալը, առողջությունը վնասելուց խուսափելը, անվտանգ սեռական կյանքի կանոնները պահպանելը, այդ թվում՝ պահպանակներ օգտագործել, պարվաստումներ ստանալ և կանոնավոր բժշկական զննումներ անցնել՝ ներառյալ սեփական ֆիզիկական հարմարավետության մասին հոգալը, սննդակարգը և ֆիզիկական պարաստվածության մակարդակը պահպանելը, առողջությանը հետևելը):</i>	1. Արդյո՞ք հետևում ես առողջ ապրելակերպի կանոններին, օրինակ՝ զբաղվում ես սպորտով, հետևում առողջ սննդակարգին և այլն: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք		
		2. Արդյո՞ք առողջական խնդիրների դեպքում դիմում ես ծնողներիդ կամ մասնագիտական օգնության:		
		3. Արդյո՞ք խուսափում ես առողջությունդ վնասող գործոններից, օրինակ՝ արևի ուղիղ ճառագայթներից, ցրտից, ակոհոլից, թմրանյութերից, ծխախոտից և այլն: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք		
d6. Կենցաղը				
d7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները				
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ <i>(Այլ մարդկանց հետ շփումը պահպանելը և կառավարելը՝ տվյալ իրավիճակում և հասարակության համար ընդունելի եղանակով, ինչպես օրինակ՝ հույզերը և մղումները զսպելու, լեզվական և ֆիզիկական ագրեսիան կառավարելու, սոցիալական շփման մեջ ինքնուրույն գործելու, ինչպես նաև հասարակական կանոններին և</i>	1. Կարողանո՞ւմ ես հարթել (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4) • քո և ընկերներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ծնողներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ուսուցիչներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը:		
		2. Կարողանո՞ւմ ես մերժել ընկերոջդ, ով դիմել է քեզ այնպիսի խնդրանքով, որը չես ցանկանում իրականացնել: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն		

	<p><i>պայմանականություններին համապատասխան գործելու միջոցով՝ ներառյալ այլ անձանց հետ խաղալը, հարաբերություններ ձևավորելը և դադարեցնելը, շփման շրջանակում հարաբերությունները կարգավորելը, սոցիալական կանոններին համապատասխան շփվելը և սոցիալական փարածություն պահպանելը):</i></p>	<p>3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես հասակակիցներիդ հետ նոր ծանոթություններ ձևավորել և/կամ պահպանել արդեն ձևավորված հարաբերությունները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Արդյո՞ք շփվում ես հասակակիցներիդ հետ. օրինակ՝ նրանց հետ գնում ես զբոսանքի, մասնակցում միջոցառումների, արտահայտում սեփական կարծիքդ և այլն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d730</p>	<p>Անծանոթների հետ հարաբերությունները</p> <p><i>(Անծանոթների հետ կոնկրետ նպատակներով ժամանակավոր կապեր հաստատելը, ինչպես օրինակ՝ րեզեկավարություն ստանալու համար հարց փալիս, ուղղությունը հարցնելիս կամ գնում կատարելիս):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Խանութում գնումներ կատարելիս չես գտնում քեզ անհրաժեշտ իրը, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: • Հայտնվել ես քեզ անծանոթ տեղանքում, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: <p>2. Ընկերդ քեզ հրավիրել է իր ծննդյան տոնին, որտեղ շատ անծանոթ երեխաներ կան, կարողանո՞ւմ ես արդյոք նոր ծանոթություններ հաստատել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

		<p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես անհրաժեշտության դեպքում հարաբերություններ ձևավորել անժամոթների հետ նոր միջավայրում.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
Ճ8. Կյանքի հիմնական բնագավառները			
<p>Ճ820</p>	<p>Դպրոցական կրթությունը</p> <p><i>(Դպրոց ընդունվելը, կրթություն ստանալը, ֆորմալ կրթությանը առնչվող բոլոր պարտականությունները կատարելը և ֆորմալ կրթության բոլոր առավելություններից օգտվելը, փարրական կամ միջնակարգ կրթական ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը, առարկաները և ուսումնական ծրագրի այլ պարտադիր բաղադրիչները սովորելը, այդ թվում՝ կանոնավոր կերպով դպրոց հաճախելը, այլ աշակերտների հետ համագործակցելը, ուսուցիչներից առաջադրանքներ ստանալը, հանձնարարված առաջադրանքների ու նախագծերի կատարումը կազմակերպելը, դրանք ուսումնասիրելը և կատարելը, և կրթության այլ փուլերին պատրաստվելը):</i></p>	<p>4. Արդյո՞ք համագործակցում ես համադասարանցիներիդ, ուսուցիչներիդ հետ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>1. Արդյո՞ք երեխայի կրթական (ակադեմիական) մակարդակը համապատասխանում է չափորոշչային պահանջներին:</p> <p>2. Արդյո՞ք պատշաճ կերպով կատարում ես հանձնարարված առաջադրանքները:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կանոնավոր կերպով հաճախում ես դասերին:</p> <p>0 հաճախում եմ միշտ 1 բացակայում եմ երբեմն 2 բացակայում եմ հաճախ 3 հաճախում եմ հազվադեպ 4 երբեք չեմ հաճախում:</p>	

		<p>4. Արդյո՞ք մասնակցում ես դպրոցում կազմակերպված տարբեր նախագծային աշխատանքներին և միջոցառումներին դպրոցի մյուս աշակերտների հետ միասին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը			
<p>d920</p>	<p>Հանգիստը և ժամանցը</p> <p><i>(Ցանկացած տեսակի խաղային, ժամանցային միջոցառումներին, օրինակ՝ ոչ պաշտոնական կամ կազմակերպված խաղերին և սպորտային միջոցառումներին, ֆիթնեսի, ռելաքսացիայի, զվարճանքի կամ զվարճության ծրագրերին մասնակցելը, պատկերասրահներ, թանգարաններ, կինոթատրոններ կամ թատրոններ այցելելը, արհեստով կամ սիրելի զբաղմունքով զբաղվելը, ժամանցային ընթերցանությամբ զբաղվելը, երաժշտական գործիքներ նվագելը, տեսարժան վայրեր այցելելը, զբոսաշրջությունը և ճանապարհորդությունը՝ ներառյալ խաղերը, սպորտը, արվեստը և մշակույթը, արհեստները, սիրելի զբաղմունքները և սոցիալական շփումը՝ բացառությամբ կենդանիները որպես փոխադրամիջոց օգտագործելու (d480), վարձատրվող և չվարձատրվող աշխատանքի (d850 և d855), խաղերի մեջ ներգրավվելու (d880), կրոնի և հոգևոր կյանքի (d930), քաղաքական կյանքի և քաղաքացիության (d950)):</i></p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես դպրոցում, բակում կամ այլ վայրերում կազմակերպվող տարբեր խաղային, սպորտային, ժամանցային միջոցառումներին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես ընկերներիդ հետ ինքնուրույն կազմակերպել քո հանգստյան օրերը:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Ընտանիքիդ անդամների հետ այցելո՞ւմ ես ժամանցային և մշակութային վայրեր (կինոթատրոններ, թատրոններ, պատկերասրահներ):</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

		<p>4. Արդյո՞ք կարողանում ես զբաղվել քո նախասիրություններով և սիրելի զբաղմունքով:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
--	--	--	--

Հաղորդակցման արձանագրություն

Հարցեր, որոնց դիմաց նշված է (*)՝ խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների դեպքում հնարավորություն տալ կարողալու, ճիշտ տարբերակը մատնանշելու կամ գրավոր տարբերակով պատասխանելու:

խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների համար որպես այլընտրանք կիրառել (բ) տարբերակը:

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր	Հարցեր	Անհրաժեշտ նյութեր
d1. Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110 Դիտելը (նայելը) <i>(Տեսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով տեսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ առարկային հեղուկները, մարդկանց դիտելը, սպորտային իրադարձություն, որևէ անձի կամ խաղացող երեխաներին նայելը):</i>	1. Երեխային առաջարկել նկար և հետևել, թե աչքերից ինչ հեռավորության վրա է պահում (արդյունքը կլինի բարձր, եթե երեխան նկարը պահում է 25-30 սմ հեռավորության վրա և չի անտեսում նկարում պատկերված մանր առարկաները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 57
	2. (*) Ի՞նչ պատկեր և ի՞նչ թիվ ես տեսնում նկարներում (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված թիվը և պատկերը):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 26.2
	3. (*) Գտի՛ր թաքնված պատկերները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված պատկերները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 58
d115 Լսելը <i>(Լսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով լսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ ուղիտ, մարդու ձայն, երաժշտություն, դասախոսություն կամ պարմվածք ունկնդրելը):</i>	1. (*) Լսի՛ր և կրկնի՛ր հնչեցված բառերը՝ կատու, սեղան, շուն, տուն, մեքենա, մատիտ, աղջիկ, խոզ, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից, խոսքով չհաղորդակցվող երեխաները միայն մատնանշում են համապատասխան նկարները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 2, 3
	2. (*) Լսի՛ր և կրկնի՛ր հնչեցված բառերը՝ կատու, շուն, տուն, մեքենա, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել շշուկով, 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից, խոսքով չհաղորդակցվող երեխաները միայն մատնանշում են համապատասխան նկարները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 2, 3
	3. (*) Կրկնի՛ր նախադասությունները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված նկարները): Աղջիկը ցնցուղով ջրում է ծաղիկները: Զատիկը ապրում էր պարտեզում:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 59

		<p>Սեղանին դրված էր դանակ, պատառաքաղ, գդալ:</p>	
		<p>4. (*) Լսի՛ր և նշի՛ր հնչեցված բառի առաջին և վերջին տառերը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ցույց տալ բառի առաջին և վերջին տառերը). անձրևանոց, նապաստակ, պատառաքաղ, ձմերուկ, հեռուստացույց, խաղալիք, ծաղրածու:</p>	<p>Իսթանիչ նյութ՝ փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով</p>
<p>d120</p>	<p>Այլ զգայարանների նպատակային օգտագործումը <i>(Ազդակներ ընկալելու նպատակով օրգանիզմի այլ հիմնական զգայարանները մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես օրինակ՝ մակերևույթի կազմվածքը (տեքստուրան) շոշափելը և շոշափելով զգալը, քաղցրավենիքի համը փորձելը կամ ծաղիկների հոփն առնելը):</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ է երեխան իր տարիքին համապատասխան ուսումնասիրել նոր առարկաները՝ հիմնականում դրանց նայելով և շոշափելով: Կարողանո՞ւմ է համի և հոտի զգայարաններն օգտագործել հարկ եղած ժամանակ: Փոքր, աննշան ցավի դեպքում ցուցաբերո՞ւմ է անհանգստություն, բայց ոչ՝ բուռն արձագանք:</p> <p>2. Երեխան համառորեն շարունակո՞ւմ է առարկաները դնել բերանը: Կարո՞ղ է ժամանակ առ ժամանակ հոտ քաշել կամ համտեսել այն, ինչ ուտելու է: Կարո՞ղ է անտեսել կամ չափից ավելի բուռն արձագանքել կսմթոցին կամ մեկ այլ թեթև ցավի, որն իր տարիքի երեխայի մոտ կարող է արտահայտվել թեթև անհանգստությամբ:</p> <p>3. Արդյո՞ք երեխան չափազանց բուռն է արձագանքում համին, հոտին և հպմանը: Չափազանց հանդուրժող կամ անհանդուրժո՞ղ է հպման, հոտերի և համերի նկատմամբ: Կարո՞ղ է հոտոտել և համտեսել առարկաները և մարդկանց: Կարո՞ղ է չափազանց ուժեղ կամ թույլ արձագանքել ցավին:</p> <p>4. Արդյո՞ք երեխան ավելի հետաքրքրված է առարկաները համտեսելու, շոշափելու և հոտ քաշելու զգացողությամբ, առարկաների յուրովի ուսումնասիրմամբ և օգտագործմամբ: Երեխան կարո՞ղ է անտեսել ցավը կամ չափազանց բուռն արձագանքել մի փոքր անհարմարություն պատճառող ցավին:</p>	
<p>d1371</p>	<p>Բարդ հասկացություններ սովորելը <i>(Դասակարգման, խմբավորման, դարձելիության, սերիականության հասկացություններն ըմբռնելը և գործածելը):</i></p>	<p>1. (*) Նշի՛ր ճիշտ տարբերակը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ճագարն ավելի շատ նման է՝ կատվին, սկյուռիկին, նապաստակին, աղվեսին, ոզնուն: • Հույսի հակառակը՝ տխրություն, հուսահատություն, կարիք, սեր, ատելություն: 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Վիճաբանող տարբեր կողմերի միջև բախումը՝ բանակցություն, կոնֆլիկտ, խախտում, թշնամություն, հակասություն: 	
		2. (*) Գտի՛ր համապատասխան բառը տրված օրինաչափությանը համապատասխան (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը):	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 2
		3. (*) Թվարկի՛ր առարկաները հաջորդաբար՝ մեծից փոքր. ուղղաթիռ, տիեզերանավ, ինքնաթիռ, օդապարիկ (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը կամ ցույց տալ նկար-քարտերի միջոցով):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 64
		4. (*) Թվարկի՛ր քաղաքներն ըստ Երևանից իրենց հեռավորության մոտիկից հեռու սկզբունքով. Թբիլիսի, Վանաձոր, Մոսկվա, Տոկիո (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը):	
d161	Ուշադրությունը պահպանելը <i>(Համապատասխան ժամանակահատվածում կոնկրետ գործողություններին կամ առաջադրանքներին ուղղված ուշադրությունը մտադրված կերպով պահպանելը):</i>	1. Ուշադի՛ր նայիր թվերին 20 վայրկյան, այնուհետև նույնությամբ տեղադրի՛ր աղյուսակի դատարկ վանդակներում (փակել թվերով տարբերակը):	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 4
		2. ա) Կկարդամ 10 բառ, որից հետո ցանկացած հաջորդականությամբ կկրկնես այնքանը, որքանը հիշեցիր. անտառ, մուրճ, հաց, դուռ, ձի, սունկ, բեռ, ջուր, աթոռ, մեղր: բ) Դասավորի՛ր պատկերներն այնպես, ինչպես դրված են (խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների համար. 7 երկրաչափական պատկերները ցուցադրել հերթականությամբ, ապա խառնել):	Խթանիչ նյութ՝ փայտե փազլ
		3. Գտի՛ր պատկերի բոլոր օրինակները տրված նկարների շարքում:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 65
d163	Մտածելը <i>(Մտքեր, գաղափարներ և պատկերներ ձևակերպելը՝ նպատակաուղղված կամ ոչ նպատակաուղղված կերպով, ինքնուրույն կամ այլոց հետ միասին, մտածելուն առնչվող գործողությունների հետ կապված՝ ինչպես օրինակ՝ միտք արտահայտելը, ձևանալը, բառախաղը, մտացածին բան</i>	1. (*) Ո՞ր բառն է էապես տարբերվում մյուս 3 բառերից (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան ինքնուրույն կարդում և մատնանշում է ճիշտ տարբերակը կամ ցույց է տալիս նկար-քարտերի միջոցով). <ul style="list-style-type: none"> • պայուսակ, ճամպրուկ, գիրք, դրամապանակ • ժամացույց, ակնոց, կշեռք, ջերմաչափ • ջուր, քամի, ածուխ, խոտ: 	Խթանիչ նյութ՝ նկար 66
		2. Ո՞ր խմբի պատկերներն ամբողջացնելով կստանաս հետևյալ պատկերը:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 67

	<p><i>ստեղծելը, թերեւս ապացուցելը, մտքերով խաղալը, մտազրոհը, մտասուզվելը (մեղհիպոցիա), մտորելը, խորհրդածելը կամ խորհելը):</i></p>	<p>3. Գտի՛ր համապատասխան հատվածը:</p> <p>4. Լրացրո՛ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի:</p> <p>5. Նայի՛ր նկարին. ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ տեսք կունենա այն վերևից:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 68</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 5</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 69</p>
<p>d166</p>	<p>Կարդալը</p> <p><i>(Գրավոր խոսքը (օրինակ, գրքեր, ցուցումներ, թերթեր՝ սովորական տեքստի կամ Բրայլի այբուբենով գրված) ընկալելուն և վերծանելուն առնչվող գործողություններ կատարելը՝ ընդհանուր գիտելիք կամ հատուկ տեղեկություն ստանալու համար՝ ներառյալ ստանդարտ տառերով կամ նիշերով կազմված գրավոր խոսքը, ինչպես նաև յուրահատուկ խորհրդանշաններով, օրինակ՝ պատկերանշաններով կազմված տեքստն ընկալելը և մեկնաբանելը):</i></p>	<p>1. (*) Կարդա՛ հանձնարարված նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի դեպքում միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները):</p> <p>2. (*) Վերարտադրի՛ր և մեկնաբանի՛ր կարդացածո՞ւ նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան պատասխանները ներկայացնում է գրելու կամ նկարների միջոցով. առաջարկված տարբերակներից ընտրում և դասավորում է սյուժեին համապատասխան նկարներն ըստ հաջորդականության):</p> <p>4. Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը: Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր ...: Ուտերիցս մի մեծ ... ընկավ:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6 Խթանիչ նյութ՝ նկար 70, 71</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 7</p>
<p>d170</p>	<p>Գրելը</p> <p><i>(Նիշեր կամ տառեր գրելը, պատկերելը կամ վերարտադրելը տեղեկատվություն հաղորդելու համար, ինչպես օրինակ՝ իրադարձություններ կամ մտքեր գրի առնելը կամ նամակ կազմելը, գրառումներ, նշումներ և գրավոր հանձնարարություն կատարելը, տպելը):</i></p>	<p>1. Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով:</p> <p>2. Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր ճիշտ նախադասությունը տրված տողերում:</p> <p>3. Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը: Արև, բնություն, երեխա, հաճելի, զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն:</p> <p>4. Մուտքագրի՛ր նախադասությունը՝ օգտվելով թվային գործիքներից (թելադրել կամ տալ արտատպելու հնարավորություն):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 8</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 9</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 10</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ</p>
<p>d172</p>	<p>Հաշվելը</p>	<p>1. Շարունակի՛ր թվերի շարքը՝ 52, 25, 46, 64, 37, ...</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 11</p>

	<p><i>(Հաշվարկներ կատարելը՝ բառերով արտահայտված խնդիրները լուծելու նպատակով մաթեմատիկական սկզբունքներ կիրառելու միջոցով կամ պատասխանները ստանալով կամ ցուցադրելով, ինչպես օրինակ երեք թվերի գումարը հաշվարկելը կամ մեկ թիվը մյուսով բաժանելու պատասխանը գտնելը):</i></p>	<p>2. Լրացրո՛ւ հաջորդ կոտորակը: 1/2 4/5 7/8 ...</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 12</p>
		<p>3. Տեղադիր՝ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 13</p>
		<p>4. Լուծի՛ր վարժությունը:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 14</p>
<p>d175</p>	<p>խնդիրներ լուծելը</p> <p><i>(Հարցադրումների կամ իրավիճակների համար լուծումներ գտնելը՝ հարցերի էությունը որոշելու և վերլուծելու, փարբերակներ և լուծումներ կազմելու, լուծումների հնարավոր արդյունքները գնահատելու և ընտրված լուծումը կատարելու միջոցով, ինչպես օրինակ՝ երկու մարդկանց միջև վեճ լուծելիս՝ ներառյալ պարզ և բարդ խնդիրներ լուծելու հմտությունները՝ բացառությամբ մտածելու (d163), որոշումներ կայացնելու (d177)):</i></p>	<p>1. Կարդա՛ հանձնարարված նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի դեպքում միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները):Պատկերացրու իրավիճակ, երբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Դու տանը մենակ ես, շատ քաղցած, սակայն պատրաստված ոչինչ չկա: Ի՞նչ կանես: • Հեռախոսդ անջատվեց: Ի՞նչ կանես: • Տնային աշխատանքների կատարելիս հանկարծ լույսերն անջատվում են: Ի՞նչ կանես: <p>2. Երեխային առաջարկել գրել (նկարել)՝ տրամադրելով գրիչ, որի գլխիկը բացակայում է, և հնարավոր չէ օգտագործել:</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես լուծել կենցաղում կամ միջանձնային հարաբերություններում ծագող խնդիրները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Կարդա՛ հանձնարարված նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի դեպքում միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները):Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ վիրավորում և ծաղրում են: Ի՞նչ կանես:</p>	

d2. Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d230	<p>Առօրյա կյանքը կազմակերպելը</p> <p><i>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ իրականացնելը՝ առօրյա կյանքը կամ պարտականությունները պլանավորելու, կառավարելու և կատարելու համար, ինչպես օրինակ՝ օրվա ընթացքում ժամանակը պլանավորելը և առանձին գործողությունների համար ծրագրեր կազմելը՝ ներառյալ առօրյա կյանքը կառավարելը և առօրյա գործունեություն իրականացնելը, սեփական կենսագործունեության մակարդակը կառավարելը՝ բացառությամբ համալիր առաջադրանքներ կատարելու (d220)):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Արդյո՞ք կարողանում ես (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝ <ul style="list-style-type: none"> • պլանավորել քո օրը՝ իրականացնելով նախատեսված աշխատանքները կամ պարտականությունները, • հարկ եղած դեպքում փոփոխել պլանավորումդ, օրինակ՝ դասերից հետո ունես պլանավորած պարապմունք, բայց ընկերների առաջարկում են գնալ զբոսնելու: 2. Կարողանո՞ւմ ես կատարել առօրյա պարտականությունները սահմանված ժամանակում, օրինակ նախապատրաստվել դպրոց գնալուն. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 3. Առօրյա գործեր կազմակերպելիս կարողանում եմ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝ <ul style="list-style-type: none"> • սկսած գործն ավարտին հասցնել: • չնախատեսված գործերը ներառել առօրյա գրաֆիկիս մեջ: • միաժամանակ սկսել և ավարտին հասցնել մի քանի գործ: • կարևոր գործերի փոխարեն ժամանակս անիմաստ բաների վրա չվատնել:
d240	<p>Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը</p> <p><i>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելն այնպիսի հոգեբանական լարվածություն կառավարելու և վերահսկելու համար, որը պահանջվում է զգալի</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ ցանկացած միջավայրում, երբ չեն կատարվում քո ցանկությունները. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք

	<p><i>պարտականությունների, սթրեսային ու ճգնաժամային իրավիճակների և ուշադրությունը շեղելու հետ կապված առաջադրանքներ կատարելիս, ինչպես օրինակ՝ քննություններ հանձնելը, ծանրաբեռնված երթևեկության մեջ փոխադրամիջոց վարելը, հագնվելը, երբ ծնողները շտապեցնում են, առաջադրանքը որոշակի ժամկետում ավարտելը կամ երեխաների մեծ խմբի մասին հոգ փանելը՝ ներառյալ պարտականություններ կատարելը, սթրեսը և ճգնաժամը կառավարելը):</i></p>	<p>2. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ, երբ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • չի ստացվում կատարել տրված առաջադրանքը: • քեզ ստիպում են անել մի բան, որը չես ցանկանում: • ցանկանում ես ունենալ ինչ-որ բան, բայց հնարավորություն չունես: • չի ստացվում ավարտել տրված առաջադրանքը սահմանված ժամանակահատվածում: <p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ սթրեսային իրավիճակներում, օրինակ՝ նոր միջավայրում հայտնվելիս, քննություններին նախապատրաստվելիս, նկատողություն ստանալիս, դասարանն ինչ-որ միջոցառման ներկայացնելիս.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d2500</p>	<p>Նորություն ընդունելը <i>(Վարքագիծը և հույզերի արտահայտումը կառավարելը՝ նոր առարկաների հայտնվելուն կամ իրավիճակների առաջանալուն համապատասխան դրական արձագանք դրսևորելիս):</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես նոր կամ անկանխատեսելի իրավիճակներում կառավարել սեփական վարքագիծն ու հույզերդ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք կարողանում ես անձանոթ մարդկանց միջավայրում կառավարել սեփական վարքագիծն ու հույզերդ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել սեփական վարքագիծն ու հույզերն օրակարգի փոփոխման դեպքում.</p> <p>0 միշտ</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d2501	<p>Պահանջներին արձագանքելը</p> <p><i>(Վարքագիծը և հույզերի արտահայտումը համապատասխանաբար կառավարելը իրական կամ ընկալվող սպասելիքներին կամ պահանջներին արձագանքելիս):</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես հարմարվել դպրոցական միջավայրին՝ հետևելով սահմանված կանոններին (օրինակ՝ դրսևորել պատշաճ վարք, հետևել ուսուցչի հրահանգներին դասարանում գտնվելիս).</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<p>2. Արդյո՞ք կարողանում ես դադարեցնել գործողությունն անմիջապես, երբ ստանում ես նման հրահանգ, օրինակ՝ դադարեցնել գրավոր աշխատանքը և հանձնել ուսուցչին պահանջված ժամին, անգամ անավարտ.</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես բոլոր իրավիճակներում հետևել մեծահասակների հրահանգներին, օրինակ՝ չհաճախել արգելված վայրեր, չօգտագործել վնասակար նյութեր.</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<p>4. Արդյո՞ք կարողանում ես հեշտությամբ վերահսկել քո վարքագիծը տարբեր միջավայրերում՝ հասարակական նորմերին համապատասխան, օրինակ՝ հասարակական տրանսպորտում, գրադարանում և այլն.</p>	

		<p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d2502	<p>Անձանց դիմելը կամ իրավիճակներում մոտեցում դրսևորելը</p> <p><i>(Վարքագիծը և հույզերի արտահայտումը կառավարելը՝ անձանց հետ համապատասխան շփումը սկսելու կամ որևէ իրավիճակներում մոտեցում դրսևորելու ժամանակ):</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես պահպանել ինքնակառավարումը մարդաշատ վայրերում այլ անձանց հետ շփվելիս (ծննդյան տոն, խաղահրապարակ և այլն).</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>2. Դիմո՞ւմ ես այլ անձի օգնությանը, եթե (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ինքնուրույն չես կարողանում հաղթահարել կոնֆլիկտը որևէ մեկի հետ • ինքնուրույն չես կարողանում ավարտին հասցնել սկսած աշխատանքը: 	
d2503	<p>Կանխատեսելի կերպով գործելը</p> <p><i>(Վարքագիծը և հույզերի արտահայտումը կառավարելը՝ պահանջներին կամ սպասելիքներին արձագանքող հետևողական ջանքերի տեսքով):</i></p>	<p>1. Ես կարող եմ լսել զրուցակցիս, անգամ եթե հետաքրքիր չեմ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>2. Արդյո՞ք կարողանում ես հետևողական ջանքեր գործադրելով կառավարել հուզմունքդ ու գործողություններդ, օրինակ՝ կանխատեսելով հետևանքը՝ զսպել հույզերդ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

d3. Հաղորդակցությունը		
d330	Խոսելը <i>(Բառացի և ենթադրվող իմաստ ունեցող՝ բանավոր հաղորդագրությունների մաս կազմող բառեր, բառակապակցություններ և առավել երկար պարբերություններ կազմելը և արտաբերելը, ինչպես օրինակ՝ բանավոր խոսքի միջոցով փաստ ներկայացնելը կամ պատմություն պատմելը):</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կազմի՛ր նախադասություն հետևյալ բառերով (բանավոր). Համացանց, տեղեկատվություն, օգտակար: 2. Պատմի՛ր՝ ինչպե՛ս ես ժամանակդ տնօրինում հանգստյան օրերին: 3. Բացատրի՛ր հետևյալ դարձվածքների իմաստը՝ բախտը ժպտալ, աշխարհով մեկ լինել, կրակի գին:
d350	Ջրույցը <i>(Մտքերի և գաղափարների փոխանակումը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը՝ բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի անձանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ զրույցը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, մեկ կամ ավելի մարդկանց հետ զրույցելը):</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հետևել՝ ինչպես է երեխան սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը՝ պահպանելով հերթագայությունը, պատասխանում ընթացքում տրվող հարցերին՝ չշեղվելով թեմայից և այլն:
d360	Հաղորդակցության սարքեր և մեթոդներ օգտագործելը <i>Հաղորդակցության նպատակով սարքեր, մեթոդներ և այլ միջոցներ օգտագործելը, ինչպես օրինակ՝ ընկերոջը հեռախոսով զանգահարելը՝ ներառյալ հեռահաղորդակցության սարքեր, տպագրական մեքենաներ և հաղորդակցության մեթոդներ օգտագործելը:</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կարողանո՞ւմ ես հաղորդակցության նպատակով օգտվել գրելու համար նախատեսված սարքերից, ինչպիսիք են, օրինակ՝ համակարգիչը, գաջեթը, Բրայլի տպագրական մեքենան: 2. Կարողանո՞ւմ ես օգտվել հեռախոսից և զանգել ընկերոջդ կամ հարազատներիդ: 3. Կարողանո՞ւմ ես հեռախոսի կամ համակարգչի միջոցով հաղորդագրություններ ուղարկել մարդկանց:
d4. Շարժունակությունը		
d440		<ol style="list-style-type: none"> 1. Սեղանից վերցրո՞ւ մետաղադրամները (10, 20, 50, 100, 200 դրամանոցներ):
		Խթանիչ նյութ՝ մետաղադրամներ

	<p>Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը</p> <p><i>(Առարկաները բանեցնելուն առնչվող համակարգված գործողություններ կատարելը, առարկաները վերցնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը ձեռքի, մատների կամ մեծ մատի օգնությամբ, ինչպես օրինակ՝ սեղանից մեղադրամաներ վերցնելը կամ բռնակը պտտեցնելը՝ ներառյալ վերցնելը, բռնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը):</i></p>	<p>2. Անցի՛ր ճանապարհով՝ առանց թուղթը շարժելու, գծերի սահմանները խախտելու և գրիչը թղթից կտրելու:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 19</p>
		<p>3. Արագ անցի՛ր շրջանագծերի վրայով՝ յուրաքանչյուրի կենտրոնում կետ դնելով (տևողությունը 15 վայրկյան):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 20</p>
		<p>4. Մկրատով կտրի՛ր աստղաձև պատկերը:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 21 Խթանիչ նյութ՝ մկրատ</p>
d5. Ինքնասպասարկումը			
<p>d571</p>	<p>Սեփական անվտանգության մասին հոգալը</p> <p><i>(Այնպիսի վտանգներից խուսափելը, որոնք կարող են ֆիզիկական վնասվածք կամ վնաս առաջացնել: Հնարավոր այնպիսի վտանգավոր իրավիճակներից խուսափելը, ինչպիսիք են կրակը չարաշահելը կամ երթևեկության մեջ վազելը):</i></p>	<p>1. Փողոցն անցնելիս հետևո՞ւմ ես անվտանգության կանոններին նույնիսկ այլ անձի ուղեկցությամբ, օրինակ՝ նայում կամ լսո՞ւմ ես ազդանշանը փողոցն անցնելիս.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>2. Ցուցաբերո՞ւմ ես զգուշություն էլեկտրական սարքավորումների, հոսանքի կցորդիչների նկատմամբ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>3. Կողմնորոշվո՞ւմ ես արտակարգ իրավիճակներում՝ խուսափելով վտանգավոր տարածքներից, իրավիճակներից և առողջությանն ու անվտանգությանը սպառնացող վտանգներից, օրինակ՝ քամու ժամանակ խուսափում ես ապակեպատ շինություններից, երկրաշարժի ժամանակ գիտես ինչպիսի գործողություններ ձեռնարկել:</p> <p>0 միշտ</p>	

		1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
d6. Կենցաղը			
d7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները			
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ <i>(Այլ մարդկանց հետ շփումը պահպանելը և կառավարելը՝ փոխյալ իրավիճակում և հասարակության համար ընդունելի եղանակով, ինչպես օրինակ՝ հոյզերը և մղումները զսպելու, լեզվական և ֆիզիկական ագրեսիան կառավարելու, սոցիալական շփման մեջ ինքնուրույն գործելու, ինչպես նաև հասարակական կանոններին և պայմանականություններին համապատասխան գործելու միջոցով՝ ներառյալ այլ անձանց հետ խաղալը, հարաբերություններ ձևավորելը և դադարեցնելը, շփման շրջանակում հարաբերությունները կարգավորելը, սոցիալական կանոններին համապատասխան շփվելը և սոցիալական տարածություն պահպանելը):</i>	1. Կարողանո՞ւմ ես հարթել (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4) <ul style="list-style-type: none"> • քո և ընկերներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ծնողներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ուսուցիչներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը: 	
		2. Կարողանո՞ւմ ես մերժել ընկերոջդ, ով դիմել է քեզ այնպիսի խնդրանքով, որը չես ցանկանում իրականացնել. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
		3. Արդյո՞ք կարողանում ես հասակակիցներիդ հետ նոր ծանոթություններ ձևավորել և/կամ պահպանել արդեն ձևավորված հարաբերությունները. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
		4. Արդյո՞ք շփվում ես հասակակիցներիդ հետ. օրինակ՝ նրանց հետ գնո՞ւմ ես զբոսանքի, մասնակցում միջոցառումների, արտահայտում սեփական կարծիքդ և այլն. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն	

		<p>3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d730	<p>Անձանոթների հետ հարաբերությունները</p> <p><i>(Անձանոթների հետ կոնկրետ նպատակներով ժամանակավոր կապեր հաստատելը, ինչպես օրինակ՝ տեղեկատվություն ստանալու համար հարց տալիս, ուղղությունը հարցնելիս կամ գնում կատարելիս):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Խանութում գնումներ կատարելիս չես գտնում քեզ անհրաժեշտ իրը, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: • Հայտնվել ես քեզ անձանոթ տեղանքում, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: <p>2. Ընկերդ քեզ հրավիրել է իր ծննդյան տոնին, որտեղ շատ անձանոթ երեխաներ կան, կարողանո՞ւմ ես արդյոք նոր ծանոթություններ հաստատել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես անհրաժեշտության դեպքում հարաբերություններ ձևավորել անձանոթների հետ նոր միջավայրում.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d8. Կյանքի հիմնական բնագավառները			
d820	<p>Դպրոցական կրթությունը</p> <p><i>(Դպրոց ընդունվելը, կրթություն ստանալը, ֆորմալ կրթությանը առնչվող բոլոր պարտականությունները կատարելը և ֆորմալ կրթության բոլոր առավելություններից օգտվելը, տարրական կամ միջնակարգ կրթական ծրագրի</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք համագործակցում ես համադասարանցիներիդ, ուսուցիչներիդ հետ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

	<p><i>շրջանակներում ուսումնական նյութը, առարկաները և ուսումնական ծրագրի այլ պարպադիր բաղադրիչները սովորելը, այդ թվում՝ կանոնավոր կերպով դպրոց հաճախելը, այլ աշակերտների հետ համագործակցելը, ուսուցիչներից առաջադրանքներ ստանալը, հանձնարարված առաջադրանքների ու նախագծերի կատարումը կազմակերպելը, դրանք ուսումնասիրելը և կատարելը, և կրթության այլ փուլերին պատրաստվելը):</i></p>	<p>2. Արդյո՞ք երեխայի կրթական (ակադեմիական) մակարդակը համապատասխանում է չափորոշչային պահանջներին:</p> <p>3. Արդյո՞ք պատշաճ կերպով կատարում ես հանձնարարված առաջադրանքները:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Արդյո՞ք կանոնավոր կերպով հաճախում ես դասերին:</p> <p>0 հաճախում եմ միշտ 1 բացակայում եմ երբեմն 2 բացակայում եմ հաճախ 3 հաճախում եմ հազվադեպ 4 երբեք չեմ հաճախում:</p> <p>5. Արդյո՞ք մասնակցում ես դպրոցում կազմակերպված տարբեր նախագծային աշխատանքներին և միջոցառումներին դպրոցի մյուս աշակերտների հետ միասին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը			
<p>d920</p>	<p>Հանգիստը և ժամանցը</p> <p><i>(Ցանկացած տեսակի խաղային, ժամանցային միջոցառումներին, օրինակ՝ ոչ պաշտոնական կամ կազմակերպված խաղերին և սպորտային միջոցառումներին, ֆիթնեսի, ռելաքսացիայի, զվարճանքի կամ զվարճության ծրագրերին մասնակցելը, պատկերասրահներ, թանգարաններ,</i></p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես դպրոցում, բակում կամ այլ վայրերում կազմակերպվող տարբեր խաղային, սպորտային, ժամանցային միջոցառումներին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

<p>կինոթատրոններ կամ թատրոններ այցելելը, արհեստավ կամ սիրելի զբաղմունքով զբաղվելը, ժամանցային ընթերցանությամբ զբաղվելը, երաժշտական գործիքներ նվագելը, տեսարժան վայրեր այցելելը, զբոսաշրջությունը և ճանապարհորդությունը՝ ներառյալ խաղերը, սպորտը, արվեստը և մշակույթը, արհեստները, սիրելի զբաղմունքները և սոցիալական շփումը՝ բացառությամբ կենդանիները որպես փոխադրամիջոց օգտագործելու (d480), վարձավորվող և չվարձավորվող աշխատանքի (d850 և d855), խաղերի մեջ ներգրավվելու (d880), կրոնի և հոգևոր կյանքի (d930), քաղաքական կյանքի և քաղաքացիության (d950)):</p>	<p>2. Կարողանո՞ւմ ես ընկերներիդ հետ ինքնուրույն կազմակերպել քո հանգստյան օրերը:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
	<p>3. Ընտանիքիդ անդամների հետ այցելո՞ւմ ես ժամանցային և մշակութային վայրեր (կինոթատրոններ, թատրոններ, պատկերասրահներ):</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
	<p>4. Արդյո՞ք կարողանում ես զբաղվելել քո նախասիրություններով և սիրելի զբաղմունքով:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

Լսողության արձանագրություն

Խուլ, թույլ լսող և ժեստերի լեզվով հաղորդակցվող երեխաների հետ արձանագրությունը կիրառելիս սուրդոթարգմանչի ներկայությունը պարտադիր է:

Խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների համար որպես այլընտրանք կիրառել (բ) տարբերակը:

Հարցեր, որոնց դիմաց նշված է (*)՝ երեխաներին հնարավորություն տալ մասնախոսությամբ, ժեստերով կամ անհրաժեշտության դեպքում նկարների միջոցով պատասխանելու:

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Հարցեր	Անհրաժեշտ նյութեր
d1.Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը			
d110	Դիտելը (նայելը) <i>(Տեսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով տեսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ առարկային հեղուկները, մարդկանց դիտելը, սպորտային իրադարձություն, որևէ անձի կամ խաղացող երեխաներին նայելը):</i>	1. Երեխային առաջարկել նկար և հետևել, թե աչքերից ինչ հեռավորության վրա է պահում (արդյունքը կլինի բարձր, եթե երեխան նկարը պահում է 25-30 սմ հեռավորության վրա և չի անտեսում նկարում պատկերված մանր առարկաները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 57
		2. Ի՞նչ պատկեր և ի՞նչ թիվ ես տեսնում նկարներում (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված թիվը և պատկերը):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 26.2
		3. Գտի՛ր թաքնված պատկերները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված պատկերները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 58
d115	Լսելը <i>(Լսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով լսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ ռադիո, մարդու ձայն, երաժշտություն, դասախոսություն կամ պատմվածք ունկնդրելը):</i>	1. (*) Լսի՛ր և կրկնի՛ր հնչեցված բառերը՝ կատու, սեղան, շուն, տուն, մեքենա, մատիտ, աղջիկ, խոզ, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից, խոսքով չհաղորդակցվող երեխաները միայն մատնանշում են համապատասխան նկարները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 2, 3
		2. (*) Լսի՛ր և կրկնի՛ր հնչեցված բառերը՝ կատու, շուն, տուն, մեքենա, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 22ուկով, 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից, խոսքով չհաղորդակցվող երեխաները միայն մատնանշում են համապատասխան նկարները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 2, 3
		3. Քանի՞ ուժեղ և քանի՞թույլ ծափ լսեցիր (հնչեցնել 3 թույլ և 2 ուժեղ ծափ):	

		<p>4. (*) Կրկնի՛ր նախադասությունները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված նկարները): Աղջիկը ցնցուղով ջրում է ծաղիկները: Զատիկը ապրում էր պարտեզում: Սեղանին դրված էր դանակ, պատառաքաղ, գդալ:</p> <p>5. (*) Լսի՛ր և նշի՛ր հնչեցված բառի առաջին և վերջին տառերը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ցույց տալ բառի առաջին և վերջին տառերը). անձրևանոց, նապաստակ, պատառաքաղ, ձմերուկ, հեռուստացույց, խաղալիք, ծաղրածու:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 59</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով</p>
d133	<p>Լեզու սովորելը</p> <p><i>(Անձանց, առարկաները, իրադարձությունները և զգացմունքները բառերի, խորհրդանիշների բառակապակցությունների և նախադասությունների միջոցով ներկայացնելու հմտությունը զարգացնելը՝ բացառությամբ լրացուցիչ լեզու սովորելու (d134), հաղորդակցության (d310- d399):</i></p>	<p>1. (*) Ի՞նչ խորհրդանիշներ կարող ես թվել հետևյալ բառերի համար. խաղաղություն, պետություն, քրիստոնեություն: Օրինակ՝ ցեղասպանություն - անմոռուկ:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 32</p>
		<p>2. (*) Նկարագրի՛ր իրավիճակ, երբ դու վատառողջ ես: Ի՞նչ զգացողություններ են արթնանում քո մեջ:</p>	
		<p>3. Բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի շարահյուսորեն ճիշտ ձևակերպված նախադասություն. Կապույտ ու արևոտ երկնքում մութ ու խիտ ամպեր են կուտակվում:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 1</p>
d1371	<p>Բարդ հասկացություններ սովորելը</p> <p><i>(Դասակարգման, խմբավորման, դարձելիության, սերիականության հասկացություններն ըմբռնելը և գործածելը):</i></p>	<p>1. (*) Նշի՛ր ճիշտ տարբերակը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը). <ul style="list-style-type: none"> • Ճագարն ավելի շատ նման է՝ կատվին, սկյուռիկին, նապաստակին, աղվեսին, ոզնուն: • Հույսի հակառակը՝ տխրություն, հուսահատություն, կարիք, սեր, ատելություն: • Վիճաբանող տարբեր կողմերի միջև բախումը՝ բանակցություն, կոնֆլիկտ, խախտում, թշնամություն, հակասություն: </p>	
		<p>2. (*) Գտի՛ր համապատասխան բառը տրված օրինաչափությանը համապատասխան (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 2</p>
		<p>3. (*) Թվարկի՛ր առարկաները հաջորդաբար՝ մեծից փոքր. ուղղաթիռ, տիեզերանավ, ինքնաթիռ, օդապարիկ (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը կամ ցույց տալ նկար-քարտերի միջոցով):</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 64</p>

		4. (*) Թվարկի՝ քաղաքներն ըստ Երևանից իրենց հեռավորության մոտիկից հեռու սկզբունքով. Թբիլիսի, Վանաձոր, Մոսկվա, Տոկիո (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարգալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը):	
d161	Ուշադրությունը պահպանելը <i>(Համապատասխան ժամանակահատվածում կոնկրետ գործողություններին կամ առաջադրանքներին ուղղված ուշադրությունը մտադրված կերպով պահպանելը):</i>	1. Ուշադի՝ նայիր թվերին 20 վայրկյան, այնուհետև նույնությամբ տեղադրի՝ աղյուսակի դատարկ վանդակներում (փակել թվերով տարբերակը):	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 4
		2. ա) Կկարդամ 10 բառ, որից հետո ցանկացած հաջորդականությամբ կկրկնես այնքանը, որքանը հիշեցիր. անտառ, մուրճ, հաց, դուռ, ձի, սունկ, բեռ, ջուր, աթոռ, մեղր: բ) Դասավորի՝ պատկերներն այնպես, ինչպես դրված են (7 երկրաչափական պատկերները ցուցադրել հերթականությամբ, ապա խառնել, խոսքով չհաղորդակցվող երեխան դասավորում է առարկաները նույն հերթականությամբ):	Խթանիչ նյութ՝ փայտե փազ
		3. Գտի՝ պատկերի բոլոր օրինակները տրված նկարների շարքում:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 65
d163	Մտածելը <i>(Մտքեր, գաղափարներ և պատկերներ ձևակերպելը՝ նպատակատուղված կամ ոչ նպատակատուղված կերպով, ինքնուրույն կամ այլոց հետ միասին, մտածելուն առնչվող գործողությունների հետ կապված՝ ինչպես օրինակ՝ միտք արտահայտելը, ձևանալը, բառախաղը, մտացածին բան ստեղծելը, թեորեն ապացուցելը, մտքերով խաղալը, մտագրոհը, մտասուզվելը (մեղիպացիա), մտորելը, խորհրդածելը կամ խորհելը):</i>	1. (*) Ո՞ր բառն է էպես տարբերվում մյուս 3 բառերից (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան ինքնուրույն կարդում և մատնանշում է ճիշտ տարբերակը կամ ցույց է տալիս նկար-քարտերի միջոցով). <ul style="list-style-type: none"> • պայուսակ, ճամպուրակ, գիրք, դրամապանակ • ժամացույց, ակնոց, կշեռք, ջերմաչափ • ջուր, քամի, ածուխ, խոտ: 	Խթանիչ նյութ՝ նկար 66
		2. Ո՞ր խմբի պատկերներն ամբողջացնելով կստանաս հետևյալ պատկերը:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 67
		3. Գտի՝ համապատասխան հատվածը:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 68
		4. Լրացրո՛ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 5
		5. Նայի՛ր նկարին. ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ տեսք կունենա այն վերևից:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 69

<p>d166</p>	<p>Կարդալը</p> <p><i>(Գրավոր խոսքը (օրինակ, գրքեր, ցուցումներ, թերթեր՝ սովորական տեքստի կամ Բրայլի այբուբենով գրված) ընկալելուն և վերծանելուն առնչվող գործողություններ կատարելը՝ ընդհանուր գիտելիք կամ հասկացողություն ստանալու համար՝ ներառյալ ստանդարտ տեքստերով կամ նիշերով կազմված գրավոր խոսքը, ինչպես նաև յուրահասկում խորհրդանշաններով, օրինակ՝ պատկերանշաններով կազմված տեքստեր ընկալելը և մեկնաբանելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. (*) Կարդա՛լ հանձնարարված նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի դեպքում միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները): 2. (*) Վերարտադրի՛ր և մեկնաբանի՛ր կարդացածդ նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան պատասխանները ներկայացնում է գրելու կամ նկարների միջոցով. առաջարկված տարբերակներից ընտրում և դասավորում է սյուժեին համապատասխան նկարներն ըստ հաջորդականության): 5. Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը: Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր ...: Ուսերիցս մի մեծ ... ընկավ: 	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6 Խթանիչ նյութ՝ նկար 70, 71</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 7</p>
<p>d170</p>	<p>Գրելը</p> <p><i>(Նիշեր կամ տառեր գրելը, պատկերելը կամ վերարտադրելը տեղեկատվություն հաղորդելու համար, ինչպես օրինակ՝ իրադարձություններ կամ մտքեր գրի առնելը կամ նամակ կազմելը, գրառումներ, նշումներ և գրավոր հանձնարարություն կատարելը, տպելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով: 2. Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր ճիշտ նախադասությունը տրված տողերում: 3. Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը: Արև, բնություն, երեխա, հաճելի, զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն: 4. Մուտքագրի՛ր նախադասությունը՝ օգտվելով թվային գործիքներից (թելադրել կամ տալ արտատպելու հնարավորություն): 	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 8</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 9</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 10</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ</p>
<p>d172</p>	<p>Հաշվելը</p> <p><i>(Հաշվարկներ կատարելը՝ բառերով արտահայտված խնդիրները լուծելու նպատակով մաթեմատիկական սկզբունքներ կիրառելու միջոցով կամ պատասխանները ստանալով կամ ցուցադրելով, ինչպես օրինակ երեք թվերի գումարը հաշվարկելը կամ մեկ թիվը մյուսով բաժանելու պատասխանը գտնելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Շարունակի՛ր թվերի շարքը՝ 52, 25, 46, 64, 37, ... 2. Լրացրո՛ւ հաջորդ կոտորակը: 1/2 4/5 7/8 ... 3. Տեղադրի՛ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում: 	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 11</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 12</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 13</p>

		<p>4. Լուծի՛ր վարժությունը:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 14</p>
<p>d175</p>	<p>Խնդիրներ լուծելը</p> <p><i>(Հարցադրումների կամ իրավիճակների համար լուծումներ գտնելը՝ հարցերի էությունը որոշելու և վերլուծելու, փարբերակներ և լուծումներ կազմելու, լուծումների հնարավոր արդյունքները գնահատելու և ընտրված լուծումը կատարելու միջոցով, ինչպես օրինակ՝ երկու մարդկանց միջև վեճ լուծելիս՝ ներառյալ պարզ և բարդ խնդիրներ լուծելու հմտությունները՝ բացառությամբ մտածելու (d163), որոշումներ կայացնելու (d177)):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ, երբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Դու տանը մենակ ես, շատ քաղցած, սակայն պատրաստված ոչինչ չկա: Ի՞նչ կանես: • Հեռախոսդ անջատվեց: Ի՞նչ կանես: • Տնային աշխատանքների կատարելիս հանկարծ լույսերն անջատվում են: Ի՞նչ կանես: <p>2. Երեխային առաջարկել գրել (նկարել)՝ տրամադրելով գրիչ, որի գլխիկը բացակայում է, և հնարավոր չէ օգտագործել:</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես լուծել կենցաղում կամ միջանձնային հարաբերություններում ծագող խնդիրները.</p> <p style="margin-left: 20px;">0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Պատկերացրու իրավիճակ՝ դասընկերոջդ վիրավորում և ծաղրում են, ի՞նչ կանես:</p>	
<p>d2.Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները</p>			
<p>d220</p>	<p>Համալիր առաջադրանքներ կատարելը</p> <p><i>(Հերթականությամբ կամ միաժամանակ պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելը՝ որպես համալիր, ինտեգրված և բաղադրյալ առաջադրանքների մասեր: Ներառյալ համալիր առաջադրանքներ կատարելը, համալիր առաջադրանքներ ավարտելը, համալիր առաջադրանքներ ինքնուրույն կամ խմբով կատարելը՝ բացառությամբ հմտություններ ձեռք բերելու (d155), խնդիրներ լուծելու (d175), որոշումներ կայացնելու (d177), առանձին առաջադրանք կատարելու (d210)):</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն պլանավորել և իրականացնել հաջորդական գործողություններ (օրինակ՝ նկարագրի՛ր՝ ինչպե՞ս կպլանավորես ծննդյանդ տոնը կամ դասերից հետո տնային գործերդ).</p> <p style="margin-left: 20px;">0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես կատարել պարզ կամ բարդ գործողություններ վերջնարդյունքին հասնելու համար (նկարագրի՛ր՝ ինչպե՞ս կպատրաստես որևէ կերակուր).</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d250	<p>Սեփական վարքագիծը կառավարելը</p> <p><i>(Պարզ կամ բաղադրյալ և համակարգված գործողություններ հետևողական կերպով իրականացնելը՝ իարձագանք նոր իրավիճակների, անձանց կամ փորձի, ինչպես օրինակ՝ գրադարանում լռություն պահպանելը):</i></p>	<p>1. Ես կարողանում եմ տարբեր իրավիճակներում, տարբեր մարդկանց հետ ինձ տարբեր կերպ դրսևորել.</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<p>2. Ես կարողանում եմ հարգալից լինել նույնիսկ այն մարդկանց հետ, որոնց չեմ սիրում.</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<p>3. Ես կարողանում եմ լսել զրուցակցիս, անգամ եթե հետաքրքիր չէ.</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<p>4. Ես կարողանում եմ ինքս ինձ ստիպել շարունակել աշխատել անգամ անհաջողությունից հետո.</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	

d3. Հաղորդակցությունը		
d310	<p>Հաղորդակցվելիս բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը</p> <p><i>(Բանավոր հաղորդագրությունների բառացի և ենթադրվող իմաստները ընկալելը, ինչպես օրինակ՝ հասկանալը, որ հայտարարությունը փաստ է հաստատում կամ այն պարկերավոր արտահայտություն է, ինչպես օրինակ՝ բանավոր հաղորդագրություններին արձագանքելը և դրանք ընկալելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Նշված նախադասություններից ո՞րն ի՞նչ է արտահայտում՝ փաստ, հայտարարություն, հարց. <ul style="list-style-type: none"> • Հարգելի՛ դպրոցականներ, վաղվանից դասերը սկսվելու են 9:00: • Ի՞նչ եք կարծում, կարո՞ղ ենք մեր հանդիպումը տեղափոխել վաղը: • Հ. Թումանյանը ծնվել է Լոռվա Դսեղ գյուղում: 2. ա) Մեկնաբանի՛ր դարձվածքները. <ul style="list-style-type: none"> • Գլուխը կորցնել • Թևաթափ լինել • Աշխարհով մեկ լինել <p>բ) Լսի՛ր դարձվածքների բացատրությունը և մատնանշի՛ր համապատասխան նկարը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների համար):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անուշադրության մատնել, անլուրջ վերաբերվել • Անօգուտ խրատներ տալ • Պարապ լինել • Հիասթափվել • Նման 3. Ո՞ր բառն է էպես տարբերվում մյուս երեք բառերից՝ <ul style="list-style-type: none"> • լայն, զիզգագաձև, ուղիղ • պայծառ, լուսավոր, տխուր • բարի, հոգատար, ամպամած
d315	<p>Հաղորդակցվելիս ոչ բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը</p> <p><i>(Ժեստերի, խորհրդանշանների և նկարների միջոցով փոխանցվող հաղորդագրությունների բառացի և ենթադրվող իմաստներն ըմբռնելը, ինչպես օրինակ՝ երեխան հոգնած է, երբ փրորում է աչքերը, կամ փազնապի զանգը նշանակում է, որ հրդեհ է բռնկվել՝ ներառյալ հաղորդակցվելիս ժեստերի լեզուն, ընդհանուր նշանները,</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ի՞նչ է նշանակում և ի՞նչ պետք է անել, երբ լսում ես. <ul style="list-style-type: none"> • տազնապի ազդանշան դպրոցում • լուսացույցի ձայնային ազդանշան փողոցում: 2. Ցույց տուր, թե որ նշանն է՝ <ul style="list-style-type: none"> • մուտքն արգելվում է, • վերգետնյա հետիոտնային անցում • ստորգետնյա հետիոտնային անցում • հետիոտնային անցում • աղբը թափել աղբամանում • տարհանման ելք

Խթանիչ նյութ՝ նկար 63, 34

	<p><i>խորհրդանշանները, նկարները և լուսանկարներն ընկալելը):</i></p>	<p>3. Արդյո՞ք հասկանում ես դիմացինի ժեստերի, դիմախաղի, հայացքի միջոցով փոխանցվող ոչ վերբալ հաղորդագրությունների իմաստը, օրինակ՝ բարկություն, տխրություն, աշխատանքի ավարտ (ծեռքի շարժումով) և այլն: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Բացատրի՛ր պիկտոգրամների իմաստը:</p>	
<p>d330</p>	<p>Խոսելը <i>(Բառացի և ենթադրվող իմաստ ունեցող՝ բանավոր հաղորդագրությունների մաս կազմող բառեր, բառակապակցություններ և առավել երկար պարբերություններ կազմելը և արտաբերելը, ինչպես օրինակ՝ բանավոր խոսքի միջոցով փաստ ներկայացնելը կամ պատմություն պատմելը):</i></p>	<p>1. Կազմի՛ր նախադասություն հետևյալ բառերով (բանավոր). Համացանց, տեղեկատվություն, օգտակար:</p> <p>2. Պատմի՛ր՝ ինչպե՛ս ես ժամանակդ տնօրինում հանգստյան օրերին:</p> <p>3. Բացատրի՛ր հետևյալ դարձվածքների իմաստը՝ բախտը ժպտալ, աշխարհով մեկ լինել, կրակի գին:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 73</p>
<p>d350</p>	<p>Զրույցը <i>(Մտքերի և գաղափարների փոխանակումը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը՝ բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի անձանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ զրույցը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, մեկ կամ ավելի մարդկանց հետ զրուցելը):</i></p>	<p>1. Հետևել՝ ինչպես է երեխան սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը՝ պահպանելով հերթագայությունը, պատասխանում ընթացքում տրվող հարցերին՝ չչեղվելով թեմայից և այլն:</p>	
<p>d355</p>	<p>Քննարկումը <i>Հարցի ուսումնասիրությունը կամ բանավեճը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, կողմ և դեմ փաստարկներով, ինչն իրականացվում է բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարտահայտես կարծիքդ՝ ընկերներիդ հետ ինչ-որ թեմայի շուրջ խոսելիս: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ</p>	

	<p>լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի մարդկանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ մեկ անձի կամ մի քանի մարդկանց հետ քննարկումը</p>	<p>4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք պնդում ես քո տեսակետը՝ ներկայացնելով փաստարկներ, երբ համակարծիք չեն քեզ հետ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արի՞ քննարկենք, օրինակ՝ ի՞նչ է տալիս քեզ համացանցը (դրական և բացասական ազդեցությունները և այլն):</p>	
<p>d360</p>	<p>Հաղորդակցության սարքեր և մեթոդներ օգտագործելը</p> <p>(Հաղորդակցության նպատակով սարքեր, մեթոդներ և այլ միջոցներ օգտագործելը, ինչպես օրինակ՝ ընկերոջը հեռախոսով զանգահարելը՝ ներառյալ հեռահաղորդակցության սարքեր, տպագրական մեքենաներ և հաղորդակցության մեթոդներ օգտագործելը):</p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես հաղորդակցության նպատակով կիրառել համակարգիչ, գաջեթ, FM համակարգ կամ որպես հաղորդակցման միջոց կարդալ շուրթերից, կիրառել ժեստեր:</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես օգտվել հեռախոսից (զանգ, տեսազանգ) ընկերոջը կամ հարազատներիդ հետ հաղորդակցվելու նպատակով:</p> <p>3. Կարողանո՞ւմ ես հեռախոսի կամ համակարգչի միջոցով հաղորդագրություններ ուղարկել մարդկանց:</p>	
<p>d4. Շարժունակությունը</p>			
<p>d440</p>	<p>Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը</p> <p>(Առարկաները բանեցնելուն առնչվող համակարգված գործողություններ կատարելը, առարկաները վերցնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը ձեռքի, մատների կամ մեծ մատի օգնությամբ, ինչպես օրինակ՝ սեղանից մեքաղադրամներ վերցնելը կամ բռնակը պտտեցնելը՝ ներառյալ վերցնելը, բռնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը):</p>	<p>1. Սեղանից վերցրո՞ւ մետաղադրամները (10, 20, 50, 100, 200 դրամանոցներ):</p> <p>2. Անցի՞ր ճանապարհով՝ առանց թուղթը շարժելու, գծերի սահմանները խախտելու և գրիչը թղթից կտրելու:</p> <p>3. Արագ անցի՞ր շրջանագծերի վրայով՝ յուրաքանչյուրի կենտրոնում կետ դնելով (տևողությունը 15 վայրկյան):</p> <p>4. Մկրատով կտրի՞ր աստղաձև պատկերը:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ մետաղադրամներ</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 19</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 20</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 21</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ մկրատ</p>

<p>d460</p>	<p>Տարբեր վայրերում տեղաշարժվելը</p> <p><i>(Տարբեր վայրերում կամ իրավիճակներում քայլելը և տեղաշարժվելը. ինչպես օրինակ՝ տան սենյակի միջև, շենքի ներսում կամ քաղաքի փողոցում քայլելը՝ ներառյալ տանը տեղաշարժվելը, տանը սողալը և բարձրանալը, տնից բացի այլ շինություններում և այլ շինություններից դուրս գտնվող տարածքում քայլելը կամ տեղաշարժվելը):</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես շարժվել տարբեր վայրերում՝ տանը, դպրոցում, բակում և այլն, անհրաժեշտության դեպքում հաղթահարելով խոչընդոտները:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես տեղաշարժվել շենքերի ներսում՝ տեղափոխվելով հարկից հարկ, դասասենյակից ճաշարան, միջանցք, մարզասրահ և այլ վայրեր:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d5. Ինքնասպասարկումը</p>			
<p>d570</p>	<p>Սեփական առողջությանը հետևելը</p> <p><i>(Ֆիզիկական հարմարավետության, առողջության և ինքնազգացողության ֆիզիկական և հոգեկան բաղադրիչներին առնչվող կարիքները հոգալը և դրանք ցույց տալը, ինչպես օրինակ՝ հավասարակշռված սննդակարգ և ֆիզիկական ակտիվության համապատասխան մակարդակ պահպանելը, տաք կամ հով մնալը, առողջությունը վնասելուց խուսափելը, անվտանգ սեռական կյանքի կանոնները պահպանելը, այդ թվում՝ պահպանակներ օգտագործել, պատվաստումներ ստանալ և կանոնավոր բժշկական զննումներ անցնել՝ ներառյալ սեփական ֆիզիկական հարմարավետության մասին հոգալը, սննդակարգը և ֆիզիկական պատրաստվածության մակարդակը պահպանելը, առողջությանը հետևելը):</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք հետևում ես առողջ ապրելակերպի կանոններին, օրինակ՝ զբաղվում ես սպորտով, հետևում առողջ սննդակարգին և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք առողջական խնդիրների դեպքում դիմում ես ծնողներիդ կամ մասնագիտական օգնության:</p> <p>3. Արդյո՞ք խուսափում ես առողջությունդ վնասող գործոններից, օրինակ՝ արևի ուղիղ ճառագայթներից, ցրտից, ալկոհոլից, թմրանյութերից, ծխախոտից և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d6. Կենցաղը			
d7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները			
d720	<p>Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ</p> <p><i>(Այլ մարդկանց հետ շփումը պահպանելը և կառավարելը՝ փվյալ իրավիճակում և հասարակության համար ընդունելի եղանակով, ինչպես օրինակ՝ հույզերը և մղումները զսպելու, լեզվական և ֆիզիկական ագրեսիան կառավարելու, սոցիալական շփման մեջ ինքնուրույն գործելու, ինչպես նաև հասարակական կանոններին և պայմանականություններին համապատասխան գործելու միջոցով՝ ներառյալ այլ անձանց հետ խաղալը, հարաբերություններ ձևավորելը և դադարեցնելը, շփման շրջանակում հարաբերությունները կարգավորելը, սոցիալական կանոններին համապատասխան շփվելը և սոցիալական փարածություն պահպանելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կարողանո՞ւմ ես հարթել (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝ <ul style="list-style-type: none"> • քո և ընկերներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ծնողներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ուսուցիչներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը: 2. Կարողանո՞ւմ ես մերժել ընկերոջդ, ով դիմել է քեզ այնպիսի խնդրանքով, որը չես ցանկանում իրականացնել. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 3. Արդյո՞ք կարողանում ես հասակակիցներիդ հետ նոր ծանոթություններ ձևավորել և/կամ պահպանել արդեն ձևավորված հարաբերությունները. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 4. Արդյո՞ք շփվում ես հասակակիցներիդ հետ. օրինակ՝ նրանց հետ գնո՞ւմ ես զբոսանքի, մասնակցում միջոցառումների, արտահայտում սեփական կարծիքդ և այլն. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 	

		4 երբեք	
d730	Անձանոթների հետ հարաբերությունները <i>(Անձանոթների հետ կոնկրետ նպատակներով ժամանակավոր կապեր հաստատելը, ինչպես օրինակ՝ տեղեկատվություն ստանալու համար հարց տալիս, ուղղությունը հարցնելիս կամ գնում կատարելիս):</i>	1. Պատկերացրու իրավիճակ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4) <ul style="list-style-type: none"> Խանութում գնումներ կատարելիս չես գտնում քեզ անհրաժեշտ իրը, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: Հայտնվել ես քեզ անձանոթ տեղանքում, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: 	
		2. Ընկերդ քեզ հրավիրել է իր ծննդյան տոնին, որտեղ շատ անձանոթ երեխաներ կան, կարողանո՞ւմ ես արդյոք նոր ծանոթություններ հաստատել. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
		3. Արդյո՞ք կարողանում ես անհրաժեշտության դեպքում հարաբերություններ ձևավորել անձանոթների հետ նոր միջավայրում. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
d8. Կյանքի հիմնական բնագավառները			
d820	Դպրոցական կրթությունը <i>(Դպրոց ընդունվելը, կրթություն ստանալը, ֆորմալ կրթությանը առնչվող բոլոր պարտականությունները կատարելը և ֆորմալ կրթության բոլոր առավելություններից օգտվելը, փարրական կամ միջնակարգ կրթական ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը,</i>	1. Արդյո՞ք համագործակցում ես համադասարանցիներիդ, ուսուցիչներիդ հետ: 0 Միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	

	<p>առարկաները և ուսումնական ծրագրի այլ պարտադիր բաղադրիչները սովորելը, այդ թվում՝ կանոնավոր կերպով դպրոց հաճախելը, այլ աշակերտների հետ համագործակցելը, ուսուցիչներից առաջադրանքներ սրանալը, հանձնարարված առաջադրանքների ու նախագծերի կատարումը կազմակերպելը, դրանք ուսումնասիրելը և կատարելը, և կրթության այլ փուլերին պատրաստվելը):</p>	<p>2. Արդյո՞ք երեխայի կրթական (ակադեմիական) մակարդակը համապատասխանում է չափորոշչային պահանջներին:</p> <p>3. Արդյո՞ք պատշաճ կերպով կատարում ես հանձնարարված առաջադրանքները:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Արդյո՞ք կանոնավոր կերպով հաճախում ես դասերին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>5. Արդյո՞ք մասնակցում ես դպրոցում կազմակերպված տարբեր նախագծային աշխատանքներին և միջոցառումներին դպրոցի մյուս աշակերտների հետ միասին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը			
<p>d920</p>	<p>Հանգիստը և ժամանցը</p> <p>(Յանկացած տեսակի խաղային, ժամանցային միջոցառումներին, օրինակ՝ ոչ պաշտոնական կամ կազմակերպված խաղերին և սպորտային միջոցառումներին, ֆիթնեսի, ռելաքսացիայի, զվարճանքի կամ զվարճության ծրագրերին մասնակցելը, պարկերասրահներ, թանգարաններ, կինոթատրոններ կամ</p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես դպրոցում, բակում կամ այլ վայրերում կազմակերպվող տարբեր խաղային, սպորտային, ժամանցային միջոցառումներին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

<p><i>թափրոններ այցելելը, արհեստով կամ սիրելի զբաղմունքով զբաղվելը, ժամանցային ընթերցանությամբ զբաղվելը, երաժշտական գործիքներ նվագելը, տեսարժան վայրեր այցելելը, զբոսաշրջությունը և ճանապարհորդությունը՝ ներառյալ խաղերը, սպորտը, արվեստը և մշակույթը, արհեստները, սիրելի զբաղմունքները և սոցիալական շփումը՝ բացառությամբ կենդանիները որպես փոխադրամիջոց օգտագործելու (d480), վարձավորվող և չվարձավորվող աշխատանքի (d850 և d855), խաղերի մեջ ներգրավվելու (d880), կրոնի և հոգևոր կյանքի (d930), քաղաքական կյանքի և քաղաքացիության (d950)):</i></p>	<p>2. Կարողանո՞ւմ ես ընկերներիդ հետ ինքնուրույն կազմակերպել քո հանգստյան օրերը:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
	<p>3. Ընտանիքիդ անդամների հետ այցելո՞ւմ ես ժամանցային և մշակութային վայրեր (կինոթատրոններ, թատրոններ, պատկերասրահներ):</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
	<p>4. Արդյո՞ք կարողանում ես զբաղվել քո նախասիրություններով և սիրելի զբաղմունքով:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

Տեսողության արձանագրություն

Տեսողության խնդիրներ ունեցող երեխաների հետ արձանագրությունը կիրառելիս ապահովել տրիֆլումանկավարժի ներկայություն՝ ըստ անհրաժեշտության:

Հարցեր, որոնց դիմաց նշված է (*)՝ չտեսնող երեխաներին հնարավորություն տալ առարկաները շոշափելու, առաջադրանքները բրայլյան այբուբենով կատարելու կամ բանավոր պատասխանելու:

Չտեսնող երեխաների համար որպես այլընտրանք կիրառել (ρ) տարբերակը:

Հարցեր, որոնց դիմաց նշված է (**)' կիրառելի չեն չտեսնող երեխայի համար:

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Հարցեր	Անհրաժեշտ նյութեր
d1. Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը			
d110	Դիտելը (նայելը) <i>(Տեսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով տեսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ առարկային հեղուկները, մարդկանց դիտելը, սպորտային իրադարձություն, որևէ անձի կամ խաղացող երեխաներին նայելը):</i>	1. Երեխային առաջարկել նկար և հետևել, թե աչքերից ինչ հեռավորության վրա է պահում (արդյունքը կլինի բարձր, եթե երեխան նկարը պահում է 25-30 սմ հեռավորության վրա և չի անտեսում նկարում պատկերված մանր առարկաները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 57
		2. Ի՞նչ պատկեր և ի՞նչ թիվ ես տեսնում նկարներում:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 26.2
		3. Գտի՛ր թաքնված պատկերները:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 58
		4. Ի՞նչ կա սենյակում (խնդրել երեխային ցույց տալ սենյակի տարբեր հատվածներում գտնվող կահույքը և առարկաները, դիտարկել, թե երեխան ինչպես է ուսումնասիրում միջավայրը, արդյո՞ք կարող է տեսնել տեսադաշտում գտնվող առարկաները անկախ չափերից, հեռավորությունից, դասավորությունից, թե՞ ֆիքսում է միայն վառ գունավորմամբ և լուսարձակող առարկաները, առավել մոտ և մեծ առարկաները):	
		5. Հետևի՛ր շարժվող առարկային (շարժել քուղը տարբեր ուղղություններով):	Խթանիչ նյութ՝ քուղ

		6. Արդյո՞ք երեխան հայացքով հետևում է էկրանին երևացող պատկերին (տեսահոլովակ, ֆիլմ և այլն):	
d115	Լսելը <i>(Լսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով լսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ ռադիո, մարդու ծայն, երաժշտություն, դասախոսություն կամ պատմվածք ունկնդրելը):</i>	1. Լսի՞ր և կրկնի՞ր հնչեցված բառերը՝ կատու, սեղան, շուն, տուն, մեքենա, մատիտ, աղջիկ, խոզ, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից):	
		2. Լսի՞ր և կրկնի՞ր հնչեցված բառերը՝ կատու, շուն, տուն, մեքենա, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 22ուկով, 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից):	
		3. Կրկնի՞ր նախադասությունները: <ul style="list-style-type: none"> • Աղջիկը ցնցուղով ջրում է ծաղիկները: • Զատիկը ապրում էր պարտեզում: • Սեղանին դրված էր դանակ, պատառաքաղ, գդալ: 	
		4. Լսի՞ր և նշի՞ր հնչեցված բառի առաջին և վերջին հնչյունները. անձրևանոց, նապաստակ, պատառաքաղ, ծմերուկ, հեռուստացույց, խաղալիք, ծաղրածու:	Իսթանիչ նյութ՝ փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը <i>(Դասակարգման, խմբավորման, դարձելիության, սերիականության հասկացություններն ըմբռնելը և գործածելը):</i>	1. Նշի՞ր ճիշտ տարբերակը. <ul style="list-style-type: none"> • Ճագարն ավելի շատ նման է՝ կատվին, սկյուռիկին, նապաստակին, աղվեսին, ոզնուն: • Հույսի հակառակը՝ տխրություն, հուսահատություն, կարիք, սեր, ատելություն: • Վիճաբանող տարբեր կողմերի միջև բախումը՝ բանակցություն, կոնֆլիկտ, խախտում, թշնամություն, հակասություն: 	
		2. (*) Գտի՞ր համապատասխան բառը տրված օրինակափոխությանը համապատասխան:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 2
		3. Թվարկի՞ր առարկաները հաջորդաբար՝ մեծից փոքր. ուղղաթիռ, տիեզերանավ, ինքնաթիռ, օդապարիկ:	Իսթանիչ նյութ՝ նկար 64
		4. Թվարկի՞ր քաղաքներն ըստ Երևանից իրենց հեռավորության՝ մոտիկից հեռու սկզբունքով. Թբիլիսի, Վանաձոր, Մոսկվա, Տոկիո:	
d161	Ուշադրությունը պահպանելը	1. ա) Ուշադի՞ր նայիր թվերին 20 վայրկյան, այնուհետև նույնությամբ տեղադրի՞ր աղյուսակի դատարկ վանդակներում (փակել թվերով տարբերակը):	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 4

	<p><i>(Համապատասխան ժամանակահատվածում կոնկրետ գործողություններին կամ առաջադրանքներին ուղղված ուշադրությունը մտադրված կերպով պահպանելը):</i></p>	<p>բ) Լսի՛ր բառերի շարքը, ծափ տուր 1 անգամ գրիչ բառը լսելիս, 2 անգամ՝ տեսր բառը լսելիս. Քանոն, մատիտ, գրիչ, պլոմ, գիրք, գրիչ, քանոն, տեսր, գրիչ, կարկին, քարտեզ, տեսր, գլոբուս, կավիճ, գրիչ, տեսր:</p>	
		<p>2. Կկարդամ 10 բառ, որից հետո ցանկացած հաջորդականությամբ կկրկնես այնքանը, որքանը հիշեցիր. անտառ, մուրճ, հաց, դուռ, ձի, սունկ, բեռ, ջուր, աթոռ, մեղր:</p>	
		<p>3. ա) Գտի՛ր պատկերի բոլոր օրինակները տրված նկարների շարքում: բ) Դասավորի՛ր պատկերներն այնպես, ինչպես դրված են (7 երկրաչափական պատկերները դասավորել, թույլ տալ երեխային շոշափել առարկաները հերթականությամբ, յուրաքանչյուրի համար՝ 5 վայրկյան, այնուհետև խառնել):</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 65 Խթանիչ նյութ՝ փայտե փազլ</p>
<p>d163</p>	<p>Մտածելը <i>(Մտքեր, գաղափարներ և պարկերներ ձևակերպելը՝ նպատակաուղղված կամ ոչ նպատակաուղղված կերպով, ինքնուրույն կամ այլոց հետ միասին, մտածելուն առնչվող գործողությունների հետ կապված՝ ինչպես օրինակ՝ միտք արտահայտելը, ձևանալը, բառախաղը, մտացածին բան ստեղծելը, թերեմ ապացուցելը, մտքերով խաղալը, մտագրողը, մտասուզվելը (մեղիտացիա), մտորելը, խորհրդածելը կամ խորհելը):</i></p>	<p>1. Ո՛ր բառն է էապես տարբերվում մյուս 3 բառերից. <ul style="list-style-type: none"> • պայուսակ, ճամպուրկ, գիրք, դրամապանակ • ժամացույց, ակնոց, կշեռք, ջերմաչափ • ջուր, քամի, ածուխ, խոտ: </p>	
		<p>2. ա) Ո՛ր խմբի պատկերներն ամբողջացնելով կստանաս հետևյալ պատկերը: բ) Անվանի՛ր մեկ բառով. Խատուտիկ, երիցուկ, ալոռ, եղինջ: Ուսուցիչ, շինարար, բժիշկ, հաշվապահ:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 67</p>
		<p>3. ա) Գտի՛ր համապատասխան հատվածը: բ) Գտի՛ր բառաշարքի ստոցիացիան. պոպկորն, կոկա-կոլա, բարձր ձայներ, էկրան, փափուկ աթոռ, բազմոց – կինոթատրոն դասարան, սովորող, պահակ, գիրք, ուսուցիչ, սանհանգույց - դպրոց:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 68</p>
		<p>4. (*) Լրացրո՛ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բրայլյան տարբերակը):</p>	<p>Աշխատանքային տեսր՝ առաջադրանք 5</p>
		<p>5. ա) Նայի՛ր նկարին. ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ տեսք կունենա այն վերևից: բ) Մտածի՛ր, թե ինչ կարող է լինել, եթե ...</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 69</p>

		<p>... անդադար անձրև գա: ... մարդիկ սովորեն թռչել թռչունների պես: ... շները սկսեն խոսել մարդկային ձայնով: ... հեքիաթների բոլոր հերոսները կենդանանան:</p>	
d166	Կարդալը <i>(Գրավոր խոսքը (օրինակ, գրքեր, ցուցումներ, թերթեր՝ սովորական տեքստի կամ Բրայլի այբուբենով գրված) ընկալելուն և վերծանելուն առնչվող գործողություններ կատարելը՝ ընդհանուր գիտելիք կամ հատուկ տեղեկություն ստանալու համար՝ ներառյալ ստանդարտ փառերով կամ նիշերով կազմված գրավոր խոսքը, ինչպես նաև յուրահատուկ խորհրդանշաններով, օրինակ՝ պատկերանշաններով կազմված տեքստն ընկալելը և մեկնաբանելը):</i>	<p>1. (*) Կարդա՛ հանձնարարված նյութը (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բրայլյան տարբերակը և միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները):</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6
		<p>2. Վերարտադրի՛ր և մեկնաբանի՛ր կարդացածդ նյութը:</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6 Խթանիչ նյութ՝ նկար 70, 71
		<p>1. (*) Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բրայլյան տարբերակը): Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր ...: Ուտերիցս մի մեծ ... ընկավ:</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 7
d170	Գրելը <i>(Նիշեր կամ փառեր գրելը, պատկերելը կամ վերարտադրելը տեղեկատվություն հաղորդելու համար, ինչպես օրինակ՝ իրադարձություններ կամ մտքեր գրի առնելը կամ նամակ կազմելը, գրառումներ, նշումներ և գրավոր հանձնարարություն կատարելը, պատկերելը):</i>	<p>1. (*) Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բրայլյան տարբերակը):</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 8
		<p>2. (*) Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր ճիշտ նախադասությունը տրված տողերում (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բրայլյան տարբերակը):</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 9
		<p>3. (*) Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը: Արև, բնություն, երեխա, հաճելի զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բրայլյան տարբերակը):</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 10
		<p>4. (*) Մուտքագրի՛ր նախադասությունը՝ օգտվելով թվային գործիքներից (թելադրել կամ տալ արտատպելու հնարավորություն): Չտեսնող երեխաների համար կիրառել համակարգչի կամ հեռախոսի էկրանն ընթերցող ծրագիր:</p>	Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ
d172	Հաշվելը	<p>1. (*) Շարունակի՛ր թվերի շարքը (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բանավոր տարբերակ կամ բրայլյան տարբերակ՝ 52, 25, 46, 64, 37, ...</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 11

	<p><i>(Հաշվարկներ կատարելը՝ բառերով արտահայտված խնդիրները լուծելու նպատակով մաթեմատիկական սկզբունքներ կիրառելու միջոցով կամ պատասխանները ստանալով կամ ցուցադրելով, ինչպես օրինակ երեք թվերի գումարը հաշվարկելը կամ մեկ թիվը մյուսով բաժանելու պատասխանը գտնելը):</i></p>	<p>2. (*) Լրացրո՛ւ հաջորդ կոտորակը (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բանավոր տարբերակ կամ բրայլյան տարբերակ): 1/2 4/5 7/8 ...</p> <p>3. (**) Տեղադրի՛ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում:</p> <p>4. (*) Լուծի՛ր վարժությունները (չտեսնող երեխաների համար կիրառել բանավոր կամ բրայլյան տարբերակ):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 12</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 13</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 14</p>
<p>d175</p>	<p>խնդիրներ լուծելը</p> <p><i>(Հարցադրումների կամ իրավիճակների համար լուծումներ գտնելը՝ հարցերի էությունը որոշելու և վերլուծելու, տարբերակներ և լուծումներ կազմելու, լուծումների հնարավոր արդյունքները գնահատելու և ընտրված լուծումը կատարելու միջոցով, ինչպես օրինակ՝ երկու մարդկանց միջև վեճ լուծելիս՝ ներառյալ պարզ և բարդ խնդիրներ լուծելու հմտությունները՝ բացառությամբ մրատեղի (d163), որոշումներ կայացնելու (d177)):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ, երբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Դու տանը մենակ ես, շատ քաղցած, սակայն պատրաստված ոչինչ չկա: Ի՞նչ կանես: • Հեռախոսդ անջատվեց: Ի՞նչ կանես: • Տնային աշխատանքների կատարելիս հանկարծ լույսերն անջատվում են: Ի՞նչ կանես: <p>2. Երեխային առաջարկել գրել (նկարել)՝ տրամադրելով գրիչ, որի գլխիկը բացակայում է, և հնարավոր չէ օգտագործել:</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես լուծել կենցաղում կամ միջանձնային հարաբերություններում ծագող խնդիրները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ վիրավորում և ծաղրում են: Ի՞նչ կանես:</p>	
<p>d177</p>	<p>Որոշումներ կայացնելը</p> <p><i>(Ընտրություն կատարել մի շարք տարբերակներից, իրագործել ընտրված տարբերակը և գնահատել ընտրված տարբերակի արդյունքները, ինչպես օրինակ՝ որոշակի իր ընտրելը և գնելը,</i></p>	<p>1. Ի՞նչ նվեր ես ցանկանում ստանալ: Իսկ մայրի՞կդ: Պատկերացրո՛ւ, որ այս տուփերում քո և մայրիկի նվերներն են, բայց դու պետք է ընտրես դրանցից մեկը: Ո՞րը կընտրես:</p> <p>2. Պատկերացրու իրավիճակ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ծննդյանդ առիթով գումար ես նվեր ստացել: Ի՞նչ կանես: • Դու ընտրել ես քո ապագա մասնագիտությունը, իսկ ծնողներիդ դեմ են: Ի՞նչ կանես: 	

	<p>կամ մի շարք առաջադրանքների թվից որոշել կատարել անհրաժեշտ մեկ առաջադրանք և այն կատարել՝ բացառությամբ մտածելու (d163), խնդիրներ լուծելու (d175)):</p>	<p>3. Կարողան՞ում ես մի շարք տարբերակներից ընտրություն կատարել և որոշում կայացնել, օրինակ՝ հագուստ գնելիս, ընկերոջդ նվեր ընտրելիս.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d2. Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները</p>			
<p>d230</p>	<p>Առօրյա կյանքը կազմակերպելը</p> <p>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ իրականացնելը՝ առօրյա կյանքը կամ պարտականությունները պլանավորելու, կառավարելու և կատարելու համար, ինչպես օրինակ՝ օրվա ընթացքում ժամանակը պլանավորելը և առանձին գործողությունների համար ծրագրեր կազմելը՝ ներառյալ առօրյա կյանքը կառավարելը և առօրյա գործունեություն իրականացնելը, սեփական կենսագործունեության մակարդակը կառավարելը՝ բացառությամբ համալիր առաջադրանքներ կատարելու (d220)):</p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • պլանավորել քո օրը՝ իրականացնելով նախատեսված աշխատանքները կամ պարտականությունները, • հարկ եղած դեպքում փոփոխել պլանավորումդ, օրինակ՝ դասերից հետո ունես պլանավորած պարապմունք, բայց ընկերների առաջարկում են գնալ զբոսնելու: <p>2. Կարողան՞ում ես կատարել առօրյա պարտականությունները սահմանված ժամանակում, օրինակ նախապատրաստվել դպրոց գնալուն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Առօրյա գործերս կազմակերպելիս կարողանում եմ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • սկսած գործն ավարտին հասցնել: • չնախատեսված գործերը ներառել առօրյա գրաֆիկիս մեջ: • միաժամանակ սկսել և ավարտին հասցնել մի քանի գործ: • կարևոր գործերի փոխարեն ժամանակս անիմաստ բաների վրա չվատնել: 	

<p>d240</p>	<p>Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը</p> <p><i>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելն այնպիսի հոգեբանական լարվածություն կառավարելու և վերահսկելու համար, որը պահանջվում է զգալի պարտականությունների, սթրեսային ու ճգնաժամային իրավիճակների և ուշադրությունը շեղելու հետ կապված առաջադրանքներ կատարելիս, ինչպես օրինակ՝ քննություններ հանձնելը, ծանրաբեռնված երթևեկության մեջ փոխադրամիջոց վարելը, հազնվելը, երբ ծնողները շտապեցնում են, առաջադրանքը որոշակի ժամկետում ավարտելը կամ երեխաների մեծ խմբի մասին հոգ տանելը՝ ներառյալ պարտականություններ կատարելը, սթրեսը և ճգնաժամը կառավարելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ ցանկացած միջավայրում, երբ չեն կատարվում քո ցանկությունները. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ, երբ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝ <ul style="list-style-type: none"> • չի ստացվում կատարել տրված առաջադրանքը: • քեզ ստիպում են անել մի բան, որը չես ցանկանում: • ցանկանում ես ունենալ ինչ-որ բան, բայց հնարավորություն չունես: • չի ստացվում ավարտել տրված առաջադրանքը սահմանված ժամանակահատվածում: 3. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ սթրեսային իրավիճակներում, օրինակ՝ նոր միջավայրում հայտնվելիս, քննություններին նախապատրաստվելիս, նկատողություն ստանալիս, դասարանն ինչ-որ միջոցառման ներկայացնելիս. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
<p>d250</p>	<p>Սեփական վարքագիծը կառավարելը</p> <p><i>(Պարզ կամ բաղադրյալ և համակարգված գործողություններ հերևողական կերպով իրականացնելը՝ ի արձագանք նոր իրավիճակների, անձանց կամ փորձի, ինչպես օրինակ՝ գրադարանում լռություն պահպանելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ես կարողանում եմ տարբեր իրավիճակներում, տարբեր մարդկանց հետ ինձ տարբեր կերպ դրսևորել. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Ես կարողանում եմ հարգալից լինել նույնիսկ այն մարդկանց հետ, որոնց չեմ սիրում. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 	

		<ol style="list-style-type: none"> 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<ol style="list-style-type: none"> 3. Ես կարողանում եմ լսել զրուցակցիս, անգամ եթե հետաքրքիր չէ. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<ol style="list-style-type: none"> 4. Ես կարողանում եմ ինքս ինձ ստիպել շարունակել աշխատել անգամ անհաջողությունից հետո. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d3. Հաղորդակցությունը			
d315	<p>Հաղորդակցվելիս ոչ բանավոր հաղորդագրություններ ընկալելը</p> <p><i>(Ժեստերի, խորհրդանշանների և նկարների միջոցով փոխանցվող հաղորդագրությունների բառացի և ենթադրվող իմաստներն ըմբռնելը, ինչպես օրինակ՝ երեխան հոգնած է, երբ փրփրում է աչքերը, կամ փագնապի զանգը նշանակում է, որ հրդեհ է բռնկվել՝ ներառյալ հաղորդակցվելիս ժեստերի լեզուն, ընդհանուր նշանները, խորհրդանշանները, նկարները և լուսանկարներն ընկալելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ի՞նչ է նշանակում և ի՞նչ պետք է անել, երբ լսում ես. <ul style="list-style-type: none"> • տագնապի ազդանշան դպրոցում • լուսացույցի ձայնային ազդանշան փողոցում: 2. Յույց տուր, թե որ նշանն է՝ <ul style="list-style-type: none"> • մուտքն արգելվում է, • վերգետնյա հետիոտնային անցում • ստորգետնյա հետիոտնային անցում • հետիոտնային անցում • աղբը թափել աղբամանում • տարիանման ելք 3. Արդյո՞ք հասկանում ես դիմացինի ժեստերի, դիմախաղի, հայացքի միջոցով փոխանցվող ոչ վերբալ հաղորդագրությունների իմաստը, օրինակ՝ բարկություն, տխրություն, աշխատանքի ավարտ (ձեռքի շարժումով) և այլն: 	<p>Իսթանիչ նյութ՝ նկար 63, 34</p>

		<p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		4. Բացատրի՛ր պիկտոգրամների իմաստը:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 73
d330	Խոսելը <i>(Բառացի և ենթադրվող իմաստ ունեցող՝ բանավոր հաղորդագրությունների մաս կազմող բառեր, բառակապակցություններ և առավել երկար պարբերություններ կազմելը և արտաբերելը, ինչպես օրինակ՝ բանավոր խոսքի միջոցով փաստ ներկայացնելը կամ պատմություն պատմելը):</i>	<p>1. Կազմի՛ր նախադասություն հետևյալ բառերով (բանավոր). Համացանց, տեղեկատվություն, օգտակար:</p> <p>2. Պատմի՛ր՝ ինչպե՛ս ես ժամանակդ տնօրինում հանգստյան օրերին:</p> <p>3. Բացատրի՛ր հետևյալ դարձվածքների իմաստը՝ բախտը ժպտալ, աշխարհով մեկ լինել, կրակի գին:</p>	
d350	Զրույցը <i>(Մտքերի և գաղափարների փոխանակումը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը՝ բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի անձանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ զրույցը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, մեկ կամ ավելի մարդկանց հետ զրուցելը):</i>	1. Հետևել՝ ինչպես է երեխան սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը՝ պահպանելով հերթագայությունը, պատասխանում ընթացքում տրվող հարցերին՝ չշեղվելով թեմայից և այլն:	
d4. Շարժունակությունը			
d440	Ղաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը <i>(Առարկաները բանեցնելուն առնչվող համակարգված գործողություններ)</i>	<p>1. Սեղանից վերցրո՛ւ մետաղադրամները (10, 20, 50, 100, 200 դրամանոցներ):</p> <p>2. Անցի՛ր ճանապարհով՝ առանց թուղթը շարժելու, գծերի սահմանները խախտելու և գրիչը թղթից կտրելու:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ մետաղադրամներ</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 19</p>

	<p><i>կատարելը, առարկաները վերցնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը ձեռքի, մատների կամ մեծ մատի օգնությամբ, ինչպես օրինակ՝ սեղանից մետաղադրամներ վերցնելը կամ բռնակը պտտեցնելը՝ ներառյալ վերցնելը, բռնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը):</i></p>	<p>3. Արագ անցի՛ր շրջանագծերի վրայով՝ յուրաքանչյուրի կենտրոնում կես դնելով (տևողությունը 15 վայրկյան):</p>	<p>Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 20</p>
		<p>4. Մկրատով կտրի՛ր աստղաձև պատկերը:</p>	<p>Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 21 Խթանիչ նյութ՝ մկրատ</p>
<p>d460</p>	<p>Տարբեր վայրերում տեղաշարժվելը <i>(Տարբեր վայրերում կամ իրավիճակներում քայլելը և տեղաշարժվելը. ինչպես օրինակ՝ փան սենյակի միջև, շենքի ներսում կամ քաղաքի փողոցում քայլելը՝ ներառյալ փանը տեղաշարժվելը, փանը սողալը և բարձրանալը, փնից բացի այլ շինություններում և այլ շինություններից դուրս գտնվող տարածքում քայլելը կամ տեղաշարժվելը):</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես շարժվել տարբեր վայրերում՝ տանը, դպրոցում, բակում և այլն, անհրաժեշտության դեպքում հաղթահարելով խոչընդոտները: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես տեղաշարժվել շենքերի ներսում՝ տեղափոխվելով հարկից հարկ, դասասենյակից ճաշարան, միջանցք, մարզասրահ և այլ վայրեր: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d5. Ինքնասպասարկումը			
<p>d540</p>	<p>Հագնվելը <i>(Հագուստը և կոշիկները հագնելուն և հանելուն ուղղված համակարգված գործողություններ և առաջադրանքներ հերթականությամբ կատարելը և կլիմայական ու սոցիալական պայմաններին հետևելը, ինչպես օրինակ՝ շապիկներ, կիսաշրջագգեստներ, բլուզներ, վարդիքներ,</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն հագնել և հանել հագուստի բոլոր տեսակները:</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես կոճկել և արձակել բոլոր տեսակի շոթաները, կոճակները և ճարմանդները:</p> <p>3. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն հագնել և հանել հողաթափերը, կոշիկները:</p> <p>4. Կարողանո՞ւմ ես ընտրել եղանակին համապատասխան հագուստ:</p>	

	<p><i>ներքնազգեստ, սարիներ, կիմոնոներ, զուգագուլպաներ, գլխարկներ, ձեռնոցներ, վերարկուներ, կոշիկներ և գուլպաներ, երկարաճիկ կոշիկներ, հողաթափեր և տնային մաշիկներ հագնելը, հարմարեցնելը և հանելը՝ ներառյալ հագուստ և կոշիկներ ու գուլպաներ հագնելը և հանելը, համապատասխան հագուստ ընտրելը):</i></p>		
<p>d570</p>	<p>Սեփական առողջությանը հետևելը <i>(Ֆիզիկական հարմարավետության, առողջության և ինքնազգացողության ֆիզիկական և հոգեկան բաղադրիչներին առնչվող կարիքները հոգալը և դրանք ցույց տալը, ինչպես օրինակ՝ հավասարակշռված սննդակարգ և ֆիզիկական ակտիվության համապատասխան մակարդակ պահպանելը, տաք կամ հով մնալը, առողջությունը վնասելուց խուսափելը, անվտանգ սեռական կյանքի կանոնները պահպանելը, այդ թվում՝ պահպանակներ օգտագործել, պարավաստումներ ստանալ և կանոնավոր բժշկական զննումներ անցնել՝ ներառյալ սեփական ֆիզիկական հարմարավետության մասին հոգալը, սննդակարգը և ֆիզիկական պարաստվածության մակարդակը պահպանելը, առողջությանը հետևելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Արդյո՞ք հետևում ես առողջ ապրելակերպի կանոններին, օրինակ՝ զբաղվում ես սպորտով, հետևում առողջ սննդակարգին և այլն: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Արդյո՞ք առողջական խնդիրների դեպքում դիմում ես ծնողներիդ կամ մասնագիտական օգնության: 3. Արդյո՞ք խուսափում ես առողջությունդ վնասող գործոններից, օրինակ՝ արևի ուղիղ ճառագայթներից, ցրտից, ալկոհոլից, թմրանյութերից, ծխախոտից և այլն: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d6. Կենցաղը			
<p>d640</p>	<p>Տնային գործեր անելը <i>(Տանը հետևելը՝ տանը մաքրություն անելով, հագուստը լվանալով, կենցաղային տեխնիկա օգտագործելով, սննդամթերքը պահելը և աղբը թափելը, ինչպես օրինակ՝ ավելելու, հատակը խոնավ շորով սրբելու, խոհանոցի սեղանները, պատերը և այլ):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կարողանո՞ւմ ես կատարել տնային գործերը (մաքրություն անել, հավաքել իրերը, հատակը մաքրել, աղբը թափել և այլն): 2. Կարողանո՞ւմ ես օգտագործել կենցաղային տեխնիկա (լվացքի մեքենա, արդուկ, փոշեկուլ և այլն): 	

<p>մակերեսները լվանալու միջոցով, կենցաղային աղբը հավաքելը և թափելը, սենյակները, պատի պահարանները և դարակները կարգի բերելը, հագուստի հավաքելը, լվանալը, չորացնելը, ծալելը և արդուկելը, կոշիկները մաքրելը, ավելներ, խոզանակներ և փոշեկույներ օգտագործելը, լվացքի մեքենաներ, չորացուցիչներ և արդուկներ օգտագործելը՝ ներառյալ հագուստներ և զգեստներ լվանալը և չորացնելը, խոհանոցի փարածքը և սպասքը մաքրելը, բնակելի փարածքը մաքրելը, կենցաղային տեխնիկա օգտագործելը, առաջին անհրաժեշտության իրերը պահելը և աղբը թափելը՝ բացառությամբ կացարան ձեռք բերելու (d610), ապրանքներ և ծառայություններ ձեռք բերելու (d620), կերակուրներ պատրաստելու (d630), կենցաղային իրերի մասին հոգ տանելու (d650), այլ անձանց օգնելու (d660)):</p>		
<p>d7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները</p>		
<p>d720 Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ</p> <p><i>(Այլ մարդկանց հետ շփումը պահպանելը և կառավարելը՝ տվյալ իրավիճակում և հասարակության համար ընդունելի եղանակով, ինչպես օրինակ՝ հույզերը և մղումները զսպելու, լեզվական և ֆիզիկական ագրեսիան կառավարելու, սոցիալական շփման մեջ ինքնուրույն գործելու, ինչպես նաև հասարակական կանոններին և պայմանականություններին համապատասխան գործելու միջոցով՝</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կարողանում ես հարթել (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝ <ul style="list-style-type: none"> • քո և ընկերներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ծնողներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ուսուցիչներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը: 2. Կարողանո՞ւմ ես մերժել ընկերոջդ, ով դիմել է քեզ այնպիսի խնդրանքով, որը չես ցանկանում իրականացնել. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	

	<p><i>ներառյալ այլ անձանց հետ խաղալը, հարաբերություններ ձևավորելը և դադարեցնելը, շփման շրջանակում հարաբերությունները կարգավորելը, սոցիալական կանոններին համապատասխան շփվելը և սոցիալական փարածություն պահպանելը):</i></p>	<p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես հասակակիցներիդ հետ նոր ծանոթություններ ձևավորել և/կամ պահպանել արդեն ձևավորված հարաբերությունները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>4. Արդյո՞ք շփվում ես հասակակիցներիդ հետ. օրինակ՝ նրանց հետ գնո՞ւմ ես զբոսանքի, մասնակցում միջոցառումների, արտահայտում սեփական կարծիքդ և այլն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d730</p>	<p>Անձանոթների հետ հարաբերությունները</p> <p><i>(Անձանոթների հետ կոնկրետ նպատակներով ժամանակավոր կապեր հաստատելը, ինչպես օրինակ՝ փրկել կարգի պահպանումը ստանալու համար հարց փալիս, ուղղությունը հարցնելիս կամ գնում կատարելիս):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Խանութում գնումներ կատարելիս չես գտնում քեզ անհրաժեշտ իրը, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: • Հայտնվել ես քեզ անձանոթ տեղանքում, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: <p>2. Ընկերդ քեզ հրավիրել է իր ծննդյան տոնին, որտեղ շատ անձանոթ երեխաներ կան, կարողանո՞ւմ ես արդյոք նոր ծանոթություններ հաստատել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես անհրաժեշտության դեպքում հարաբերություններ ձևավորել անձանոթների հետ նոր միջավայրում.</p> <p>0 միշտ</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d8. Կյանքի հիմնական բնագավառները			
d820	<p>Դպրոցական կրթությունը</p> <p><i>(Դպրոց ընդունվելը, կրթություն ստանալը, ֆորմալ կրթությանը առնչվող բոլոր պարտականությունները կատարելը և ֆորմալ կրթության բոլոր առավելություններից օգտվելը, փարրական կամ միջնակարգ կրթական ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը, առարկաները և ուսումնական ծրագրի այլ պարտադիր բաղադրիչները սովորելը, այդ թվում՝ կանոնավոր կերպով դպրոց հաճախելը, այլ աշակերտների հետ համագործակցելը, ուսուցիչներից առաջադրանքներ ստանալը, հանձնարարված առաջադրանքների ու նախագծերի կատարումը կազմակերպելը, դրանք ուսումնասիրելը և կատարելը, և կրթության այլ փուլերին պատրաստվելը):</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Արդյո՞ք համագործակցում ես համադասարանցիներիդ, ուսուցիչներիդ հետ: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Արդյո՞ք երեխայի կրթական (ակադեմիական) մակարդակը համապատասխանում է չափորոշչային պահանջներին: 3. Արդյո՞ք պատշաճ կերպով կատարում ես հանձնարարված առաջադրանքները: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 4. Արդյո՞ք կանոնավոր կերպով հաճախում ես դասերին: <ul style="list-style-type: none"> 0 հաճախում եմ միշտ 1 բացակայում եմ երբեմն 2 բացակայում եմ հաճախ 3 հաճախում եմ հազվադեպ 4 երբեք չեմ հաճախում: 5. Արդյո՞ք մասնակցում ես դպրոցում կազմակերպված տարբեր նախագծային աշխատանքներին և միջոցառումներին դպրոցի մյուս աշակերտների հետ միասին: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 	

		<ul style="list-style-type: none"> 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը			
d920	<p>Հանգիստը և ժամանցը</p> <p><i>(Ցանկացած տեսակի խաղային, ժամանցային միջոցառումներին, օրինակ՝ ոչ պաշտոնական կամ կազմակերպված խաղերին և սպորտային միջոցառումներին, ֆիթնեսի, ռեյսսացիայի, զվարճանքի կամ զվարճության ծրագրերին մասնակցելը, պատկերասրահներ, թանգարաններ, կինոթատրոններ կամ թատրոններ այցելելը, արհեստով կամ սիրելի զբաղմունքով զբաղվելը, ժամանցային ընթերցանությամբ զբաղվելը, երաժշտական գործիքներ նվագելը, տեսարժան վայրեր այցելելը, զբոսաշրջությունը և ճանապարհորդությունը՝ ներառյալ խաղերը, սպորտը, արվեստը և մշակույթը, արհեստները, սիրելի զբաղմունքները և սոցիալական շփումը՝ բացառությամբ կենդանիները որպես փոխադրամիջոց օգտագործելու (d480), վարձավորվող և չվարձավորվող աշխատանքի (d850 և d855), խաղերի մեջ ներգրավվելու (d880), կրոնի և հոգևոր կյանքի (d930), քաղաքական կյանքի և քաղաքացիության (d950)):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Մասնակցում ես դպրոցում, բակում կամ այլ վայրերում կազմակերպվող տարբեր խաղային, սպորտային, ժամանցային միջոցառումներին: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Կարողանում ես ընկերներիդ հետ ինքնուրույն կազմակերպել քո հանգստյան օրերը: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 3. Ընտանիքիդ անդամների հետ այցելում ես ժամանցային և մշակութային վայրեր (կինոթատրոններ, թատրոններ, պատկերասրահներ): <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 4. Արդյո՞ք կարողանում ես զբաղվել քո նախասիրություններով և սիրելի զբաղմունքով: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 	

		3 հազվադեպ 4 երբեք	
--	--	-----------------------	--

Ինտելեկտի (մտավոր) արձանագրություն

Խոսքով չհաղորդակցվող երեխային հնարավորություն տալ կարդալու, ճիշտ տարբերակը մատնանշելու կամ գրավոր տարբերակով պատասխանելու:

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր	Հարցեր	Անհրաժեշտ նյութեր
d1. Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը		
d110	Դիտելը (նայելը) <i>(Տեսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով տեսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ առարկային հետևելը, մարդկանց դիտելը, սպորտային իրադարձություն, որևէ անձի կամ խաղացող երեխաներին նայելը):</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="840 496 1787 643">1. Երեխային առաջարկել նկար և հետևել, թե աչքերից ինչ հեռավորության վրա է պահում (արդյունքը կլինի բարձր, եթե երեխան նկարը պահում է 25-30 սմ հեռավորության վրա և չի անտեսում նկարում պատկերված մանր առարկաները): <li data-bbox="840 643 1787 751">2. (*) Ի՞նչ պատկեր և ի՞նչ թիվ ես տեսնում նկարներում (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված թիվը և պատկերը): <li data-bbox="840 751 1787 823">3. (*) Գտի՞ր թաքնված պատկերները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված պատկերները):
d115	Լսելը <i>(Լսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով լսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ ուղիղ, մարդու ձայն, երաժշտություն, դասախոսություն կամ պատմվածք ունկնդրելը):</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="840 823 1787 1007">1. (*) Լսի՞ր և կրկնի՞ր հնչեցված բառերը՝ կատու, սեղան, շուն, տուն, մեքենա, մատիտ, աղջիկ, խոզ, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից, խոսքով չհաղորդակցվող երեխաները միայն մատնանշում են համապատասխան նկարները): <li data-bbox="840 1007 1787 1153">2. (*) Լսի՞ր և կրկնի՞ր հնչեցված բառերը՝ կատու, շուն, տուն, մեքենա, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել շուրջ 220կով, 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից, խոսքով չհաղորդակցվող երեխաները միայն մատնանշում են համապատասխան նկարները): <li data-bbox="840 1153 1787 1326">3. (*) Կրկնի՞ր նախադասությունները (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան մատնանշում է պահանջված նկարները): Աղջիկը ցնցուղով ջրում է ծաղիկները: Ջատիկը ապրում էր պարտեզում: Սեղանին դրված էր դանակ, պատառաքաղ, գդալ:

		4. (*) Լսի՛ր և նշի՛ր հնչեցված բառի առաջին և վերջին տառերը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ցույց տալ բառի առաջին և վերջին տառերը). անձրևանոց, նապաստակ, պատառաքաղ, ծմերուկ, հեռուստացույց, խաղալիք, ծաղրածու:	Խթանիչ նյութ՝ փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը <i>(Դասակարգման, խմբավորման, դարձելիության, սերիականության հասկացություններն ըմբռնելը և գործածելը):</i>	1. (*) Նշի՛ր ճիշտ տարբերակը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան ինքնուրույն կարդում և մատնանշում է ճիշտ տարբերակը). <ul style="list-style-type: none"> Ճագարն ավելի շատ նման է՝ կատվին, սկյուռիկին, նապաստակին, աղվեսին, ոզնուն: Հույսի հակառակը՝ տխրություն, հուսահատություն, կարիք, սեր, ատելություն: Վիճաբանող տարբեր կողմերի միջև բախումը՝ բանակցություն, կոնֆլիկտ, խախտում, թշնամություն, հակասություն: 	
		2. (*) Գտի՛ր համապատասխան բառը տրված օրինաչափությանը համապատասխան (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը):	Աշխատանքային տեսր՝ առաջադրանք 2
		3. (*) Թվարկի՛ր առարկաները հաջորդաբար՝ մեծից փոքր. ուղղաթիռ, տիեզերանավ, ինքնաթիռ, օդապարիկ (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը կամ ցույց տալ նկար-քարտերի միջոցով):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 64
		4. (*) Թվարկի՛ր քաղաքներն ըստ Երևանից իրենց հեռավորության մոտիկից հեռու սկզբունքով. Թբիլիսի, Վանաձոր, Մոսկվա, Տոկիո (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել ինքնուրույն կարդալ և մատնանշել ճիշտ տարբերակը):	
d155	Հմտություններ ձեռք բերելը <i>(Գործողությունների կամ առաջադրանքների փոխկապակցված խմբերին առնչվող հիմնական և բարդ հմտությունները զարգացնելը՝ այնպիսի հմտությունների ձեռքբերումը սկսելու և շարունակելու համար, ինչպիսիք են գործիքներ կամ խաղալիքներ գործածելը կամ խաղեր խաղալը՝ ներառյալ հիմնական և բարդ հմտություններ ձեռք բերելը՝ բացառությամբ գրել սովորելու (d145) և գրելու (d170), խաղալ սովորելու (d131)):</i>	1. Լուծի՛ր վարժությունն՝ օգտվելով հաշվիչից:	Աշխատանքային տեսր՝ առաջադրանք 3
		2. Աշխատանքային գործիքները, հեռախոսի հավելվածները, համակարգիչը կամ այլ էլեկտրոնային սարքերն օգտագործո՞ւմ ես ըստ նշանակության:	
		3. Կարո՞ղ ես խաղալ՝ հետևելով խաղի կանոններին (օրինակ՝ շախմատ, Ֆուտբոլ, խաղաթուղթ և այլն): Նշի՛ր քեզ ծանոթ որևէ խաղի կանոններ:	

<p>d161</p>	<p>Ուշադրությունը պահպանելը <i>(Համապատասխան ժամանակահատվածում կոնկրետ գործողություններին կամ առաջադրանքներին ուղղված ուշադրությունը մտադրված կերպով պահպանելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ուշադիր նայիր թվերին 20 վայրկյան, այնուհետև նույնությամբ տեղադրի՛ր աղյուսակի դատարկ վանդակներում (փակել թվերով տարբերակը): 2. ա) Կկարդամ 10 բառ, որից հետո ցանկացած հաջորդականությամբ կկրկնես այնքանը, որքանը հիշեցիր. անտառ, մուրճ, հաց, դուռ, ձի, սունկ, բեռ, ջուր, աթոռ, մեղր: բ) Դասավորի՛ր պատկերներն այնպես, ինչպես դրված են. (խոսքով չհաղորդակցվող երեխաների համար. 7 երկրաչափական պատկերները ցուցադրել հերթականությամբ, ապա խառնել): 3. Գտի՛ր պատկերի բոլոր օրինակները տրված նկարների շարքում: 	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 4</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ փայտե փազլ</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 65</p>
<p>d163</p>	<p>Մտածելը <i>(Մտքեր, գաղափարներ և պատկերներ ձևակերպելը՝ նպատակաուղղված կամ ոչ նպատակաուղղված կերպով, ինքնուրույն կամ այլոց հետ միասին, մտածելուն առնչվող գործողությունների հետ կապված՝ ինչպես օրինակ՝ միտք արտահայտելը, ձևանալը, բառախաղը, մտացածին բան ստեղծելը, թեորեն ապացուցելը, մտքերով խաղալը, մտազրոհը, մտասուզվելը (մեդիտացիա), մտորելը, խորհրդածելը կամ խորհելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. (*)Ո՞ր բառն է էապես տարբերվում մյուս 3 բառերից. (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան ինքնուրույն կարդում, մատնանշում է ճիշտ տարբերակը կամ ցույց է տալիս նկար-քարտերի միջոցով). • պայուսակ, ճամպուրկ, գիրք, դրամապանակ • ժամացույց, ակնոց, կշեռք, ջերմաչափ • ջուր, քամի, ածուխ, խոտ: 2. Ո՞ր խմբի պատկերներն ամբողջացնելով կստանաս հետևյալ պատկերը: 3. Գտի՛ր համապատասխան հատվածը: 4. Լրացրո՛ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի: 5. Նայի՛ր նկարին. ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ տեսք կունենա այն վերևից: 	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 66</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 67</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 68</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 5</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 69</p>
<p>d166</p>	<p>Կարդալը <i>(Գրավոր խոսքը (օրինակ, գրքեր, ցուցումներ, թերթեր՝ սովորական տեքստի կամ Բրայլի այբուբենով գրված) ընկալելուն և վերծանելուն առնչվող գործողություններ կատարելը՝ ընդհանուր գիտելիք կամ հատուկ</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. (*) Կարդա՛ հանձնարարված նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի դեպքում միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները): 2. (*) Վերարտադրի՛ր և մեկնաբանի՛ր կարդացածդ նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխան պատասխանները ներկայացնում է գրելու կամ նկարների միջոցով. առաջարկված տարբերակներից ընտրում և 	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6 Խթանիչ նյութ՝</p>

	<i>տեղեկություն ստանալու համար՝ ներառյալ ստանդարտ փառերով կամ նիշերով կազմված գրավոր խոսքը, ինչպես նաև յուրահատուկ խորհրդանշաններով, օրինակ՝ պատկերանշաններով կազմված տեքստի ընկալելը և մեկնաբանելը):</i>	դասավորում է սյուժեին համապատասխան նկարներն ըստ հաջորդականության):	նկար 70, 71
d170	Գրելը <i>(Նիշեր կամ փառեր գրելը, պատկերելը կամ վերարտադրելը տեղեկատվություն հաղորդելու համար, ինչպես օրինակ՝ իրադարձություններ կամ մտքեր գրի առնելը կամ նամակ կազմելը, գրառումներ, նշումներ և գրավոր հանձնարարություն կատարելը, փայելը):</i>	6. Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը: Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր ...: Ուսերիցս մի մեծ ... ընկավ:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 7
		1. Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 8
		2. Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր ճիշտ նախադասությունը տրված տողերում:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 9
		3. Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը: Արև, բնություն, երեխա, հաճելի, զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 10
		4. Մուտքագրի՛ր նախադասությունը՝ օգտվելով թվային գործիքներից (թելադրել կամ տալ արտատպելու հնարավորություն):	Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ
d172	Հաշվելը <i>(Հաշվարկներ կատարելը՝ բառերով արտահայտված խնդիրները լուծելու նպատակով մաթեմատիկական սկզբունքներ կիրառելու միջոցով կամ պատասխանները ստանալով կամ ցուցադրելով, ինչպես օրինակ երեք թվերի գումարը հաշվարկելը կամ մեկ թիվը մյուսով բաժանելու պատասխանը գտնելը):</i>	1. Շարունակի՛ր թվերի շարքը՝ 52, 25, 46, 64, 37, ...	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 11
		2. Լրացրո՛ւ հաջորդ կոտորակը: 1/2 4/5 7/8 ...	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 12
		3. Տեղադրի՛ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 13
		4. Լուծի՛ր վարժությունը:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 14
d175	Խնդիրներ լուծելը <i>(Հարցադրումների կամ իրավիճակների համար լուծումներ գտնելը՝ հարցերի էությունը որոշելու և վերլուծելու,</i>	1. Կարդա՛ հանձնարարված նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի դեպքում միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները): Պատկերացրու իրավիճակ, երբ. <ul style="list-style-type: none"> Դու տանը մենակ ես, շատ քաղցած, սակայն պատրաստված ոչինչ չկա: Ի՞նչ կանես: 	

	<p>փարբերակներ և լուծումներ կազմելու, լուծումների հնարավոր արդյունքները գնահատելու և ընտրված լուծումը կատարելու միջոցով, ինչպես օրինակ՝ երկու մարդկանց միջև վեճ լուծելիս՝ ներառյալ պարզ և բարդ խնդիրներ լուծելու հմտությունները՝ բացառությամբ մտածելու (d163), որոշումներ կայացնելու (d177)):</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Հեռախոսո՞ւյ անջատվեց: Ի՞նչ կանես: • Տեսալին աշխատանքների կատարելիս հանկարծ լույսերն անջատվում են: Ի՞նչ կանես: <p>2. Երեխային առաջարկել գրել (նկարել)՝ տրամադրելով գրիչ, որի գլխիկը բացակայում է, և հնարավոր չէ օգտագործել:</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես լուծել կենցաղում կամ միջանձնային հարաբերություններում ծագող խնդիրները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ վիրավորում և ծաղրում են: Ի՞նչ կանես (խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի դեպքում միավորը սահմանել՝ հաշվի առնելով տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 2-ի արդյունքները):</p>	
<p>d177</p>	<p>Որոշումներ կայացնելը</p> <p>(Ընտրություն կատարել մի շարք փարբերակներից, իրագործել ընտրված փարբերակը և գնահատել ընտրված փարբերակի արդյունքները, ինչպես օրինակ՝ որոշակի իր ընտրելը և գնելը, կամ մի շարք առաջադրանքների թվից որոշել կատարել անհրաժեշտ մեկ առաջադրանք և այն կատարել՝ բացառությամբ մտածելու (d163), խնդիրներ լուծելու (d175)):</p>	<p>1. Ի՞նչ նվեր ես ցանկանում ստանալ: Իսկ մայրի՞կդ: Պատկերացրո՛ւ, որ այս տուփերում քո և մայրիկի նվերներն են, բայց դու պետք է ընտրես դրանցից մեկը: Ո՞րը կընտրես:</p> <p>2. Պատկերացրու իրավիճակ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ծննդանդ առիթով գումար ես նվեր ստացել: Ի՞նչ կանես: • Դու ընտրել ես քո ապագա մասնագիտությունը, իսկ ծնողների դեմ են: Ի՞նչ կանես: <p>3. Կարողանո՞ւմ ես մի շարք տարբերակներից ընտրություն կատարել և որոշում կայացնել, օրինակ՝ հագուստ գնելիս, ընկերոջդ նվեր ընտրելիս.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

d2. Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները		
d220	<p>Համալիր առաջադրանքներ կատարելը</p> <p><i>(Հերթականությամբ կամ միաժամանակ պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելը՝ որպես համալիր, ինքնգրված և բաղադրյալ առաջադրանքների մասեր: Ներառյալ համալիր առաջադրանքներ կատարելը, համալիր առաջադրանքներ ավարտելը, համալիր առաջադրանքներ ինքնուրույն կամ խմբով կատարելը՝ բացառությամբ հմտությունների ձեռք բերելու (d155), խնդիրներ լուծելու (d175), որոշումներ կայացնելու (d177), առանձին առաջադրանք կատարելու (d210)):</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն պլանավորել և իրականացնել հաջորդական գործողություններ (օրինակ, նկարագրի՛ր ինչպե՞ս կպլանավորես ծննդյանդ տոնը կամ դասերից հետո տնային գործերը).</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես կատարել պարզ կամ բարդ գործողություններ վերջնարդյունքին հասնելու համար (նկարագրի՛ր՝ ինչպե՞ս կպատրաստես որևէ կերակուր).</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>
d230	<p>Առօրյա կյանքը կազմակերպելը</p> <p><i>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ իրականացնելը՝ առօրյա կյանքը կամ պարտականությունները պլանավորելու, կառավարելու և կատարելու համար, ինչպես օրինակ՝ օրվա ընթացքում ժամանակը պլանավորելը և առանձին գործողությունների համար ծրագրեր կազմելը՝ ներառյալ առօրյա կյանքը կառավարելը և առօրյա գործունեություն իրականացնելը, սեփական կենսագործունեության մակարդակը կառավարելը՝ բացառությամբ համալիր առաջադրանքներ կատարելու (d220)):</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • պլանավորել քո օրը՝ իրականացնելով նախատեսված աշխատանքները կամ պարտականությունները, • հարկ եղած դեպքում փոփոխել պլանավորումդ, օրինակ՝ դասերից հետո ունես պլանավորած պարապմունք, բայց ընկերների առաջարկում են գնալ զբոսնելու: <p>2. Կարողանո՞ւմ ես կատարել առօրյա պարտականությունները սահմանված ժամանակում, օրինակ՝ նախապատրաստվել դպրոց գնալուն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>

		<p>3. Առօրյա գործերս կազմակերպելիս կարողանում եմ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • սկսած գործն ավարտին հասցնել: • չնախատեսված գործերը ներառել առօրյա գրաֆիկիս մեջ: • միաժամանակ սկսել և ավարտին հասցնել մի քանի գործ: • կարևոր գործերի փոխարեն ժամանակս անիմաստ բաների վրա չվատնել: 	
<p>d250</p>	<p>Սեփական վարքագիծը կառավարելը <i>(Պարզ կամ բաղադրյալ և համակարգված գործողություններ հեղուկական կերպով իրականացնելը՝ ի արձագանք նոր իրավիճակների, անձանց կամ փորձի, ինչպես օրինակ՝ գրադարանում լռություն պահպանելը):</i></p>	<p>1. Ես կարողանում եմ տարբեր իրավիճակներում, տարբեր մարդկանց հետ ինձ տարբեր կերպ դրսևորել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Ես կարողանում եմ հարգալից լինել նույնիսկ այն մարդկանց հետ, որոնց չեմ սիրում.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Ես կարողանում եմ լսել զրուցակցիս, անգամ եթե հետաքրքիր չէ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Ես կարողանում եմ ինքս ինձ ստիպել շարունակել աշխատել անգամ անհաջողությունից հետո.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ</p>	

d3. Հաղորդակցությունը

<p>d330</p>	<p>Խոսելը <i>(Բառացի և ենթադրվող իմաստ ունեցող՝ բանավոր հաղորդագրությունների մաս կազմող բառեր, բառակապակցություններ և առավել երկար պարբերություններ կազմելը և արտաբերելը, ինչպես օրինակ՝ բանավոր խոսքի միջոցով փաստ ներկայացնելը կամ պատմություն պատմելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կազմի՛ր նախադասություն հետևյալ բառերով (բանավոր). Համացանց, տեղեկատվություն, օգտակար: 2. Պատմի՛ր՝ ինչպե՛ս ես ժամանակդ տնօրինում հանգստյան օրերին: 3. Բացատրի՛ր հետևյալ դարձվածքների իմաստը՝ բախտը ժպտալ, աշխարհով մեկ լինել, կրակի գին: 	
<p>d350</p>	<p>Զրույցը <i>(Մտքերի և գաղափարների փոխանակումը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը՝ բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի անձանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ զրույցը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, մեկ կամ ավելի մարդկանց հետ զրուցելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հետևել՝ ինչպես է երեխան սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը՝ պահպանելով հերթագայությունը, պատասխանում ընթացքում տրվող հարցերին՝ չչեղվելով թեմայից և այլն: 	

d4. Շարժունակությունը

<p>d440</p>	<p>Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը <i>(Առարկաները բանեցնելուն առնչվող համակարգված գործողություններ կատարելը, առարկաները վերցնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը ձեռքի, մատների կամ մեծ մատի օգնությամբ, ինչպես օրինակ՝</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Սեղանից վերցրո՛ւ մետաղադրամները (10, 20, 50, 100, 200 դրամանոցներ): 2. Անցի՛ր ճանապարհով՝ առանց թուղթը շարժելու, գծերի սահմանները խախտելու և գրիչը թղթից կտրելու: 3. Արագ անցի՛ր շրջանագծերի վրայով՝ յուրաքանչյուրի կենտրոնում կետ դնելով (տևողությունը 15 վայրկյան): 	<p>Իսթանիչ նյութ՝ մետաղադրամներ</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 19</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 20</p>
--------------------	---	--	---

	<p>սեղանից մետրադադրամներ վերցնելը կամ բռնակը պտտեցնելը՝ ներառյալ վերցնելը, բռնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը):</p>	<p>4. Մկրատով կտրի՛ր աստղածև պատկերը:</p>	<p>Աշխատանքային տեսր՝ առաջադրանք 21 Խթանիչ նյութ՝ մկրատ</p>
<p>d460</p>	<p>Տարբեր վայրերում տեղաշարժվելը <i>(Տարբեր վայրերում կամ իրավիճակներում քայլելը և տեղաշարժվելը. ինչպես օրինակ՝ փան սենյակի միջև, շենքի ներսում կամ քաղաքի փողոցում քայլելը՝ ներառյալ փանը տեղաշարժվելը, փանը սողալը և բարձրանալը, փնից բացի այլ շինություններում և այլ շինություններից դուրս գտնվող տարածքում քայլելը կամ տեղաշարժվելը):</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես շարժվել տարբեր վայրերում՝ տանը, դպրոցում, բակում և այլն, անհրաժեշտության դեպքում հաղթահարելով խոչընդոտները: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես տեղաշարժվել շենքերի ներսում՝ տեղափոխվելով հարկից հարկ, դասասենյակից ճաշարան, միջանցք, մարզասրահ և այլ վայրեր: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d5. Ինքնասպասարկումը</p>			
<p>d530</p>	<p>Բնական կարիքները հոգալը <i>(Արտաթորանքը (դաշփան, միզարձակում և կղազափում) հեռացնելու պահանջն զգալը, դրա հեռացումը պլանավորելն ու իրականացնելը և դրանից հետո մարմինը մաքրելը՝ ներառյալ միզարձակումը, կղազափումը և դաշփանային պարբերաշրջանին առնչվող խնամքը կարգավորելը՝ բացառությամբ լվացվելու (d510), մարմնի մասերը խնամելու (d520)):</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն օգտվել սանհանգույցից, պետքարանից:</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն հետևել անձնական հիգիենային:</p>	

<p>d540</p>	<p>Հագնվելը</p> <p><i>(Հագուստը և կոշիկները հագնելուն և հանելուն ուղղված համակարգված գործողություններ և առաջադրանքներ հերթականությամբ կատարելը և կլիմայական ու սոցիալական պայմաններին հետևելը, ինչպես օրինակ՝ շապիկներ, կիսաշրջագգեստներ, բլուզներ, վարդիքներ, ներքնագգեստ, սարիներ, կիմոնոներ, զուգագուլպաներ, գլխարկներ, ձեռնոցներ, վերարկուներ, կոշիկներ և գուլպաներ, երկարաճիտ կոշիկներ, հողաթափեր և տնային մաշիկներ հագնելը, հարմարեցնելը և հանելը՝ ներառյալ հագուստ և կոշիկներ ու գուլպաներ հագնելը և հանելը, համապատասխան հագուստ ընտրելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն հագնել և հանել հագուստի բոլոր տեսակները: 2. Կարողանո՞ւմ ես կոճկել և արձակել բոլոր տեսակի շղթաները, կոճակները և ճարմանդները: 3. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն հագնել և հանել հողաթափերը, կոշիկները: 4. Կարողանո՞ւմ ես ընտրել եղանակին համապատասխան հագուստ: 	
<p>d570</p>	<p>Սեփական առողջությանը հետևելը</p> <p><i>(Ֆիզիկական հարմարավետության, առողջության և ինքնագագաղջության ֆիզիկական և հոգեկան բաղադրիչներին առնչվող կարիքները հոգալը և դրանք ցույց տալը, ինչպես օրինակ՝ հավասարակշռված սննդակարգ և ֆիզիկական ակտիվության համապատասխան մակարդակ պահպանելը, տրաք կամ հով մնալը, առողջությունը վնասելուց խուսափելը, անվտանգ սեռական կյանքի կանոնները պահպանելը, այդ թվում՝ պահպանակներ օգտագործել, պատվաստումներ ստանալ և կանոնավոր բժշկական զննումներ անցնել՝ ներառյալ սեփական ֆիզիկական հարմարավետության մասին հոգալը, սննդակարգը և ֆիզիկական պատրաստվածության մակարդակը պահպանելը, առողջությանը հետևելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Արդյո՞ք հետևում ես առողջ ապրելակերպի կանոններին, օրինակ՝ <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Արդյո՞ք առողջական խնդիրների դեպքում դիմում ես ծնողներիդ կամ մասնագիտական օգնության: 3. Արդյո՞ք խուսափում ես առողջությունդ վնասող գործոններից, օրինակ՝ արևի ուղիղ ճառագայթներից, ցրտից, ակոհոլից, թմրանյութերից, ծխախոտից և այլն: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	

d6. Կենցաղը

d7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները

d720

Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ

(Այլ մարդկանց հետ շփումը պահպանելը և կառավարելը՝ փվյալ իրավիճակում և հասարակության համար ընդունելի եղանակով, ինչպես օրինակ՝ հույզերը և մղումները զսպելու, լեզվական և ֆիզիկական ազդեցիկան կառավարելու, սոցիալական շփման մեջ ինքնուրույն գործելու, ինչպես նաև հասարակական կանոններին և պայմանականություններին համապատասխան գործելու միջոցով՝ ներառյալ այլ անձանց հետ խաղալը, հարաբերություններ ձևավորելը և դադարեցնելը, շփման շրջանակում հարաբերությունները կարգավորելը, սոցիալական կանոններին համապատասխան շփվելը և սոցիալական փարածություն պահպանելը):

1. Կարողանո՞ւմ ես հարթել (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝
 - քո և ընկերներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը,
 - քո և ծնողներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը,
 - քո և ուսուցիչներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը:
2. Կարողանո՞ւմ ես մերժել ընկերոջդ, ով դիմել է քեզ այնպիսի խնդրանքով, որը չես ցանկանում իրականացնել.
 - 0 միշտ
 - 1 հաճախ
 - 2 երբեմն
 - 3 հազվադեպ
 - 4 երբեք
3. Արդյո՞ք կարողանում ես հասակակիցներիդ հետ նոր ծանոթություններ ձևավորել և/կամ պահպանել արդեն ձևավորված հարաբերությունները.
 - 0 միշտ
 - 1 հաճախ
 - 2 երբեմն
 - 3 հազվադեպ
 - 4 երբեք
4. Արդյո՞ք շփվում ես հասակակիցներիդ հետ. օրինակ՝ նրանց հետ գնո՞ւմ ես զբոսանքի, մասնակցում միջոցառումների, արտահայտում սեփական կարծիքդ և այլն.
 - 0 միշտ
 - 1 հաճախ
 - 2 երբեմն
 - 3 հազվադեպ
 - 4 երբեք

<p>d730</p>	<p>Անծանոթների հետ հարաբերությունները</p> <p><i>(Անծանոթների հետ կոնկրետ նպատակներով ժամանակավոր կապեր հաստատելը, ինչպես օրինակ՝ տեղեկատվություն ստանալու համար հարց տալիս, ուղղությունը հարցնելիս կամ գնում կատարելիս):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Պատկերացրու իրավիճակ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝ <ul style="list-style-type: none"> • Խանութում գնումներ կատարելիս չես գտնում քեզ անհրաժեշտ իրը, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: • Հայտնվել ես քեզ անձանոթ տեղանքում, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: 2. Ընկերդ քեզ իրավիրել է իր ծննդյան տոնին, որտեղ շատ անձանոթ երեխաներ կան, կարողանո՞ւմ ես արդյոք նոր ծանոթություններ հաստատել. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 3. Արդյո՞ք կարողանում ես անհրաժեշտության դեպքում հարաբերություններ ձևավորել անձանոթների հետ նոր միջավայրում. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
<p>d8. Կյանքի հիմնական բնագավառները</p>			
<p>d820</p>	<p>Դպրոցական կրթությունը</p> <p><i>(Դպրոց ընդունվելը, կրթություն ստանալը, ֆորմալ կրթությանը առնչվող բոլոր պարտականությունները կատարելը և ֆորմալ կրթության բոլոր առավելություններից օգտվելը, տարրական կամ միջնակարգ կրթական ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը, առարկաները և ուսումնական ծրագրի այլ</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Արդյո՞ք համագործակցում ես համադասարանցիներիդ, ուսուցիչներիդ հետ: <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Արդյո՞ք երեխայի կրթական (ակադեմիական) մակարդակը համապատասխանում է չափորոշչային պահանջներին: 	

	<p>պարտադիր բաղադրիչները սովորելը, այդ թվում՝ կանոնավոր կերպով դպրոց հաճախելը, այլ աշակերտների հետ համագործակցելը, ուսուցիչներից առաջադրանքներ ստանալը, հանձնարարված առաջադրանքների ու նախագծերի կատարումը կազմակերպելը, դրանք ուսումնասիրելը և կատարելը, և կրթության այլ փուլերին պատրաստվելը):</p>	<p>3. Արդյո՞ք պատշաճ կերպով կատարում ես հանձնարարված առաջադրանքները: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Արդյո՞ք կանոնավոր կերպով հաճախում ես դասերին: 0 հաճախում եմ միշտ 1 բացակայում եմ երբեմն 2 բացակայում եմ հաճախ 3 հաճախում եմ հազվադեպ 4 երբեք չեմ հաճախում:</p> <p>5. Արդյո՞ք մասնակցում ես դպրոցում կազմակերպված տարբեր նախագծային աշխատանքներին և միջոցառումներին դպրոցի մյուս աշակերտների հետ միասին: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը			
<p>d920</p>	<p>Հանգիստը և ժամանցը <i>(Ցանկացած տեսակի խաղային, ժամանցային միջոցառումներին, օրինակ՝ ոչ պաշտոնական կամ կազմակերպված խաղերին և սպորտային միջոցառումներին, ֆիթնեսի, ռելաքսացիայի, զվարճանքի կամ զվարճության ծրագրերին մասնակցելը, պատկերասրահներ, թանգարաններ, կինոթատրոններ կամ թատրոններ այցելելը, արհեստով կամ սիրելի զբաղմունքով</i></p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես դպրոցում, բակում կամ այլ վայրերում կազմակերպվող տարբեր խաղային, սպորտային, ժամանցային միջոցառումներին: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես ընկերներիդ հետ ինքնուրույն կազմակերպել քո հանգստյան օրերը: 0 միշտ</p>	

<p>զբաղվելը, ժամանցային ընթերցանությամբ զբաղվելը, երաժշտական գործիքներ նվագելը, տեսարժան վայրեր այցելելը, զբոսաշրջությունը և ճանապարհորդությունը՝ ներառյալ խաղերը, սպորտը, արվեստը և մշակույթը, արհեստները, սիրելի զբաղմունքները և սոցիալական շփումը՝ բացառությամբ կենդանիները որպես փոխադրամիջոց օգտագործելու (d480), վարձավորվող և չվարձավորվող աշխատանքի (d850 և d855), խաղերի մեջ ներգրավվելու (d880), կրոնի և հոգևոր կյանքի (d930), քաղաքական կյանքի և քաղաքացիության (d950)):</p>	<p>1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
	<p>3. Ընտանիքիդ անդամների հետ այցելում ես ժամանցային և մշակութային վայրեր (կինոթատրոններ, թատրոններ, պատկերասրահներ):</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
	<p>4. Արդյո՞ք կարողանում ես զբաղվել քո նախասիրություններով և սիրելի զբաղմունքով:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

Հուլական արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Հարցեր	Անհրաժեշտ նյութեր
d1. Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը			
d110	Դիտելը (նայելը) <i>(Տեսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով տեսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ առարկային հեղուկներ, մարդկանց դիտելը, սպորտային իրադարձություն, որևէ անձի կամ խաղացող երեխաներին նայելը):</i>	1. Երեխային առաջարկել նկար և հետևել, թե աչքերից ինչ հեռավորության վրա է պահում (արդյունքը կլինի բարձր, եթե երեխան նկարը պահում է 25-30 սմ հեռավորության վրա և չի անտեսում նկարում պատկերված մանր առարկաները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 57
		2. Ի՞նչ պատկեր և ի՞նչ թիվ ես տեսնում նկարներում:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 26.2
		3. Գտի՞ր թաքնված պատկերները:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 58
d115	Լսելը <i>(Լսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով լսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ ռադիո, մարդու ձայն, երաժշտություն, դասախոսություն կամ պատմվածք ունկնդրելը):</i>	1. Լսի՞ր և կրկնի՞ր հնչեցված բառերը՝ կատու, սեղան, շուն, տուն, մեքենա, մատիտ, աղջիկ, խոզ, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից):	
		2. Լսի՞ր և կրկնի՞ր հնչեցված բառերը՝ կատու, շուն, տուն, մեքենա, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 22ուկով, 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից):	
		3. Կրկնի՞ր նախադասությունները: Աղջիկը ցնցուղով ջրում է ծաղիկները: Զատիկը ապրում էր պարտեզում: Սեղանին դրված էր դանակ, պատառաքաղ, գդալ:	
		4. Լսի՞ր և նշի՞ր հնչեցված բառի առաջին և վերջին տառերը. անձրևանոց, նապաստակ, պատառաքաղ, ծմբուկ, հեռուստացույց, խաղալիք, ծաղրածու:	Խթանիչ նյութ՝ փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով
d132	Տեղեկություններ հավաքելը <i>(Անձանց, իրերի և իրադարձությունների մասին փաստեր հավաքելը, ինչպես օրինակ՝ «ինչու», «ինչ», «որտեղ» և «ինչպես» հարցերը</i>	1. Կարդա՞ խաղի կանոնները և բացատրի՞ր:	Խթանիչ նյութ՝ խաղ «Ո՞վ եմ ես»
		2. Արի՞ խաղանք «Ո՞վ եմ ես»:	Խթանիչ նյութ՝ խաղ «Ո՞վ եմ ես»

	<i>տալը, անուններ հարցնելը՝ բացառությամբ հասկացություններ սովորելու (d137), հմտություններ ձեռք բերելու (d155):</i>	3. Նայիր նկարին և ասա՝ ով է (ի՞նչ հարցեր կուղղես տեղեկատվություն ստանալու համար):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 60
d161	Ուշադրությունը պահպանելը <i>(Համապատասխան ժամանակահատվածում կոնկրետ գործողություններին կամ առաջադրանքներին ուղղված ուշադրությունը մտադրված կերպով պահպանելը):</i>	1. Ուշադիր նայիր թվերին 20 վայրկյան, այնուհետև նույնությամբ տեղադրի՛ր աղյուսակի դատարկ վանդակներում (փակել թվերով տարբերակը):	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 4
		2. Կկարդամ 10 բառ, որից հետո ցանկացած հաջորդականությամբ կկրկնես այնքանը, որքանը հիշեցիր. անտառ, մուրճ, հաց, դուռ, ձի, սունկ, բեռ, ջուր, աթոռ, մեղր:	
		3. Գտի՛ր պատկերի բոլոր օրինակները տրված նկարների շարքում:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 65
d163	Մտածելը <i>(Մտքեր, գաղափարներ և պարկերներ ձևակերպելը՝ նպատակաուղղված կամ ոչ նպատակաուղղված կերպով, ինքնուրույն կամ այլոց հետ միասին, մտածելուն առնչվող գործողությունների հետ կապված՝ ինչպես օրինակ՝ միտք արտահայտելը, ձևանալը, բառախաղը, մտացածին բան ստեղծելը, թեորեն ապացուցելը, մտքերով խաղալը, մտազրոհը, մտասուզվելը (մեղիփացիա), մտորելը, խորհրդածելը կամ խորհելը):</i>	1. Ո՞ր բառն է էապես տարբերվում մյուս 3 բառերից. <ul style="list-style-type: none"> • պայուսակ, ճամպրուկ, գիրք, դրամապանակ • ժամացույց, ակնոց, կշեռք, ջերմաչափ • ջուր, քամի, ածուխ, խոտ: 	
		2. Ո՞ր խմբի պատկերներն ամբողջացնելով կստանաս հետևյալ պատկերը:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 67
		3. Գտի՛ր համապատասխան հատվածը:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 68
		4. Լրացրո՛ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 5
		5. Նայի՛ր նկարին. ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ տեսք կունենա այն վերևից:	Խթանիչ նյութ՝ նկար 69
d166	Կարդալը <i>(Գրավոր խոսքը (օրինակ, գրքեր, ցուցումներ, թերթեր՝ սովորական տեքստի կամ Բրայլի այբուբենով գրված) ընկալելուն և վերծանելուն առնչվող գործողություններ կատարելը՝ ընդհանուր գիտելիք կամ հատուկ տեղեկություն ստանալու համար՝ ներառյալ ստանդարտ տառերով կամ նիշերով կազմված գրավոր խոսքը, ինչպես նաև յուրահատուկ խորհրդանշաններով, օրինակ՝</i>	1. Կարդա՛ հանձնարարված նյութը:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6
		2. Վերարտադրի՛ր և մեկնաբանի՛ր կարդացածը նյութը:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6
		3. Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը: Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր ...: Ուսերիցս մի մեծ ... ընկավ:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 7

	<i>պատկերանշաններով կազմված տեքստի ընկալելը և մեկնաբանելը):</i>		
d170	Գրելը <i>(Նիշեր կամ տառեր գրելը, պատկերելը կամ վերարտադրելը տեղեկատվություն հաղորդելու համար, ինչպես օրինակ՝ իրադարձություններ կամ մտքեր գրի առնելը կամ նամակ կազմելը, գրառումներ, նշումներ և գրավոր հանձնարարություն կատարելը, տպելը):</i>	1. Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով:	Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 8
		2. Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր ճիշտ նախադասությունը տրված տողերում:	Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 9
		3. Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը Արև, բնություն, երեխա, հաճելի, զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն:	Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 10
		4. Մուտքագրի՛ր նախադասությունը՝ օգտվելով թվային գործիքներից (թելադրել կամ տալ արտատպելու հնարավորություն):	Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ
d172	Հաշվելը <i>(Հաշվարկներ կատարելը՝ բառերով արտահայտված խնդիրները լուծելու նպատակով մաթեմատիկական սկզբունքներ կիրառելու միջոցով կամ պատասխանները ստանալով կամ ցուցադրելով, ինչպես օրինակ երեք թվերի գումարը հաշվարկելը կամ մեկ թիվը մյուսով բաժանելու պատասխանը գտնելը):</i>	1. Շարունակի՛ր թվերի շարքը՝ 52, 25, 46, 64, 37, ...	Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 11
		2. Լրացրո՛ւ հաջորդ կոտորակը: 1/2 4/5 7/8 ...	Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 12
		3. Տեղադրի՛ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում:	Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 13
		4. Լուծի՛ր վարժությունը:	Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 14
d175	Խնդիրներ լուծելը <i>(Հարցադրումների կամ իրավիճակների համար լուծումներ գտնելը՝ հարցերի էությունը որոշելու և վերլուծելու, տարբերակներ և լուծումներ կազմելու, լուծումների հնարավոր արդյունքները գնահատելու և ընտրված լուծումը կատարելու միջոցով, ինչպես օրինակ՝ երկու մարդկանց</i>	1. Պատկերացրու իրավիճակ, երբ. <ul style="list-style-type: none"> Դու տանը մենակ ես, շատ քաղցած, սակայն պատրաստված ոչինչ չկա: Ի՞նչ կանես: Հեռախոսդ անջատվեց: Ի՞նչ կանես: Տնային աշխատանքների կատարելիս հանկարծ լույսերն անջատվում են: Ի՞նչ կանես: 	
	2. Երեխային առաջարկել գրել (նկարել)՝ տրամադրելով գրիչ, որի գլխիկը բացակայում է, և հնարավոր չէ օգտագործել:		

	<p>միջև վեճ լուծելիս՝ ներառյալ պարզ և բարդ խնդիրներ լուծելու հմտությունները՝ բացառությամբ մտածելու (d163), որոշումներ կայացնելու (d177)):</p>	<p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես լուծել կենցաղում կամ միջանձնային հարաբերություններում ծագող խնդիրները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ վիրավորում և ծաղրում են: Ի՞նչ կանես:</p>	
<p>d177</p>	<p>Որոշումներ կայացնելը</p> <p>(Ընտրություն կատարել մի շարք տարբերակներից, իրագործել ընտրված տարբերակը և գնահատել ընտրված տարբերակի արդյունքները, ինչպես օրինակ՝ որոշակի իր ընտրելը և գնելը, կամ մի շարք առաջադրանքների թվից որոշել կատարել անհրաժեշտ մեկ առաջադրանք և այն կատարել՝ բացառությամբ մտածելու (d163), խնդիրներ լուծելու (d175)):</p>	<p>1. Ի՞նչ նվեր ես ցանկանում ստանալ: Իսկ մայրի՞կդ: Պատկերացրո՛ւ, որ այս տուփերում քո և մայրիկի նվերներն են, բայց դու պետք է ընտրես դրանցից մեկը: Ո՞րը կընտրես:</p> <p>2. Պատկերացրու իրավիճակ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ծննդյանդ առիթով գումար ես նվեր ստացել: Ի՞նչ կանես: • Դու ընտրել ես քո ապագա մասնագիտությունը, իսկ ծնողների դեմ են: Ի՞նչ կանես: <p>3. Կարողանո՞ւմ ես մի շարք տարբերակներից ընտրություն կատարել և որոշում կայացնել, օրինակ՝ հագուստ գնելիս, ընկերոջդ նվեր ընտրելիս.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d2. Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները</p>			
<p>d220</p>	<p>Համալիր առաջադրանքներ կատարելը</p> <p>(Հերթականությամբ կամ միաժամանակ պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելը՝ որպես համալիր, ինտեգրված և բաղադրյալ առաջադրանքների մասեր: Ներառյալ համալիր առաջադրանքներ կատարելը,</p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն պլանավորել և իրականացնել հաջորդական գործողություններ (օրինակ, նկարագրի՞ր՝ ինչպե՞ս կպլանավորես ծննդյանդ տոնը կամ դասերից հետո տնային գործերդ).</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ</p>	

	<p>ամալիր առաջադրանքներ ավարտելը, համալիր առաջադրանքներ ինքնուրույն կամ խմբով կատարելը՝ բացառությամբ հմտություններ ձեռք բերելու (d155), խնդիրներ լուծելու (d175), որոշումներ կայացնելու (d177), առանձին առաջադրանք կատարելու (d210)):</p>	<p>4 երբեք</p>	
		<p>2. Կարողանո՞ւմ ես կատարել պարզ կամ բարդ գործողություններ վերջնարդյունքին հասնելու համար (նկարագրի՛ր՝ ինչպե՞ս կատարաստես որևէ կերակուր).</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d230</p>	<p>Առօրյա կյանքը կազմակերպելը</p> <p>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ իրականացնելը՝ առօրյա կյանքը կամ պարտականությունները պլանավորելու, կառավարելու և կատարելու համար, ինչպես օրինակ՝ օրվա ընթացքում ժամանակը պլանավորելը և առանձին գործողությունների համար ծրագրեր կազմելը՝ ներառյալ առօրյա կյանքը կառավարելը և առօրյա գործունեություն իրականացնելը, սեփական կենսագործունեության մակարդակը կառավարելը՝ բացառությամբ համալիր առաջադրանքներ կատարելու (d220)):</p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • պլանավորել քո օրը՝ իրականացնելով նախատեսված աշխատանքները կամ պարտականությունները, • հարկ եղած դեպքում փոփոխել պլանավորումդ, օրինակ՝ դասերից հետո ունես պլանավորած պարապմունք, բայց ընկերներդ առաջարկում են գնալ զբոսնելու: <p>2. Կարողանո՞ւմ ես կատարել առօրյա պարտականությունները սահմանված ժամանակում, օրինակ նախապատրաստվել դպրոց գնալուն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Առօրյա գործերս կազմակերպելիս կարողանում եմ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • սկսած գործն ավարտին հասցնել: • չնախատեսված գործերը ներառել առօրյա գրաֆիկիս մեջ: • միաժամանակ սկսել և ավարտին հասցնել մի քանի գործ: • կարևոր գործերի փոխարեն ժամանակս անիմաստ բաների վրա չվատնել: 	

<p>d240</p>	<p>Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը</p> <p><i>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելն այնպիսի հոգեբանական լարվածություն կառավարելու և վերահսկելու համար, որը պահանջվում է զգալի պարտականությունների, սթրեսային ու ճգնաժամային իրավիճակների և ուշադրությունը շեղելու հետ կապված առաջադրանքներ կատարելիս, ինչպես օրինակ՝ քննություններ հանձնելը, ծանրաբեռնված երթևեկության մեջ փոխադրամիջոց վարելը, հազնվելը, երբ ծնողները շտապեցնում են, առաջադրանքը որոշակի ժամկետում ավարտելը կամ երեխաների մեծ խմբի մասին հոգ տանելը՝ ներառյալ պարտականություններ կատարելը, սթրեսը և ճգնաժամը կառավարելը):</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ ցանկացած միջավայրում, երբ չեն կատարվում քո ցանկությունները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ, երբ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • չի ստացվում կատարել տրված առաջադրանքը: • քեզ ստիպում են անել մի բան, որը չես ցանկանում: • քեզ չեն ընդգրկում խմբային աշխատանքներում, խաղերում, սոցիալական հարթակներում: • չեն ընդգրկում արտադպրոցական միջոցառումներին: • ցանկանում ես ունենալ ինչ-որ բան, բայց հնարավորություն չունես: • չի ստացվում ավարտել տրված առաջադրանքը սահմանված ժամանակահատվածում: <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ սթրեսային իրավիճակներում, օրինակ՝ նոր միջավայրում հայտնվելիս, քննություններին նախապատրաստվելիս, նկատողություն ստանալիս, դասարանն ինչ-որ միջոցառման ներկայացնելիս.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Արդյո՞ք կարողանում ես անձանոթ մարդկանց միջավայրում կառավարել սեփական վարքագիծն ու հույզերը.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ</p>	
--------------------	---	---	--

		4 երբեք	
		<p>5. Կարող եմ ասել, որ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Չեմ վախենում անձանոթ միջավայրում տեսակետ արտահայտել, • Չեմ վախենում կարծիք արտահայտել ծանոթ միջավայրում, • Ունեմ ապահովության զգացում, • Ինքնավստահ եմ, • Չեմ ունենում անհիմն անհանգստության զգացում: 	
d250	Սեփական վարքագիծը կառավարելը <i>(Պարզ կամ բաղադրյալ և համակարգված գործողություններ հեղուկական կերպով իրականացնելը՝ ի արձագանք նոր իրավիճակների, անձանց կամ փորձի, ինչպես օրինակ՝ գրադարանում լռություն պահպանելը):</i>	<p>1. Ես կարողանում եմ տարբեր իրավիճակներում, տարբեր մարդկանց հետ ինձ տարբեր կերպ դրսևորել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Ես կարողանում եմ հարգալից լինել նույնիսկ այն մարդկանց հետ, որոնց չեմ սիրում.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Ես կարողանում եմ լսել զրուցակցիս, անգամ եթե հետաքրքիր չէ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Ես կարողանում եմ ինքս ինձ ստիպել շարունակել աշխատել անգամ անհաջողությունից հետո.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ</p>	

		<p>2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>5. Կարողանո՞ւմ ես կառավարել սեփական վարքագիծդ, երբ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Քեզ ծաղրում են • Քեզ անտեսում են • Քո հանդեպ վատ վերաբերմունք են ցուցաբերում: 	
d3. Հաղորդակցությունը			
d350	<p>Չրույցը</p> <p><i>(Մտքերի և գաղափարների փոխանակումը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը՝ բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի անձանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ զրույցը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, մեկ կամ ավելի մարդկանց հետ զրուցելը):</i></p>	<p>1. Հետևել՝ ինչպես է երեխան սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը՝ պահպանելով հերթագայությունը, պատասխանում ընթացքում տրվող հարցերին՝ չչեղվելով թեմայից և այլն:</p>	
d355	<p>Քննարկումը</p> <p><i>(Հարցի ուսումնասիրությունը կամ բանավեճը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, կողմ և դեմ փաստարկներով, ինչն իրականացվում է բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի մարդկանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ մեկ անձի կամ մի քանի մարդկանց հետ քննարկումը):</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարտահայտես կարծիքդ ընկերներիդ հետ ինչ-որ թեմայի շուրջ խոսելիս:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք պնդում ես քո տեսակետը՝ ներկայացնելով փաստարկներ, երբ համակարծիք չեն քեզ հետ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ</p>	

		4 երբեք	
		3. Արի՛ քննարկենք, օրինակ՝ ի՞նչ է տալիս քեզ համացանցը (դրական և բացասական ազդեցությունները և այլն):	
d4. Շարժունակությունը			
d5. Ինքնասպասարկումը			
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը <i>(Ֆիզիկական հարմարավետության, առողջության և ինքնազգացողության ֆիզիկական և հոգեկան բաղադրիչներին առնչվող կարիքները հոգալը և դրանք ցույց տալը, ինչպես օրինակ՝ հավասարակշռված սննդակարգ և ֆիզիկական ակտիվության համապատասխան մակարդակ պահպանելը, տաք կամ հով մնալը, առողջությունը վնասելուց խուսափելը, անվտանգ սեռական կյանքի կանոնները պահպանելը, այդ թվում՝ պահպանակներ օգտագործել, պատվաստումներ ստանալ և կանոնավոր բժշկական զննումներ անցնել՝ ներառյալ սեփական ֆիզիկական հարմարավետության մասին հոգալը, սննդակարգը և ֆիզիկական պատրաստվածության մակարդակը պահպանելը, առողջությանը հետևելը):</i>	<p>1. Արդյո՞ք հետևում ես առողջ ապրելակերպի կանոններին, օրինակ՝ զբաղվում ես սպորտով, հետևում առողջ սննդակարգին և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք առողջական խնդիրների դեպքում դիմում ես ծնողներիդ կամ մասնագիտական օգնության:</p> <p>3. Արդյո՞ք խուսափում ես առողջությունդ վնասող գործոններից, օրինակ՝ արևի ուղիղ ճառագայթներից, ցրտից, ալկոհոլից, թմրանյութերից, ծխախոտից և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d6. Կենցաղը			
d7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները			
d720	Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ <i>(Այլ մարդկանց հետ շփումը պահպանելը և կառավարելը՝ տվյալ իրավիճակում և</i>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես հարթել (զնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • քո և ընկերներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ծնողներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ուսուցիչներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը: 	

	<p><i>հասարակության համար ընդունելի եղանակով, ինչպես օրինակ՝ հույզերը և մղումները զսպելու, լեզվական և ֆիզիկական ազդեցիկան կառավարելու, սոցիալական շփման մեջ ինքնուրույն գործելու, ինչպես նաև հասարակական կանոններին և պայմանականություններին համապատասխան գործելու միջոցով՝ ներառյալ այլ անձանց հետ խաղալը, հարաբերություններ ձևավորելը և դադարեցնելը, շփման շրջանակում հարաբերությունները կարգավորելը, սոցիալական կանոններին համապատասխան շփվելը և սոցիալական փարածություն պահպանելը):</i></p>	<p>2. Կարողան՞ում ես մերժել ընկերոջդ, ով դիմել է քեզ այնպիսի խնդրանքով, որը չես ցանկանում իրականացնել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես հասակակիցներիդ հետ նոր ծանոթություններ ձևավորել և/կամ պահպանել արդեն ձևավորված հարաբերությունները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>4. Արդյո՞ք շփվում ես հասակակիցներիդ հետ. օրինակ՝ նրանց հետ գն՞ում ես զբոսանքի, մասնակցում միջոցառումների, արտահայտում սեփական կարծիքդ և այլն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d730</p>	<p>Անձանոթների հետ հարաբերությունները</p> <p><i>(Անձանոթների հետ կոնկրետ նպատակներով ժամանակավոր կապեր հաստատելը, ինչպես օրինակ՝ տեղեկատվություն ստանալու համար հարց փայխ, ուղղությունը հարցնելիս կամ գնում կատարելիս):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Խանութում գնումներ կատարելիս չես գտնում քեզ անհրաժեշտ իրը, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: • Հայտնվել ես քեզ անձանոթ տեղանքում, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: 	
		<p>2. Ընկերդ քեզ հրավիրել է իր ծննդյան տոնին, որտեղ շատ անձանոթ երեխաներ կան, կարողան՞ում ես արդյոք նոր ծանոթություններ հաստատել.</p> <p>0 միշտ</p>	

		<p>1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես անհրաժեշտության դեպքում հարաբերություններ ձևավորել անձանոթների հետ նոր միջավայրում. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d740</p>	<p>Ֆորմալ հարաբերությունները <i>(Ֆորմալ միջավայրում դասապահների, գործադրողների, մասնագետների կամ ծառայություններ մատուցողների հետ կոնկրետ հարաբերություններ հաստատելը և պահպանելը՝ ներառյալ ղեկավար անձանց հետ, ենթակայաների և հավասար դիրք ունեցող անձանց հետ հարաբերությունները):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ հետ վիճել եք, սակայն հաջորդ օրը կրկին հանդիպելու եք դպրոցում: Կփորձե՞ս կարգավորել հարաբերությունները. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք հարգալից են քո հարաբերությունները՝ անկախ վերաբերմունքից (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4) • դասընկերներիդ հետ (բարևում ես, լսում ես նրանց կարծիքը դասարանում որևէ հարց քննարկելիս և այլն), • ուսուցիչներիդ հետ (բարևում ես, ընդունում ես դասարանում սահմանված կանոնները և այլն):</p> <p>3. Պատկերացրու իրավիճակ. դասարանում ունեք նոր աշակերտ: Կարողանո՞ւմ ես հարաբերություններ հաստատել. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

<p>d760</p>	<p>Ընտանեկան հարաբերությունները <i>(Ազգակցական հարաբերություններ հաստատելը և պահպանելը, ինչպես օրինակ՝ անմիջական ընտանիքի, մերձավոր ազգականների, խնամակալ ու որդեգրող ընտանիքի և խորթ ազգականների հետ, ավելի հեռավոր ազգականների կամ օրինական խնամակալների հետ՝ ներառյալ ծնող-երեխա և երեխա-ծնող հարաբերությունները, քույրերի և եղբայրների և մերձավոր ազգականների հետ հարաբերությունները):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ծնողներդ հաշվի առնո՞ւմ են քո կարծիքը ընտանիքում որոշումներ ընդունելիս. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Ինքդ քեզ և քո ընտանիքի անդամներին պատկերի՞ր շրջանի ներսում շրջանների տեսքով՝ նշելով նրանց անունները (միավորը սահմանվում է՝ ըստ ընտանեկան սոցիոգրամայի՝ Էյդեմիլլերի մեթոդի արդյունքների վերլուծության միջոցով): 3. Հաճախ ես այցելում կամ կապ հաստատում ազգականներիդ հետ՝ տատիկ, պապիկ, մորաքույր, հորաքույր, մորեղբայր և այլն. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 4. Պատկերացրու իրավիճակ. ձեր մերձավոր ազգականը, ում դու երբեք չես տեսել, հյուր է եկել: Կարողանո՞ւմ ես հարաբերություններ հաստատել. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 5. Օրվա ընթացքում քեզ հետ տեղի ունեցած իրադարձությունները պատմո՞ւմ ես ընտանիքիդ անդամներից որևէ մեկին և մերձավոր ազգականներին. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 	<p>Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 22</p>
--------------------	--	--	--

		4 երբեք	
d8. Կյանքի հիմնական բնագավառները			
d820	Դպրոցական կրթությունը <i>(Դպրոց ընդունվելը, կրթություն ստանալը, ֆորմալ կրթությանը առնչվող բոլոր պարտականությունները կատարելը և ֆորմալ կրթության բոլոր առավելություններից օգտվելը, տարրական կամ միջնակարգ կրթական ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը, առարկաները և ուսումնական ծրագրի այլ պարտադիր բաղադրիչները սովորելը, այդ թվում՝ կանոնավոր կերպով դպրոց հաճախելը, այլ աշակերտների հետ համագործակցելը, ուսուցիչներից առաջադրանքներ ստանալը, հանձնարարված առաջադրանքների ու նախագծերի կատարումը կազմակերպելը, դրանք ուսումնասիրելը և կատարելը, և կրթության այլ փուլերին պատրաստվելը):</i>	<p>1. Արդյո՞ք համագործակցում ես համադասարանցիներիդ, ուսուցիչներիդ հետ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք երեխայի կրթական (ակադեմիական) մակարդակը համապատասխանում է չափորոշչային պահանջներին:</p> <p>3. Արդյո՞ք պատշաճ կերպով կատարում ես հանձնարարված առաջադրանքները:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Արդյո՞ք կանոնավոր կերպով հաճախում ես դասերին:</p> <p>0 հաճախում եմ միշտ 1 բացակայում եմ երբեմն 2 բացակայում եմ հաճախ 3 հաճախում եմ հազվադեպ 4 երբեք չեմ հաճախում:</p> <p>5. Արդյո՞ք մասնակցում ես դպրոցում կազմակերպված տարբեր նախագծային աշխատանքներին և միջոցառումներին դպրոցի մյուս աշակերտների հետ միասին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ</p>	

d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը

d910	<p>Համայնքային կյանքը</p> <p><i>(Համայնքի սոցիալական կյանքի բոլոր ասպեկտներում ներգրավվելը, ինչպես օրինակ՝ բարեգործական կազմակերպության, ծառայողական ակումբների կամ մասնագիտական հասարակական կազմակերպությունների գործունեությանը մասնակցելը՝ ներառյալ ոչ ֆորմալ և ֆորմալ միավորումները, արարողությունները՝ բացառությամբ չվարձավորվող աշխատանքի (d855), հանգստի և ժամանցի (d920), կրոնի և հոգևոր կյանքի (d930), քաղաքացիական կյանքի և քաղաքացիության (d950)):</i></p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես համայնքի այնպիսի արարողությունների, ինչպիսիք են մկրտությունը, ամուսնությունը, ծննդյան տոնը և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>2. Մասնակցո՞ւմ ես համայնքային հավաքույթներին խաղահրապարակներում, այգիներում, փողոցներում գտնվող սրճարաններում, քաղաքի հրապարակներում կամ հասարակական այլ վայրերում այլ անձանց հետ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>3. Մասնակցո՞ւմ ես համայնքում կազմակերպված ծիսական արարողություններին, ինչպիսիք են Վարդավառը, Տյառնընդառաջը, Ծաղկազարդը, Ջատիկը:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d9200	<p>Խաղերը</p> <p><i>(Ըստ կանոնների կամ անկանոն կամ չկազմակերպված խաղերում և չպլանավորված ժամանցային</i></p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես դպրոցում կազմակերպվող խաղային, սպորտային, ժամանցային տարբեր միջոցառումներին, օրինակ՝ շախմատային մրցումներին, սպորտային օլիմպիադաներին և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ</p>	

	<p><i>միջոցառումներում ներգրավվելը, ինչպես օրինակ՝ շախմատ կամ խաղաքարտային խաղեր, սեղանի խաղեր կամ կանոններով խաղեր (օրինակ՝ պահմպոցի) խաղալը՝ բացառությամբ խաղերի մեջ ներգրավվելու (d880)):</i></p>	<p>2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք ներգրավվում ես քեզ առաջարկվող անձանոթ խաղերին: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Մասնակցո՞ւմ ես բակում կազմակերպվող խաղերին, օրինակ՝ ֆուտբոլ, սեղանի խաղեր և այլն: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d9205</p>	<p>Սոցիալական շփումը <i>(Այլ անձանց հետ ոչ պաշտոնական կամ առօրյա հանդիպումներին մասնակցելը, ինչպես օրինակ՝ ընկերներին կամ ազգականներին այցելելը կամ հանրային վայրերում ոչ պաշտոնական հանդիպումներ ունենալը):</i></p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես հանգստյան օրերին ընկերներիդ կողմից առաջարկվող հետաքրքիր ժամանցային միջոցառումների: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք այցելում ես ազգականներիդ: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Այցելո՞ւմ ես մշակութային վայրեր ընտանիքիդ անդամների, ընկերներիդ հետ միասին (կինոթատրոններ, թատրոններ, պատկերասրահներ): 0 միշտ</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
		<p>4. Արդյո՞ք պահպանում ես ընկերական հարաբերություններ. օրինակ՝ ճամբարում կամ որևէ միջոցառման ժամանակ ծանոթացել ես հասակակիցներիդ հետ, ովքեր առաջարկում են հանդիպել հետագայում:</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	

Վարքի արձանագրություն

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Հարցեր	Անհրաժեշտ նյութեր
d1. Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը			
d110	Դիտելը (նայելը) <i>(Տեսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով տեսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ առարկային հեղևելը, մարդկանց դիտելը, սպորտային իրադարձություն, որևէ անձի կամ խաղացող երեխաներին նայելը):</i>	<p>2. Երեխային առաջարկել նկար և հետևել, թե աչքերից ինչ հեռավորության վրա է պահում (արդյունքը կլինի բարձր, եթե երեխան նկարը պահում է 25-30 սմ հեռավորության վրա և չի անտեսում նկարում պատկերված մանր առարկաները):</p> <p>3. Ի՞նչ պատկեր և ի՞նչ թիվ ես տեսնում նկարներում:</p> <p>4. Գտի՞ր թաքնված պատկերները:</p>	<p>Իսթանիչ նյութ՝ նկար 57</p> <p>Իսթանիչ նյութ՝ նկար 26.2</p> <p>Իսթանիչ նյութ՝ նկար 58</p>
d115	Լսելը <i>(Լսողական ազդակներ ընկալելու նպատակով լսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ ռադիո, մարդու ձայն, երաժշտություն, դասախոսություն կամ պատմվածք ունկնդրելը):</i>	<p>1. Լսի՞ր և կրկնի՞ր հնչեցված բառերը՝ կատու, սեղան, շուն, տուն, մեքենա, մատիտ, աղջիկ, խոզ, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից):</p> <p>2. Լսի՞ր և կրկնի՞ր հնչեցված բառերը՝ կատու, շուն, տուն, մեքենա, կով, նապաստակ (բառերն արտասանել 22ուկով, 6 մետր հեռավորությունից, երեխայի մեջքի կողմից):</p> <p>3. Կրկնի՞ր նախադասությունները:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Աղջիկը ցնցուղով ջրում է ծաղիկները: • Զատիկը ապրում էր պարտեզում: • Սեղանին դրված էր դանակ, պատառաքաղ, գրայ: <p>4. Լսի՞ր և նշի՞ր հնչեցված բառի առաջին և վերջին տառերը. անձրևանոց, նապաստակ, պատառաքաղ, ձմերուկ, հեռուստացույց, խաղալիք, ծաղրածու:</p>	<p>Իսթանիչ նյութ՝ փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով</p>
d155	Հնոություններ ձեռք բերելը	<p>1. Լուծի՞ր վարժությունն՝ օգտվելով հաշվիչից:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 3</p>

	<p>(Գործողությունների կամ առաջադրանքների փոխկապակցված խմբերին առնչվող հիմնական և բարդ հմտությունները զարգացնելը՝ այնպիսի հմտությունների ձեռքբերումը սկսելու և շարունակելու համար, ինչպիսիք են գործիքներ կամ խաղալիքներ գործածելը կամ խաղեր խաղալը՝ ներառյալ հիմնական և բարդ հմտություններ ձեռք բերելը՝ բացառությամբ գրել սովորելու (d145) և գրելու (d170), խաղալ սովորելու (d131)):</p>	<p>2. Աշխատանքային գործիքները, հեռախոսի հավելվածները, համակարգիչը կամ այլ էլեկտրոնային սարքերն օգտագործում ես ըստ նշանակության:</p>	
		<p>3. Կարողանում ես խաղալ՝ հետևելով խաղի կանոններին (օրինակ՝ շախմատ, ֆուտբոլ, խաղաթուղթ և այլն): Նշի՞ր քեզ ծանոթ որևէ խաղի կանոններ:</p>	
<p>d161</p>	<p>Ուշադրությունը պահպանելը</p> <p>(Համապատասխան ժամանակահատվածում կոնկրետ գործողություններին կամ առաջադրանքներին ուղղված ուշադրությունը մտադրված կերպով պահպանելը):</p>	<p>1. Ուշադի՞ր նայիր թվերին 20 վայրկյան, այնուհետև նույնությամբ տեղադրի՞ր աղյուսակի դատարկ վանդակներում (փակել թվերով տարբերակը):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 4</p>
		<p>2. Կկարդամ 10 բառ, որից հետո ցանկացած հաջորդականությամբ կկրկնես այնքանը, որքանը հիշեցիր. անտառ, մուրճ, հաց, դուռ, ձի, սունկ, բեռ, ջուր, այթոռ, մեղր:</p>	
		<p>3. Գտի՞ր պատկերի բոլոր օրինակները տրված նկարների շարքում:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 65</p>
<p>d163</p>	<p>Մտածելը</p> <p>(Մտքեր, գաղափարներ և պատկերներ ձևակերպելը՝ նպատակաուղղված կամ ոչ նպատակաուղղված կերպով, ինքնուրույն կամ այլոց հետ միասին, մտածելուն առնչվող գործողությունների հետ կապված՝ ինչպես օրինակ՝ միտք արտահայտելը, ձևանալը, բառախաղը, մտացածին բան ստեղծելը, թեորեմ ապացուցելը, մտքերով խաղալը, մտազրոհը, մտասուզվելը (մեղիփոսցիա), մտորելը, խորհրդածելը կամ խորհելը):</p>	<p>1. Ո՞ր բառն է էապես տարբերվում մյուս 3 բառերից.</p> <ul style="list-style-type: none"> • պայուսակ, ճամպուրկ, գիրք, դրամապանակ • ժամացույց, ակնոց, կշեռք, ջերմաչափ • ջուր, քամի, ածուխ, խոտ: 	
		<p>2. Ո՞ր խմբի պատկերներն ամբողջացնելով կստանաս հետևյալ պատկերը:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 67</p>
		<p>3. Գտի՞ր համապատասխան հատվածը:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 68</p>
		<p>4. Լրացրո՞ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 5</p>
		<p>5. Նայի՞ր նկարին. ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ տեսք կունենա այն վերևից:</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 69</p>

d166 Կարդալը <i>(Գրավոր խոսքը (օրինակ, գրքեր, ցուցումներ, թերթեր՝ սովորական տեքստի կամ Բրայլի այբուբենով գրված) ընկալելուն և վերծանելուն առնչվող գործողություններ կատարելը՝ ընդհանուր գիտելիք կամ հատուկ տեղեկություն ստանալու համար՝ ներառյալ ստանդարտ տառերով կամ նիշերով կազմված գրավոր խոսքը, ինչպես նաև յուրահատուկ խորհրդանշաններով, օրինակ՝ պատկերանշաններով կազմված տեքստի ընկալելը և մեկնաբանելը):</i>	1. Կարդա՛ հանձնարարված նյութը:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6
	2. Վերարտադրի՛ր և մեկնաբանի՛ր կարդացածը նյութը:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6
	3. Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 7
	4. Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր ...:	
	5. Ուսերիցս մի մեծ ... ընկավ:	
d170 Գրելը <i>(Նիշեր կամ տառեր գրելը, պատկերելը կամ վերարտադրելը տեղեկատվություն հաղորդելու համար, ինչպես օրինակ՝ իրադարձություններ կամ մտքեր գրի առնելը կամ նամակ կազմելը, գրառումներ, նշումներ և գրավոր հանձնարարություն կատարելը, տպելը):</i>	1. Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 8
	2. Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր ճիշտ նախադասությունը տրված տողերում:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 9
	3. Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը: Արև, բնություն, երեխա, հաճելի զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 10
	4. Մուտքագրի՛ր նախադասությունը՝ օգտվելով թվային գործիքներից (թելադրել կամ տալ արտատպելու հնարավորություն):	Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ
d172 Հաշվելը <i>(Հաշվարկներ կատարելը՝ բառերով արտահայտված խնդիրները լուծելու նպատակով մաթեմատիկական սկզբունքներ կիրառելու միջոցով կամ պատասխանները ստանալով կամ ցուցադրելով, ինչպես օրինակ երեք թվերի գումարը հաշվարկելը կամ մեկ թիվը մյուսով բաժանելու պատասխանը գտնելը):</i>	1. Շարունակի՛ր թվերի շարքը՝ 52, 25, 46, 64, 37, ...	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 11
	2. Լրացրո՛ւ հաջորդ կոտորակը: 1/2 4/5 7/8 ...	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 12
	3. Տեղադրի՛ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 13
	4. Լուծի՛ր վարժությունները:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 14

<p>d175</p>	<p>խնդիրներ լուծելը</p> <p><i>(Հարցադրումների կամ իրավիճակների համար լուծումներ գտնելը՝ հարցերի էությունը որոշելու և վերլուծելու, փարբերակներ և լուծումներ կազմելու, լուծումների հնարավոր արդյունքները գնահատելու և ընտրված լուծումը կատարելու միջոցով, ինչպես օրինակ՝ երկու մարդկանց միջև վեճ լուծելիս՝ ներառյալ պարզ և բարդ խնդիրներ լուծելու հմտությունները՝ բացառությամբ մտածելու (d163), որոշումներ կայացնելու (d177)):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Պատկերացրու իրավիճակ, երբ. <ul style="list-style-type: none"> • Դու տանը մենակ ես, շատ քաղցած, սակայն պատրաստված ոչինչ չկա: Ի՞նչ կանես: • Հեռախոսդ անջատվեց: Ի՞նչ կանես: • Տնային աշխատանքների կատարելիս հանկարծ լույսերն անջատվում են: Ի՞նչ կանես: 2. Երեխային առաջարկել գրել (նկարել)՝ տրամադրելով գրիչ, որի գլխիկը բացակայում է, և հնարավոր չէ օգտագործել: 3. Արդյո՞ք կարողանում ես լուծել կենցաղում կամ միջանձնային հարաբերություններում ծագող խնդիրները. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 4. Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ վիրավորում և ծաղրում են: Ի՞նչ կանես: 	
<p>d177</p>	<p>Որոշումներ կայացնելը</p> <p><i>(Ընտրություն կատարել մի շարք փարբերակներից, իրագործել ընտրված փարբերակը և գնահատել ընտրված փարբերակի արդյունքները, ինչպես օրինակ՝ որոշակի իր ընտրելը և գնելը, կամ մի շարք առաջադրանքների թվից որոշել կատարել անհրաժեշտ մեկ առաջադրանք և այն կատարել՝ բացառությամբ մտածելու (d163), խնդիրներ լուծելու (d175)):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ի՞նչ նվեր ես ցանկանում ստանալ: Իսկ մայրի՞կդ: Պատկերացրո՛ւ, որ այս տուփերում քո և մայրիկի նվերներն են, բայց դու պետք է ընտրես դրանցից մեկը: Ո՞րը կընտրես: 2. Պատկերացրու իրավիճակ. <ul style="list-style-type: none"> • Ծննդյանդ առիթով գումար ես նվեր ստացել: Ի՞նչ կանես: • Դու ընտրել ես քո ապագա մասնագիտությունը, իսկ ծնողների դեմ են: Ի՞նչ կանես: 3. Կարողանո՞ւմ ես մի շարք տարբերակներից ընտրություն կատարել և որոշում կայացնել, օրինակ՝ հագուստ գնելիս, ընկերոջդ նվեր ընտրելիս. <ul style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	

d2. Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները

<p>d230</p>	<p>Առօրյա կյանքը կազմակերպելը <i>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ իրականացնելը՝ առօրյա կյանքը կամ պարտականությունները պլանավորելու, կառավարելու և կատարելու համար, ինչպես օրինակ՝ օրվա ընթացքում ժամանակը պլանավորելը և առանձին գործողությունների համար ծրագրեր կազմելը՝ ներառյալ առօրյա կյանքը կառավարելը և առօրյա գործունեություն իրականացնելը, սեփական կենսագործունեության մակարդակը կառավարելը՝ բացառությամբ համալիր առաջադրանքներ կատարելու (d220)):</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • պլանավորել քո օրը՝ իրականացնելով նախատեսված աշխատանքները կամ պարտականությունները, • հարկ եղած դեպքում փոփոխել պլանավորումդ, օրինակ՝ դասերից հետո ունես պլանավորած պարապմունք, բայց ընկերներդ առաջարկում են գնալ զբոսնելու: <p>2. Կարողանո՞ւմ ես կատարել առօրյա պարտականությունները սահմանված ժամանակում, օրինակ նախապատրաստվել դպրոց գնալուն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Առօրյա գործերս կազմակերպելիս կարողանում եմ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • սկսած գործն ավարտին հասցնել: • չնախատեսված գործերը ներառել առօրյա գրաֆիկիս մեջ: • միաժամանակ սկսել և ավարտին հասցնել մի քանի գործ: • կարևոր գործերի փոխարեն ժամանակս անիմաստ բաների վրա չվատնել: 	
<p>d240</p>	<p>Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը <i>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելն այնպիսի հոգեբանական լարվածություն կառավարելու և վերահսկելու համար, որը պահանջվում է զգալի պարտականությունների, սթրեսային ու ճգնաժամային իրավիճակների և ուշադրությունը շեղելու հետ կապված</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ ցանկացած միջավայրում, երբ չեն կատարվում քո ցանկությունները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ, երբ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p>	

	<p><i>առաջադրանքներ կատարելիս, ինչպես օրինակ՝ քննություններ հանձնելը, ծանրաբեռնված երթևեկության մեջ փոխադրամիջոց վարելը, հագնվելը, երբ ծնողները շտապեցնում են, առաջադրանքը որոշակի ժամկետում ավարտելը կամ երեխաների մեծ խմբի մասին հոգ փանելը՝ ներառյալ պարտականություններ կատարելը, սթրեսը և ճգնաժամը կառավարելը):</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • չի ստացվում կատարել տրված առաջադրանքը: • քեզ ստիպում են անել մի բան, որը չես ցանկանում: • ցանկանում ես ունենալ ինչ-որ բան, բայց հնարավորություն չունես: • չի ստացվում ավարտել տրված առաջադրանքը սահմանված ժամանակահատվածում: <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ սթրեսային իրավիճակներում, օրինակ՝ նոր միջավայրում հայտնվելիս, քննություններին նախապատրաստվելիս, նկատողություն ստանալիս, դասարանն ինչ-որ միջոցառման ներկայացնելիս.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d250</p>	<p>Սեփական վարքագիծը կառավարելը</p> <p><i>(Պարզ կամ բաղադրյալ և համակարգված գործողություններ հերևտողական կերպով իրականացնելը՝ ի արձագանք նոր իրավիճակների, անձանց կամ փորձի, ինչպես օրինակ՝ գրադարանում լռություն պահպանելը):</i></p>	<p>1. Ես կարողանում եմ տարբեր իրավիճակներում, տարբեր մարդկանց հետ ինձ տարբեր կերպ դրսևորել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Ես կարողանում եմ հարգալից լինել նույնիսկ այն մարդկանց հետ, որոնց չեմ սիրում.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Ես կարողանում եմ լսել զրուցակցիս, անգամ եթե հետաքրքիր չէ.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն</p>	

		<p>3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Ես կարողանում եմ ինքս ինձ ստիպել շարունակել աշխատել անգամ անհաջողությունից հետո. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>5. Խուսափում եմ դրսևորել նման վարքագիծ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4) <ul style="list-style-type: none"> • ծաղրել որևէ մեկին • ֆիզիկական վնաս հասցնել որևէ մեկին • խոսքային ագրեսիա ցուցաբերել որևէ մեկի նկատմամբ • սպառնալ • գողություն անել • անտեսել որևէ մեկին </p> <p>6. Կարողանո՞ւմ ես արդյոք հարմարվել դպրոցական միջավայրին՝ հետևելով սահմանված կանոններին (օրինակ՝ դրսևորել պատշաճ վարք, հետևել ուսուցչի հրահանգներին դասարանում գտնվելիս). 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>7. Կարողանո՞ւմ ես արդյոք բոլոր իրավիճակներում հետևել մեծահասակների հրահանգներին, օրինակ՝ չհաճախել արգելված վայրեր, չօգտագործել վնասակար նյութեր. 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
--	--	--	--

d3. Հաղորդակցությունը		
d350	Չրոյցը <i>(Մտքերի և գաղափարների փոխանակումը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը՝ բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի անձանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ զրույցը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, մեկ կամ ավելի մարդկանց հետ զրուցելը):</i>	1. Հետևել՝ ինչպես է երեխան սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը՝ պահպանելով հերթագայությունը, պատասխանում ընթացքում տրվող հարցերին՝ չշեղվելով թեմայից և այլն:
d355	Քննարկումը <i>(Հարցի ուսումնասիրությունը կամ բանավեճը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, կողմ և դեմ փաստարկներով, ինչն իրականացվում է բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի մարդկանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ մեկ անձի կամ մի քանի մարդկանց հետ քննարկումը):</i>	<p>1. Արդյո՞ք կարտահայտես կարծիքդ ընկերներիդ հետ ինչ-որ թեմայի շուրջ խոսելիս:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք պնդում ես քո տեսակետը՝ ներկայացնելով փաստարկներ, երբ համակարծիք չեն քեզ հետ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արի՞ քննարկենք, օրինակ՝ ի՞նչ է տալիս քեզ համացանցը (դրական և բացասական ազդեցությունները և այլն):</p>
d4. Շարժունակությունը		
d5. Ինքնասպասարկումը		
d570	Սեփական առողջությանը հետևելը	1. Արդյո՞ք հետևում ես առողջ ապրելակերպի կանոններին, օրինակ՝ զբաղվում ես սպորտով, հետևում առողջ սննդակարգին և այլն:

	<p>(Ֆիզիկական հարմարավետության, առողջության և ինքնազգացողության ֆիզիկական և հոգեկան բաղադրիչներին առնչվող կարիքները հոգալը և դրանք ցույց տալը, ինչպես օրինակ՝ հավասարակշռված սննդակարգ և ֆիզիկական ակտիվության համապատասխան մակարդակ պահպանելը, տաք կամ հով մնալը, առողջությունը վնասելուց խուսափելը, անվտանգ սեռական կյանքի կանոնները պահպանելը, այդ թվում՝ պահպանակներ օգտագործել, պարզապարզ մեքենա և կանոնավոր բժշկական զննումներ անցնել՝ ներառյալ սեփական ֆիզիկական հարմարավետության մասին հոգալը, սննդակարգը և ֆիզիկական պարասպորտի մակարդակը պահպանելը, առողջությանը հետևելը):</p>	<p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք առողջական խնդիրների դեպքում դիմում ես ծնողներիդ կամ մասնագիտական օգնության:</p> <p>3. Արդյո՞ք խուսափում ես առողջությունդ վնասող գործոններից, օրինակ՝ արևի ուղիղ ճառագայթներից, ցրտից, ալկոհոլից, թմրանյութերից, ծխախոտից և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d6. Կենցաղը			
d650	<p>Կենցաղային իրերի մասին հոգ տանելը</p> <p>(Կենցաղային և այլ անձնական առարկաների խնամելը և վերանորոգելը, այդ թվում՝ խաղալիքների, տան և տանը գտնվող առարկաների, հագուստի, փոխադրամիջոցների և օժանդակ սարքերի և բույսերի ու կենդանիների մասին հոգ տանելը, ինչպես օրինակ՝ սենյակները ներկելը կամ պատառապատելը, կահույքը նորոգելը, ջրափար համակարգը վերանորոգելը, փոխադրամիջոցների պարզաճ աշխատանքային վիճակը ապահովելը, բույսերը ջրելը, տնային և ընտանի կենդանիներին մաքրելը և կերակրելը՝ ներառյալ հագուստի պարասպորտը և վերանորոգելը, կացարանը, կահույքը և կենցաղային տեխնիկան խնամելը,</p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես հոգ տանել բույսերի, կենդանիների մասին, օրինակ՝ կերակրել կենդանիներին, ջրել և խնամել բույսերը:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես հոգ տանել անձնական իրերիդ մասին (օրինակ՝ արդուկել, լվանալ, կարել հագուստը, մաքրել կոշիկները, մաքուր պահել խնամքի պարագաները, խնամքով վերաբերվել հեռախոսին, ակնոցին, լսողական սարքին, օրթեզին և այլն):</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

	<p>փոխադրամիջոցների տեխնիկական սպասարկումն իրականացնելը, օժանդակ սարքերի տեխնիկական սպասարկումն իրականացնելը, բույսերը (տնային և դրսում աճող) և կենդանիներին խնամելը՝ բացառությամբ կացարան ձեռք բերելու (d610), սպրանքներ և ծառայություններ ձեռք բերելու (d620), տնային գործեր անելու (d640), այլ անձանց օգնելու (d660), վարձավորվող աշխատանքի (d850)):</p>	<p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես ապահովել քեզ շրջապատող սարքավորումների անխափան աշխատանքը (օրինակ՝ ճիշտ միացնել էլեկտրական թեյնիկը, վլացքի մեքենան և այլն)։</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները			
<p>d720</p>	<p>Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ</p> <p>(Այլ մարդկանց հետ շփումը պահպանելը և կառավարելը՝ տվյալ իրավիճակում և հասարակության համար ընդունելի եղանակով, ինչպես օրինակ՝ հույզերը և մղումները զսպելու, լեզվական և ֆիզիկական ագրեսիան կառավարելու, սոցիալական շփման մեջ ինքնուրույն գործելու, ինչպես նաև հասարակական կանոններին և պայմանականություններին համապատասխան գործելու միջոցով՝ ներառյալ այլ անձանց հետ խաղալը, հարաբերություններ ձևավորելը և դադարեցնելը, շփման շրջանակում հարաբերությունները կարգավորելը, սոցիալական կանոններին համապատասխան շփվելը և սոցիալական տարածություն պահպանելը):</p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես հարթել (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • քո և ընկերներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ծնողներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ուսուցիչներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը: <p>2. Կարողանո՞ւմ ես մերժել ընկերոջդ, ով դիմել է քեզ այնպիսի խնդրանքով, որը չես ցանկանում իրականացնել։</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես հասակակիցներիդ հետ նոր ծանոթություններ ձևավորել և/կամ պահպանել արդեն ձևավորված հարաբերությունները։</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

		<p>4. Արդյո՞ք շփվում ես հասակակիցներիդ հետ. օրինակ՝ նրանց հետ գնո՞ւմ ես զբոսանքի, մասնակցում միջոցառումների, արտահայտում սեփական կարծիքդ և այլն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d730</p>	<p>Անծանոթների հետ հարաբերությունները</p> <p><i>(Անծանոթների հետ կոնկրետ նպատակներով ժամանակավոր կապեր հաստատելը, ինչպես օրինակ՝ տեղեկատվություն ստանալու համար հարց տալիս, ուղղությունը հարցնելիս կամ գնում կատարելիս):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Խանութում գնումներ կատարելիս չես գտնում քեզ անհրաժեշտ իրը, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: • Հայտնվել ես քեզ անձանոթ տեղանքում, կխնդրե՞ս որևէ մեկին քեզ օգնել: <p>2. Ընկերդ քեզ իրավիճակ է իր ծննդյան տոնին, որտեղ շատ անձանոթ երեխաներ կան, կարողանո՞ւմ ես արդյոք նոր ծանոթություններ հաստատել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես անհրաժեշտության դեպքում հարաբերություններ ձևավորել անձանոթների հետ նոր միջավայրում.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d740</p>	<p>Ֆորմալ հարաբերությունները</p> <p><i>(Ֆորմալ միջավայրում դասատուների, գործատուների, մասնագետների կամ</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ հետ վիճել եք, սակայն հաջորդ օրը կրկին հանդիպելու եք դպրոցում: Կփորձե՞ս կարգավորել հարաբերությունները.</p> <p>0 միշտ</p>	

	<p><i>ծառայություններ մատուցողների հետ կոնկրետ հարաբերություններ հաստատելը և պահպանելը՝ ներառյալ ղեկավար անձանց հետ, ենթակայաների և հավասար դիրք ունեցող անձանց հետ հարաբերությունները):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք <ol style="list-style-type: none"> 2. Արդյո՞ք հարգալից են քո հարաբերությունները՝ անկախ վերաբերմունքից (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝ <ul style="list-style-type: none"> • դասընկերներիդ հետ (բարևում ես, լսում ես նրանց կարծիքը դասարանում որևէ հարց քննարկելիս և այլն), • ուսուցիչներիդ հետ (բարևում ես, ընդունում ես դասարանում սահմանված կանոնները և այլն): 3. Պատկերացրու իրավիճակ. դասարանում ունեք նոր աշակերտ: Կարողանո՞ւմ ես հարաբերություններ հաստատել. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
<p>d760</p>	<p>Ընտանեկան հարաբերությունները</p> <p><i>(Ազգակցական հարաբերություններ հաստատելը և պահպանելը, ինչպես օրինակ՝ անմիջական ընտանիքի, մերձավոր ազգականների, խնամակալ ու որդեգրող ընտանիքի և խորթ ազգականների հետ, ավելի հեռավոր ազգականների կամ օրինական խնամակալների հետ՝ ներառյալ ծնող-երեխա և երեխա-ծնող հարաբերությունները, քույրերի և եղբայրների և մերձավոր ազգականների հետ հարաբերությունները):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ծնողներիդ հաշվի առնո՞ւմ են քո կարծիքը ընտանիքում որոշումներ ընդունելիս. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 2. Ինքդ քեզ և քո ընտանիքի անդամներին պատկերի՞ր շրջանի ներսում շրջանների տեսքով՝ նշելով նրանց անունները (միավորը սահմանվում է՝ ըստ ընտանեկան սոցիոգրամայի՝ Էյդեմիլլերի մեթոդի արդյունքների վերլուծության միջոցով): 3. Հաճա՞խ ես այցելում կամ կապ հաստատում ազգականներիդ հետ՝ տատիկ, պապիկ, մորաքույր, հորաքույր, մորեղբայր և այլն. <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 	<p>Աշխատանքային տեսոր՝ առաջադրանք 22</p>

		<p>2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>4. Պատկերացրու իրավիճակ. ձեր մերձավոր ազգականը, ում դու երբեք չես տեսել, հյուր է եկել: Կարողանո՞ւմ ես հարաբերություններ հաստատել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>5. Քեզ հետ տեղի ունեցած օրվա իրադարձությունները պատմում ես արդյո՞ք ընտանիքի անդամներից որևէ մեկին և մերձավոր ազգականներին.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d8. Կյանքի հիմնական բնագավառները			
d820	<p>Դպրոցական կրթությունը</p> <p><i>(Դպրոց ընդունվելը, կրթություն ստանալը, ֆորմալ կրթությանը առնչվող բոլոր պարտականությունները կատարելը և ֆորմալ կրթության բոլոր առավելություններից օգտվելը, փարրական կամ միջնակարգ կրթական ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը, առարկաները և ուսումնական ծրագրի այլ պարտադիր բաղադրիչները սովորելը, այդ թվում՝ կանոնավոր կերպով դպրոց հաճախելը, այլ աշակերտների հետ համագործակցելը,</i></p>	<p>1. Արդյո՞ք համագործակցում ես համադասարանցիներիդ, ուսուցիչներիդ հետ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>2. Արդյո՞ք երեխայի կրթական (ակադեմիական) մակարդակը համապատասխանում է չափորոշային պահանջներին:</p>	
		<p>3. Արդյո՞ք պատշաճ կերպով կատարում ես հանձնարարված առաջադրանքները:</p> <p>0 միշտ</p>	

	<p><i>ուսուցիչներից առաջադրանքներ ստանալը, հանձնարարված առաջադրանքների ու նախագծերի կատարումը կազմակերպելը, դրանք ուսումնասիրելը և կատարելը, և կրթության այլ փուլերին պատրաստվելը):</i></p>	<p>1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Արդյո՞ք կանոնավոր կերպով հաճախում ես դասերին: 0 հաճախում եմ միշտ 1 բացակայում եմ երբեմն 2 բացակայում եմ հաճախ 3 հաճախում եմ հազվադեպ 4 երբեք չեմ հաճախում:</p> <p>5. Արդյո՞ք մասնակցում ես դպրոցում կազմակերպված տարբեր նախագծային աշխատանքներին և միջոցառումներին դպրոցի մյուս աշակերտների հետ միասին: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը			
d910	<p>Համայնքային կյանքը</p> <p><i>Համայնքի սոցիալական կյանքի բոլոր ասպեկտներում ներգրավվելը, ինչպես օրինակ՝ բարեգործական կազմակերպության, ծառայողական ակումբների կամ մասնագիտական հասարակական կազմակերպությունների գործունեությանը մասնակցելը՝ ներառյալ ոչ ֆորմալ և ֆորմալ միավորումները, արարողությունները՝ բացառությամբ չվարձավորվող աշխատանքի (d855), հանգստի և ժամանցի (d920), կրոնի և հոգևոր կյանքի (d930), քաղաքացիական կյանքի և քաղաքացիության (d950):</i></p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես համայնքի այնպիսի արարողությունների, ինչպիսիք են մկրտությունը, ամուսնությունը, ծննդյան տոնը և այլն: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Մասնակցո՞ւմ ես համայնքային հավաքություններին խաղահրապարակներում, այգիներում, փողոցներում գտնվող սրճարաններում, քաղաքի հրապարակներում կամ հասարակական այլ վայրերում այլ անձանց հետ: 0 միշտ 1 հաճախ</p>	

		<p>2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Մասնակցո՞ւմ ես համայնքում կազմակերպված ծիսական արարողություններին, ինչպիսիք են Վարդավառը, Տյառնընդառաջը, Ծաղկազարդը, Ջատիկը:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d9200</p>	<p>խաղերը</p> <p><i>(Ըստ կանոնների կամ անկանոն կամ չկազմակերպված խաղերում և չպլանավորված ժամանցային միջոցառումներում ներգրավվելը, ինչպես օրինակ՝ շախմատ կամ խաղաքարային խաղեր, սեղանի խաղեր կամ կանոններով խաղեր (օրինակ՝ պահմարոցի) խաղալը՝ բացառությամբ խաղերի մեջ ներգրավվելու (d880)):</i></p>	<p>4. Մասնակցո՞ւմ ես դպրոցում կազմակերպվող տարբեր խաղային, սպորտային, ժամանցային միջոցառումներին, օրինակ՝ շախմատային մրցումներին, սպորտային օլիմպիադաներին և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>5. Արդյո՞ք ներգրավվում ես քեզ առաջարկվող անձանոթ խաղերին:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>6. Մասնակցո՞ւմ ես բակում կազմակերպվող խաղերին, օրինակ՝ ֆուտբոլ, սեղանի խաղեր և այլն:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	

<p>d9205</p>	<p>Սոցիալական շփումը</p> <p><i>Այլ անձանց հետ ոչ պաշտոնական կամ առօրյա հանդիպումներին մասնակցելը, ինչպես օրինակ՝ ընկերներին կամ ազգականներին այցելելը կամ հանրային վայրերում ոչ պաշտոնական հանդիպումներ ունենալը:</i></p>	<p>1. Մասնակցո՞ւմ ես հանգստյան օրերին ընկերներիդ կողմից առաջարկվող հետաքրքիր ժամանցային միջոցառումների:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք այցելում ես ազգականներիդ:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Այցելո՞ւմ ես մշակութային վայրեր ընտանիքիդ անդամների, ընկերներիդ հետ միասին (կինոթատրոններ, թատրոններ, պատկերասրահներ):</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Արդյո՞ք պահպանում ես ընկերական հարաբերություններ. օրինակ՝ ճամբարում կամ որևէ միջոցառման ժամանակ ծանոթացել ես հասակակիցներիդ հետ, ովքեր առաջարկում են հանդիպել հետագայում:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>
---------------------	--	--

Շարժունակության արձանագրություն

Հարցեր, որոնց դիմաց նշված է (*)՝ հնարավորություն տալ շարժունակության դժվարություն ունեցող երեխային պատասխանել բանավոր կամ ցույց տալ հայացքով:

Հարցեր, որոնց դիմաց նշված է (**)¹՝ կիրառելի չեն մանր շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխայի համար:

Գործունեության և մասնակցության ծածկագրեր		Հարցեր	Անհրաժեշտ նյութեր
d1. Սովորելը և գիտելիքներ կիրառելը			
d110	Դիտելը (նայելը) <i>(Տեսողական ազդակները ընկալելու նպատակով տեսողության զգայարանը մտադրված կերպով օգտագործելը, ինչպես, օրինակ՝ առարկային հեղուկներ, մարդկանց դիտելը, սպորտային իրադարձություն, որևէ անձի կամ խաղացող երեխաներին նայելը):</i>	1. Երեխային առաջարկել նկար և հետևել, թե ասքերից ինչ հեռավորության վրա է պահում (արդյունքը կլինի բարձր, եթե երեխան նկարը պահում է 25-30 սմ հեռավորության վրա և չի անտեսում նկարում պատկերված մանր առարկաները):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 57
		2. (*) Ի՞նչ պատկեր և ի՞նչ թիվ ես տեսնում նկարներում (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս պահանջված թիվը և պատկերը):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 26.2
		3. (*) Գտի՞ր թաքնված պատկերները (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան նկարների շարքում հայացքով ցույց է տալիս թաքնված նկարների քարտերը):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 58
d1371	Բարդ հասկացություններ սովորելը <i>(Դասակարգման, խմբավորման, դարձելիության, սերիականության հասկացություններն ըմբռնելը և գործածելը):</i>	1. (*) Նշի՞ր ճիշտ տարբերակը. (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան գլխի շարժումով կարող է հաստատել կամ ժխտել ընթերցված տարբերակները): <ul style="list-style-type: none"> • Ճագարն ավելի շատ նման է՝ կատվին, սկյուռիկին, նապաստակին, աղվեսին, ոզնուն: • Հույսի հակառակը՝ տխրություն, հուսահատություն, կարիք, սեր, ատելություն: • Վիճաբանող տարբեր կողմերի միջև բախումը՝ բանակցություն, կոնֆլիկտ, խախտում, թշնամություն, հակասություն: 	
		2. (*) Գտի՞ր համապատասխան բառը տրված օրինաչափությանը համապատասխան (շարժունակության դժվարություն ունեցող և	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 2

		խոսքով չհաղորդակցվող երեխան գլխի շարժումով կարող է հաստատել կամ ժխտել ընթերցված տարբերակները):	
		3. (*) Թվարկի՛ր առարկաները հաջորդաբար՝ մեծից փոքր. ուղղաթիռ, տիեզերանավ, ինքնաթիռ, օդապարիկ (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս համապատասխան նկար քարտերը):	Խթանիչ նյութ՝ նկար 64
		4. (**) Թվարկի՛ր քաղաքներն ըստ Երևանից իրենց հեռավորության մոտիկից հեռու սկզբունքով. Թբիլիսի, Վանաձոր, Մոսկվա, Տոկիո:	
d161	Ուշադրությունը պահպանելը <i>(Համապատասխան ժամանակահատվածում կոնկրետ գործողություններին կամ առաջադրանքներին ուղղված ուշադրությունը մտադրված կերպով պահպանելը):</i>	1. (*) ա) Ուշադի՛ր նայիր թվերին 20 վայրկյան, այնուհետև նույնությամբ տեղադրի՛ր աղյուսակի դատարկ վանդակներում (փակել թվերով տարբերակը): բ) Լսի՛ր բառերի շարքը և ամեն անգամ գրիչ բառը լսելիս արձագանքիր (գլխի շարժում, դիմախաղ, ձայն). Քանոն, մատիտ, գրիչ, ալբոմ, գիրք, գրիչ, քանոն, տետր, գրիչ, կարկին, քարտեզ, տետր, գլոբուս, կավիճ, գրիչ, տետր:	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 4
		2. (**) Կկարդամ 10 բառ, որից հետո ցանկացած հաջորդականությամբ կկրկնես այնքանը, որքանը հիշեցիր. անտառ, մուրճ, հաց, դուռ, ձի, սունկ, բեռ, ջուր, աթոռ, մեղր:	
		3. ա) Գտի՛ր պատկերի բոլոր օրինակները տրված նկարների շարքում: բ) Դասավորի՛ր պատկերներն այնպես, ինչպես դրված են (7 երկրաչափական պատկերները ցուցադրել հերթականությամբ, ապա խառնել, շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս առարկաները նույն հերթականությամբ):	Խթանիչ նյութ՝ փայտե փազլ
d163	Մտածելը <i>(Մտքեր, գաղափարներ և պատկերներ ձևակերպելը՝ նպատակաուղղված կամ ոչ նպատակաուղղված կերպով, ինքնուրույն կամ այլոց հետ միասին, մտածելուն առնչվող գործողությունների հետ կապված՝ ինչպես օրինակ՝ միտք արտահայտելը, ձևանալը, բառախաղը, մտացածին բան ստեղծելը, թեորեն ասացուցելը, մտքերով խաղալը,</i>	1. (*) Ո՞ր բառն է էպես տարբերվում մյուս 3 բառերից (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս համապատասխան նկար քարտերը). <ul style="list-style-type: none"> • պայուսակ, ճամպրուկ, գիրք, դրամապանակ • ժամացույց, ակնոց, կշեռք, ջերմաչափ • ջուր, քամի, ածուխ, խոտ: 	Խթանիչ նյութ՝ նկար 66
		2. (*) Ո՞ր խմբի պատկերներն ամբողջացնելով կստանաս հետևյալ պատկերը (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով	Խթանիչ նյութ՝ նկար 67

	<p><i>մտազրոհը, մտասուզվելը (մեղիփացիա), մտորելը, խորհրդածելը կամ խորհելը):</i></p>	<p>չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս համապատասխան պատկերների խումբը):</p>	
		<p>3. (*) Գտի՛ր համապատասխան հատվածը (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս համապատասխան պատկերների խումբը):</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 68</p>
		<p>4. (**) Լրացրո՛ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 5</p>
		<p>5. (*) Նայի՛ր նկարին. ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ տեսք կունենա այն վերևից (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս համապատասխան նկարը):</p>	<p>Խթանիչ նյութ՝ նկար 69</p>
<p>d166</p>	<p>Կարդալը <i>(Գրավոր խոսքը (օրինակ, գրքեր, ցուցումներ, թերթեր՝ սովորական տեքստի կամ Բրայլի այբուբենով գրված) ընկալելուն և վերծանելուն առնչվող գործողություններ կատարելը՝ ընդհանուր գիտելիք կամ հատուկ տեղեկություն ստանալու համար՝ ներառյալ ստանդարտ փառերով կամ նիշերով կազմված գրավոր խոսքը, ինչպես նաև յուրահատուկ խորհրդանշաններով, օրինակ՝ պատկերանշաններով կազմված տեքստն ընկալելը և մեկնաբանելը):</i></p>	<p>1. (*) Կարդա՛ հանձնարարված նյութը (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել մտքում կարդալ նյութը և մատնանշել կամ հայացքով ցույց տալ համապատասխան նկարը):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6</p>
		<p>2. (*) Վերարտադրի՛ր և մեկնաբանի՛ր կարդացածը նյութը (խոսքով չհաղորդակցվող երեխային առաջարկել կարդացածը ներկայացնել գրելու կամ նկարների միջոցով: Տե՛ս տվյալ ծածկագրի առաջադրանք 1-ի համար տրված այլընտրանքի արդյունքները):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 6 Խթանիչ նյութ՝ նկար 70, 71</p>
		<p>3. (**) Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը: Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր ...: Ուսերիցս մի մեծ ... ընկավ:</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 7</p>
<p>d170</p>	<p>Գրելը <i>(Նիշեր կամ փառեր գրելը, պատկերելը կամ վերարտադրելը տեղեկատվություն հաղորդելու համար, ինչպես օրինակ՝ իրադարձություններ կամ մտքեր գրի առնելը կամ նամակ կազմելը, գրառումներ, նշումներ և գրավոր հանձնարարություն կատարելը, փայելը):</i></p>	<p>1. (*) Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով (շարժունակության դժվարություն ունեցող երեխային ըստ անհրաժեշտության առաջարկել համակարգիչ):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 8 Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ</p>
		<p>2. (*) Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր ճիշտ նախադասությունը տրված տողերում (շարժունակության դժվարություն ունեցող երեխային ըստ անհրաժեշտության առաջարկել համակարգիչ):</p>	<p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 9 Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ</p>

		<p>3. (*) Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը: Արև, բնություն, երեխա, հաճելի, զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն (շարժունակության դժվարություն ունեցող երեխային ըստ անհրաժեշտության առաջարկել համակարգիչ):</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 10 Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ
		<p>4. Մուտքագրի՛ր նախադասությունը՝ օգտվելով թվային գործիքներից (թելադրել կամ տալ արտատպելու հնարավորություն):</p>	Խթանիչ նյութ՝ համակարգիչ
d172	<p>Հաշվելը</p> <p><i>(Հաշվարկներ կատարելը՝ բառերով արտահայտված խնդիրները լուծելու նպատակով մաթեմատիկական սկզբունքներ կիրառելու միջոցով կամ պատասխանները ստանալով կամ ցուցադրելով, ինչպես օրինակ երեք թվերի գումարը հաշվարկելը կամ մեկ թիվը մյուսով բաժանելու պատասխանը գտնելը):</i></p>	<p>1. (*) Շարունակի՛ր թվերի շարքը (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս ճիշտ պատասխանը թվաքարտերի միջոցով)՝ 52, 25, 46, 64, 37, ...</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 11 Խթանիչ նյութ՝ փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով
		<p>2. (*) Լրացրո՛ւ հաջորդ կոտորակը (շարժունակության դժվարություն ունեցող և խոսքով չհաղորդակցվող երեխան հայացքով ցույց է տալիս ճիշտ պատասխանը թվաքարտերի միջոցով)՝ 1/2 4/5 7/8 ...</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 12
		<p>3. (*) Տեղադրի՛ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում:</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 13
		<p>4. (*) Լուծի՛ր վարժությունը:</p>	Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 14
d175	<p>Խնդիրներ լուծելը</p> <p><i>(Հարցադրումների կամ իրավիճակների համար լուծումներ գտնելը՝ հարցերի էությունը որոշելու և վերլուծելու, տարբերակներ և լուծումներ կազմելու, լուծումների հնարավոր արդյունքները գնահատելու և ընտրված լուծումը կատարելու միջոցով, ինչպես օրինակ՝ երկու մարդկանց միջև վեճ լուծելիս՝ ներառյալ պարզ և բարդ խնդիրներ լուծելու</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ, երբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Դու տանը մենակ ես, շատ քաղցած, սակայն պատրաստված ոչինչ չկա: Ի՞նչ կանես: • Հեռախոսդ անջատվեց: Ի՞նչ կանես: • Տնային աշխատանքների կատարելիս հանկարծ լույսերն անջատվում են: Ի՞նչ կանես: 	
		<p>2. Երեխային առաջարկել գրել (նկարել)՝ տրամադրելով գրիչ, որի գլխիկը բացակայում է, և հնարավոր չէ օգտագործել:</p>	
		<p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես լուծել կենցաղում կամ միջանձնային հարաբերություններում ծագող խնդիրները. 0 միշտ</p>	

	<p>հմտությունները՝ բացառությամբ մտածելու (d163), որոշումներ կայացնելու (d177)):</p>	<p>1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>4. Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ վիրավորում և ծաղրում են: Ի՞նչ կանես:</p>	
d2. Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները			
<p>d230</p>	<p>Առօրյա կյանքը կազմակերպելը (Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ իրականացնելը՝ առօրյա կյանքը կամ պարտականությունները պլանավորելու, կառավարելու և կատարելու համար, ինչպես օրինակ՝ օրվա ընթացքում ժամանակը պլանավորելը և առանձին գործողությունների համար ծրագրեր կազմելը՝ ներառյալ առօրյա կյանքը կառավարելը և առօրյա գործունեություն իրականացնելը, սեփական կենսագործունեության մակարդակը կառավարելը՝ բացառությամբ համալիր առաջադրանքներ կատարելու (d220)):</p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • պլանավորել քո օրը՝ իրականացնելով նախատեսված աշխատանքները կամ պարտականությունները, • հարկ եղած դեպքում փոփոխել պլանավորումդ, օրինակ՝ դասերից հետո ունես պլանավորած պարապմունք, բայց ընկերներդ առաջարկում են գնալ զբոսնելու: <p>2. Կարողանո՞ւմ ես կատարել առօրյա պարտականությունները սահմանված ժամանակում, օրինակ՝ նախապատրաստվել դպրոց գնալուն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Առօրյա գործերս կազմակերպելիս կարողանում եմ (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • սկսած գործն ավարտին հասցնել: • չնախատեսված գործերը ներառել առօրյա գրաֆիկիս մեջ: • միաժամանակ սկսել և ավարտին հասցնել մի քանի գործ: • կարևոր գործերի փոխարեն ժամանակս անիմաստ բաների վրա չվատնել: 	
<p>d240</p>	<p>Սթրեսը և այլ տեսակի հոգեբանական լարվածությունը կառավարելը</p>	<p>1. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ ցանկացած միջավայրում, երբ չեն կատարվում քո ցանկությունները.</p> <p>0 միշտ</p>	

	<p>(Պարզ կամ բարդ և համակարգված գործողություններ կատարելն այնպիսի հոգեբանական լարվածություն կառավարելու և վերահսկելու համար, որը պահանջվում է զգալի պարտականությունների, սթրեսային ու ճգնաժամային իրավիճակների և ուշադրությունը շեղելու հետ կապված առաջադրանքներ կատարելիս, ինչպես օրինակ՝ քննություններ հանձնելը, ծանրաբեռնված երթևեկության մեջ փոխադրամիջոց վարելը, հագնվելը, երբ ծնողները շտապեցնում են, առաջադրանքը որոշակի ժամկետում ավարտելը կամ երեխաների մեծ խմբի մասին հոգ փանելը՝ ներառյալ պարտականություններ կատարելը, սթրեսը և ճգնաժամը կառավարելը):</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք <p>2. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ, երբ (զնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • չի ստացվում կատարել տրված առաջադրանքը: • քեզ ստիպում են անել մի բան, որը չես ցանկանում: • ցանկանում ես ունենալ ինչ-որ բան, բայց հնարավորություն չունես: • չի ստացվում ավարտել տրված առաջադրանքը սահմանված ժամանակահատվածում: <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես կառավարել հույզերդ սթրեսային իրավիճակներում, օրինակ՝ նոր միջավայրում հայտնվելիս, քննություններին նախապատրաստվելիս, նկատողություն ստանալիս, դասարանն ինչ-որ միջոցառման ներկայացնելիս.</p> <ol style="list-style-type: none"> 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք 	
d3. Հաղորդակցությունը			
<p>d350</p>	<p>Զրույցը</p> <p>(Մտքերի և գաղափարների փոխանակումը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը՝ բանավոր, գրավոր խոսքի, ժեստերի լեզվի կամ լեզվական այլ միջոցների օգնությամբ՝ ծանոթ կամ անծանոթ մեկ կամ մի քանի անձանց հետ՝ ֆորմալ կամ ոչ ֆորմալ իրավիճակներում՝ ներառյալ զրույցը սկսելը, շարունակելը և ավարտելը, մեկ կամ ավելի մարդկանց հետ զրույցելը):</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հետևել՝ ինչպես է երեխան սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը՝ պահպանելով հերթագայությունը, պատասխանում ընթացքում տրվող հարցերին՝ չշեղվելով թեմայից և այլն: 	

<p>d360</p>	<p>Հաղորդակցության սարքեր և մեթոդներ օգտագործելը</p> <p><i>(Հաղորդակցության նպատակով սարքեր, մեթոդներ և այլ միջոցներ օգտագործելը, ինչպես օրինակ՝ ընկերոջը հեռախոսով զանգահարելը՝ ներառյալ հեռահաղորդակցության սարքեր, տպագրական մեքենաներ և հաղորդակցության մեթոդներ օգտագործելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կարողանո՞ւմ ես հաղորդակցության նպատակով օգտվել գրելու համար նախատեսված սարքերից, ինչպիսիք են, օրինակ՝ համակարգիչը, գաջեթը, Բրայլի տպագրական մեքենան: 2. Կարողանո՞ւմ ես օգտվել հեռախոսից և զանգել ընկերոջդ կամ հարազատներիդ: 3. Կարողանո՞ւմ ես հեռախոսի կամ համակարգչի միջոցով հաղորդագրություններ ուղարկել մարդկանց: 	
<p>d4. Շարժունակությունը</p>			
<p>d440</p>	<p>Դաստակի նուրբ շարժումներ կատարելը</p> <p><i>(Առարկաները բանեցնելուն առնչվող համակարգված գործողություններ կատարելը, առարկաները վերցնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը ձեռքի, մատների կամ մեծ մատի օգնությամբ, ինչպես օրինակ՝ սեղանից մեքենայի մասերը վերցնելը կամ բռնակը պտտեցնելը՝ ներառյալ վերցնելը, բռնելը, բանեցնելը և բաց թողնելը):</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Սեղանից վերցրո՞ւ մետաղադրամները (10, 20, 50, 100, 200 դրամանոցներ): 2. Անցի՞ր ճանապարհով՝ առանց թուղթը շարժելու, գծերի սահմանները խախտելու և գրիչը թղթից կտրելու: 3. Արագ անցի՞ր շրջանագծերի վրայով՝ յուրաքանչյուրի կենտրոնում կետ դնելով (տևողությունը 15 վայրկյան): 4. Մկրատով կտրի՞ր աստղաձև պատկերը: 	<p>Խթանիչ նյութ՝ մետաղադրամներ</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 19</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 20</p> <p>Աշխատանքային տետր՝ առաջադրանք 21</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ մկրատ</p>
<p>d445</p>	<p>Դաստակը և բազուկն օգտագործելը</p> <p><i>(Դաստակի և բազուկի օգնությամբ՝ առարկաները տեղաշարժելու կամ դրանք բանեցնելու համար պահանջվող համակարգված գործողություններ կատարելը, ինչպես օրինակ՝ դռների բռնակները պտտեցնելը կամ որևէ առարկա նետելը կամ բռնելը՝ ներառյալ առարկաները քաշելը կամ հրելը, ձեռքը հասցնելը, ձեռքերը կամ բազուկները թեքելը կամ շրջելը,</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Բռնի՞ր գնդակը և նետի՞ր ինձ: 2. Ձգի՞ր պարանը դեպի քեզ (բռնել պարանի մի ծայրից, մյուսը տալ երեխային): 3. Մեկնի՞ր ձեռքդ գրասեղանի լայնքով և վերցրո՞ւ առարկան (սեղանին դնել որևէ առարկա, օրինակ՝ գիրք կամ սրիչ): 4. Բացի՞ր գուաշների խցանները: 5. Կարողանո՞ւմ ես լվանալ ատամներդ դաստակի վեր ու վար և օղակաձև շարժումներով: 	<p>Խթանիչ նյութ՝ գնդակ</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ պարան</p> <p>Խթանիչ նյութ՝ գուաշներ</p>

	<p><i>ներելը, բռնելը՝ բացառությամբ դաստիարակի նուրբ շարժումներ կատարելու (d440))</i></p>	<p>6. Կարողանում ես հրել սենյակի դուռը:</p>	
		<p>7. Կարողանում ես վլանալ սպասք:</p>	
<p>d450</p>	<p>Քայլելը <i>(Որևէ մակերեսի երկայնքով ուղիղ տեղաշարժվելը, այնպես որ մեկ ոտնաթափը միշտ լինի գեպինին, ինչպես օրինակ՝ զբոսնելիս, դանդաղ քայլելիս, դեպի առաջ քայլելիս, հեպ-հեպ գնալիս կամ մի կողմ քայլելիս՝ ներառյալ ուղիղ կարճ կամ երկար տարածություններ անցնելը, փարբեր մակերեսների վրա քայլելը, խոչընդոտները քայլելով շրջանցելը՝ բացառությամբ տեղափոխվելու (d420), տեղաշարժվելու (d455)):</i></p>	<p>1. Կարողանում ես քայլել տանը, դպրոցում, փողոցում և հասարակական վայրերում:</p>	
		<p>2. Կարողանում ես 1 կմ-ը գերազանցող տարածություն անցնել ուղիղ, օրինակ՝ բաց տարածք կամ գյուղերի միջև ընկած տարածություն):</p>	
		<p>3. Կարողանում ես շրջանցել մայթեզրը կամ անցնել նրա վրայով:</p>	
		<p>4. Կարողանում ես քայլել խոտածածկ մակերևույթի, ավազի, մանրախճի, սառույցի և ձյան վրայով:</p>	
		<p>5. Հետևե՛լ երեխայի քայլքին գնահատման ողջ ընթացքում:</p>	
<p>d455</p>	<p>Տեղաշարժվելը <i>(Մարմինը ամբողջությամբ մեկ տեղից մյուսը տեղափոխելը քայլելուց բացի այլ եղանակներով, ինչպես օրինակ՝ ժայռ մագլցելը կամ փողոցում վազելը, ցատկահարստով ցատկելը, արագ վազելը, ցատկելը, գլուխկոնծի փայլը կամ խոչընդոտները շրջանցելով վազելը՝ ներառյալ սողալը, մագլցելը, վազելը, մանրաքայլ վազելը, ցատկելը, լողալը, ճոճվելը, գլորվելը և ուղիղ քարշ փայլը՝ բացառությամբ տեղափոխվելու (d420), քայլելու (d450)):</i></p>	<p>1. Կարողանում ես սողալով անցնել լաբիրինթի միջով:</p>	
		<p>2. Կարողանում ես բարձրանալ և իջնել աստիճաններով:</p>	
		<p>3. Կարողանում ես բարձրանալ և իջնել շվեդական պատի վրայով:</p>	
		<p>4. Կարողանում ես կատարել այնպիսի խոշոր շարժողական ֆունկցիաներ, ինչպիսիք են վազելը և ցատկելը:</p>	
		<p>5. Կարող ես ցատկել կամ սուզվել ջրի մեջ:</p>	
		<p>6. Կարողանում ես մարմինդ մեկ տեղից մեկ այլ տեղ տեղափոխել առանց քայլելու (օրինակ՝ մահճակալից նստել աթոռին կամ հակառակը):</p>	
		<p>7. Հետևե՛լ երեխայի տեղաշարժմանը գնահատման ողջ ընթացքում:</p>	

<p>d460</p>	<p>Տարբեր վայրերում տեղաշարժվելը</p> <p><i>(Տարբեր վայրերում կամ իրավիճակներում քայլելը և տեղաշարժվելը. ինչպես օրինակ՝ տան սենյակի միջև, շենքի ներսում կամ քաղաքի փողոցում քայլելը՝ ներառյալ տանը տեղաշարժվելը, տանը սողալը և բարձրանալը, տնից բացի այլ շինություններում և այլ շինություններից դուրս գտնվող տարածքում քայլելը կամ տեղաշարժվելը):</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես շարժվել տարբեր վայրերում՝ տանը, դպրոցում, բակում և այլն, անհրաժեշտության դեպքում հաղթահարելով խոչընդոտները:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես տեղաշարժվել շենքերի ներսում՝ տեղափոխվելով հարկից հարկ, դասասենյակից ճաշարան, միջանցք, մարզասրահ և այլ վայրեր:</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d470</p>	<p>Փոխադրամիջոցից օգտվելը</p> <p><i>(Տրանսպորտից օգտվելը՝ որպես ուղևոր տեղաշարժվելու նպատակով, ինչպես օրինակ՝ ավտոմեքենայով, ավտոբուսով, ուղևորակառիչով, էժան երթուղային տաքսիով, սայլակով կամ մանկասայլակով, կենդանիների օգնությամբ շարժման մեջ դրվող փոխադրամիջոցով, հանրային կամ մասնավոր տաքսիով, զնացքով, տրամվայով, մետրոյով, նավակով կամ օդային տրանսպորտով փոխադրվելը՝ ներառյալ մարդու մկանային ուժով շարժման մեջ դրվող տրանսպորտային միջոցից օգտվելը, մասնավոր կամ հանրային մեխանիկական տրանսպորտային միջոցից օգտվելը՝</i></p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն օգտվել հասարակական փոխադրամիջոցներից (ավտոբուս, երթուղային տաքսի, մետրո և այլն):</p>	

	բացառությամբ սարքավորումների օգնությամբ փեղաշարժվելու (d465), փոխադրամիջոց վարելու (d475)):		
d5. Ինքնասպասարկումը			
d530	Բնական կարիքները հոգալը <i>(Արտաթորանքը (դաշտան, միզարձակում և կղազատում) հեռացնելու պահանջն զգալը, դրա հեռացումը պլանավորելն ու իրականացնելը և դրանից հետո մարմինը մաքրելը՝ ներառյալ միզարձակումը, կղազատումը և դաշտանային պարբերաշրջանին առնչվող խնամքը կարգավորելը՝ բացառությամբ լվացվելու (d510), մարմնի մասերը խնամելու (d520)):</i>	1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն օգտվել սանհանգույցից, պետքարանից:	
		2. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն հետևել անձնական հիգիենային:	
d540	Հագնվելը <i>(Հագուստը և կոշիկները հագնելուն և հանելուն ուղղված համակարգված գործողություններ և առաջադրանքներ հերթականությամբ կատարելը և կլիմայական ու սոցիալական պայմաններին հերքնելը, ինչպես օրինակ՝ շապիկներ, կիսաշրջագգեստներ, բլուզներ, վարդիքներ, ներքնագգեստ, սարիներ, կիմոնոներ, զուգագուլպաներ, գլխարկներ, ձեռնոցներ, վերարկուներ, կոշիկներ և գուլպաներ, երկարաճիտք կոշիկներ, հողաթափեր և տնային մաշիկներ հագնելը, հարմարեցնելը և հանելը՝ ներառյալ հագուստ և կոշիկներ ու գուլպաներ հագնելը և հանելը, համապատասխան հագուստ ընտրելը):</i>	1. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն հագնել և հանել հագուստի բոլոր տեսակները:	
		2. Կարողանո՞ւմ ես կոճկել և արձակել բոլոր տեսակի շղթաները, կոճակները և ճարմանդները:	
		3. Կարողանո՞ւմ ես ինքնուրույն հագնել և հանել հողաթափերը, կոշիկները:	
		4. Կարողանո՞ւմ ես ընտրել եղանակին համապատասխան հագուստ:	
d6. Կենցաղը			
d630	Կերակուրներ պատրաստելը	1. Արդյո՞ք սննդամթերք ընտրելիս հետևում ես անվտանգության կանոններին, օրինակ՝ ընտրում ես պիտանի սնունդ, հետևում ես	

	<p>(Սեփական անձի կամ այլ անձանց համար պարզ կամ բաղադրյալ կերակուրների պատրաստումը պլանավորելը, կազմակերպելը, դրանք պատրաստելը և մատուցելը, ինչպես օրինակ՝ ճաշացանկ կազմելը, ուրելու համար պիպանի սննդամթերք և ըմպելիք ընտրելը, ուրեստներ պատրաստելու համար բաղադրամասերը իրար միացնելը, էլեկտրաէներգիայի միջոցով կերակուր պատրաստելը և սառը ուրեստներ և ըմպելիքներ պատրաստելը, ինչպես նաև սննդամթերքը մատուցելը՝ ներառյալ պարզ և բաղադրյալ կերակուր պատրաստելը՝ բացառությամբ ուրելու (d550), խմելու (d560), ապրանքներ և ծառայություններ ձեռք բերելու (d620), տնային գործեր անելու (d640), կենցաղային իրերի մասին հոգ տանելու (d650), այլ անձանց օգնելու (d660)):</p>	<p>պիտանելիության ժամկետներին, անհրաժեշտության դեպքում լվանում ես սնունդն օգտագործելուց առաջ:</p> <p>2. Կարողանո՞ւմ ես կերակուր պատրաստել ըստ բաղադրատոմսի:</p> <p>3. Կարողանո՞ւմ ես ճիշտ օգտագործել էլեկտրական տեխնիկան, օրինակ՝ միկրոպլիքային վառարանը, գազօջախը, հյութաքամիչը, հարիչը և այլն:</p>	
d7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները			
<p>d720</p>	<p>Բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ</p> <p>(Այլ մարդկանց հետ շփումը պահպանելը և կառավարելը՝ տվյալ իրավիճակում և հասարակության համար ընդունելի եղանակով, ինչպես օրինակ՝ հույզերը և մղումները զսպելու, լեզվական և ֆիզիկական ագրեսիան կառավարելու, սոցիալական շփման մեջ ինքնուրույն գործելու, ինչպես նաև հասարակական կանոններին և պայմանականություններին համապատասխան գործելու միջոցով՝ ներառյալ այլ անձանց հետ խաղալը, հարաբերություններ ձևավորելը և դադարեցնելը, շփման շրջանակում հարաբերությունները կարգավորելը,</p>	<p>1. Կարողանո՞ւմ ես հարթել (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • քո և ընկերներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ծնողներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը, • քո և ուսուցիչներիդ միջև ծագած կոնֆլիկտը: <p>2. Կարողանո՞ւմ ես մերժել ընկերոջդ, ով դիմել է քեզ այնպիսի խնդրանքով, որը չես ցանկանում իրականացնել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>3. Արդյո՞ք կարողանում ես հասակակիցներիդ հետ նոր ծանոթություններ ձևավորել և/կամ պահպանել արդեն ձևավորված հարաբերությունները.</p>	

	<p><i>սոցիալական կանոններին համապատասխան շփվելը և սոցիալական փարածություն պահպանելը):</i></p>	<p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
		<p>4. Արդյո՞ք շփվում ես հասակակիցներիդ հետ. օրինակ՝ նրանց հետ գնո՞ւմ ես զբոսանքի, մասնակցում միջոցառումների, արտահայտում սեփական կարծիքդ և այլն.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p>	
<p>d740</p>	<p>Ֆորմալ հարաբերությունները <i>(Ֆորմալ միջավայրում ուսուցիչների, գործադրողների, մասնագետների կամ ծառայություններ մատուցողների հետ կոնկրետ հարաբերություններ հաստատելը և պահպանելը՝ ներառյալ ղեկավար անձանց հետ, ենթակաների և հավասար դիրք ունեցող անձանց հետ հարաբերությունները):</i></p>	<p>1. Պատկերացրու իրավիճակ. դասընկերոջդ հետ վիճել եք, սակայն հաջորդ օրը կրկին հանդիպելու եք դպրոցում: Կփորձե՞ս կարգավորել հարաբերությունները.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք</p> <p>2. Արդյո՞ք հարգալից են քո հարաբերությունները՝ անկախ վերաբերմունքից (գնահատման միավորներ՝ միշտ-0, հաճախ-1, երբեմն-2, հազվադեպ-3, երբեք-4)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • դասընկերներիդ հետ (բարևում ես, լսում ես նրանց կարծիքը դասարանում որևէ հարց քննարկելիս և այլն), • ուսուցիչներիդ հետ (բարևում ես, ընդունում ես դասարանում սահմանված կանոնները և այլն): <p>3. Պատկերացրու իրավիճակ. դասարանում ունեք նոր աշակերտ: Կարողանո՞ւմ ես հարաբերություններ հաստատել.</p> <p>0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն</p>	

		3 հազվադեպ 4 երբեք	
d8. Կյանքի հիմնական բնագավառները			
d820	Դպրոցական կրթությունը <i>(Դպրոց ընդունվելը, կրթություն ստանալը, ֆորմալ կրթությանը առնչվող բոլոր պարտականությունները կատարելը և ֆորմալ կրթության բոլոր առավելություններից օգտվելը, փարրական կամ միջնակարգ կրթական ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը, առարկաները և ուսումնական ծրագրի այլ պարտադիր բաղադրիչները սովորելը, այդ թվում՝ կանոնավոր կերպով դպրոց հաճախելը, այլ աշակերտների հետ համագործակցելը, ուսուցիչներից առաջադրանքներ ստանալը, հանձնարարված առաջադրանքների ու նախագծերի կատարումը կազմակերպելը, դրանք ուսումնասիրելը և կատարելը, և կրթության այլ փուլերին պատրաստվելը):</i>	1. Արդյո՞ք համագործակցում ես համադասարանցիներիդ, ուսուցիչներիդ հետ: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
		2. Արդյո՞ք երեխայի կրթական (ակադեմիական) մակարդակը համապատասխանում է չափորոշչային պահանջներին:	
		3. Արդյո՞ք պատշաճ կերպով կատարում ես հանձնարարված առաջադրանքները: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
		4. Արդյո՞ք կանոնավոր կերպով հաճախում ես դասերին: 0 հաճախում եմ միշտ 1 բացակայում եմ երբեմն 2 բացակայում եմ հաճախ 3 հաճախում եմ հազվադեպ 4 երբեք չեմ հաճախում:	
		5. Արդյո՞ք Ձեր երեխան մասնակցում է դպրոցում կազմակերպված տարբեր նախագծային աշխատանքներին և միջոցառումներին դպրոցի մյուս աշակերտների հետ միասին: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ	

		4 երբեք	
d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը			
d920	Հանգիստը և ժամանցը <i>(Ցանկացած տեսակի խաղային, ժամանցային միջոցառումներին, օրինակ՝ ոչ պաշտոնական կամ կազմակերպված խաղերին և սպորտային միջոցառումներին, ֆիթնեսի, ռելաքսացիայի, զվարճանքի կամ զվարճության ծրագրերին մասնակցելը, պատկերասրահներ, թանգարաններ, կինոթատրոններ կամ թատրոններ այցելելը, արհեստով կամ սիրելի զբաղմունքով զբաղվելը, ժամանցային ընթերցանությամբ զբաղվելը, երաժշտական գործիքներ նվագելը, տեսարժան վայրեր այցելելը, զբոսաշրջությունը և ճանապարհորդությունը՝ ներառյալ խաղերը, սպորտը, արվեստը և մշակույթը, արհեստները, սիրելի զբաղմունքները և սոցիալական շփումը՝ բացառությամբ կենդանիները որպես փոխադրամիջոց օգտագործելու (d480), վարձատրվող և չվարձատրվող աշխատանքի (d850 և d855), խաղերի մեջ ներգրավվելու (d880), կրոնի և հոգևոր կյանքի (d930), քաղաքական կյանքի և քաղաքացիության (d950)):</i>	1. Մասնակցում ես դպրոցում, բակում կամ այլ վայրերում կազմակերպվող տարբեր խաղային, սպորտային, ժամանցային միջոցառումներին: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
		2. Կարողանում ես ընկերներիդ հետ ինքնուրույն կազմակերպել քո հանգստյան օրերը: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
		3. Ընտանիքիդ անդամների հետ այցելում ես ժամանցային և մշակութային վայրեր (կինոթատրոններ, թատրոններ, պատկերասրահներ): 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	
		4. Արդյո՞ք կարողանում ես զբաղվել քո նախասիրություններով և սիրելի զբաղմունքով: 0 միշտ 1 հաճախ 2 երբեմն 3 հազվադեպ 4 երբեք	

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՏԵՏՐ

d133

Առաջադրանք 1. Բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի շարահյուսորեն ճիշտ ձևակերպված նախադասություն:

Երկնքում ամպեր կապույտ կուտակվում ու արևոտ խիտ են մութ ու

d1371

Առաջադրանք 2. Գտի՛ր համապատասխան բառը տրված օրինաչափությանը համապատասխան:

- Մեղեդի – նոտաներ
Բառեր - ... (գիրք, ընթերցանություն, տառեր, պատմություն)
- Լեզու - համ
Քիթ - ... (շնչել, հոտ, համ, աղի)
- Ծաղիկներ – ծաղկաման
Թռչուն - ... (բույն, օդ, ծառ, վանդակ)

d155

Առաջադրանք 3. Լուծի՛ր վարժությունն՝ օգտվելով հաշվիչից:

$$27 - 27 : 9 + 670 =$$

d161

Առաջադրանք 4. Ուշադի՛ր նայիր թվերին (20 վայրկյան), այնուհետև նույնությամբ տեղադրի՛ր դրանք աղյուսակի դատարկ վանդակներում:

15	91	39
34	11	57
26	94	76

d163

Առաջադրանք 5. *Լրացրո՛ւ տեքստում բաց թողնված բառերն այնպես, որ պատմությունն իմաստ արտահայտի:*

Քաղաքի վրա կախված էին ցածր _____: Երեկոյան սկսվեց _____: Ձյունը սկսեց թափվել մեծ _____: Սառը քամին ոռնում էր _____: Ամայի և խուլ _____ վերջում երևաց մի _____: Նա բարձրանում էր դեպի _____: Նա դանդաղ շարժվում էր առաջ, երբ կոշիկների _____ տեսավ: Հանկարծ աղջիկը _____ կանգնեց, կոացավ և սկսեց _____ ոտքերի տակ: Հետո _____ ձեռքերով ձնակույտի միջից հանեց _____ բարձրացրեց և շարունակեց ճանապարհը:

d166

Առաջադրանք 6. *Կարդա՛ հանձնարարված նյութը:*

Մի օր կենդանաբանական այգու կապիկները որոշեցին ճանաչողական ճանապարհորդություն կատարել: Գնացին, գնացին, կանգ առան ու հարցրին.

- Ի՞նչ է երևում:
- Առյուծի վանդակը, փոկի ավազանն ու ընձուղտի տունը:
- Ի՞նչ մեծ է աշխարհը, ու ինչքա՞ն շատ բան ես իմանում՝ ճանապարհորդելով: Շարունակեցին ճանապարհը ու կանգ առան միայն կեսօրին:
- Հիմա ի՞նչ է երևում:
- Ընձուղտի տունը, փոկերի ավազանն ու առյուծի վանդակը:
- Ի՞նչ տարօրինակ է աշխարհը, ու ինչքա՞ն շատ բան ես իմանում՝ ճանապարհորդելով: Նորից ճանապարհ ընկան ու կանգ առան միայն արևամուտին:
- Իսկ հիմա, ի՞նչ է երևում:
- Առյուծի վանդակը, ընձուղտի տունն ու փոկերի ավազանը:
- Ի՞նչ ձանձրալի է աշխարհը. միշտ նույն բաներն են հանդիպում. ու ճանապարհորդելը ոչ մի բանի պետք չէ:

Եվ այդպես, նրանք ճնապարհորդում էին, ճանապարհորդում, բայց վանդակից դուրս չէին գալիս՝ պտտվելով ի շրջանս յուրյանց, կարուսելի ձիուկների պես:

d166

Առաջադրանք 7. *Տրված նախադասություններում բացակայում է նույն բառը: Գուշակի՛ր և գրի՛ր այդ բառը:*

Այդ փոքրամարմին տղան դժվարությամբ էր տեղափոխում իր _____:

Ուսերիցս մի մեծ _____ ընկավ:

d170

Առաջադրանք 8. Ստացի՛ր բառեր տրված տառերով:

Կ, Պ, Ի, Ր, Ա, Ն

d170

Առաջադրանք 9. Տրված բառերը դասավորի՛ր այնպես, որ ստացվի նախադասություն: Գրի՛ր ճիշտ նախադասությունը տրված տողերում:

Ձեռք, ստանալով, են, գիտելիք, բերում, կրթություն

d170

Առաջադրանք 10. Գրի՛ր պատմություն՝ օգտագործելով տրված բառերը:

Արև, բնություն, երեխա, հաճելի զբոսանք, ծառ, ծաղիկ, թռչուն, զգացմունք, մաքուր օդ, գարուն:

d172

Առաջադրանք 11. Շարունակի՛ր թվերի շարքը՝

52, 25, 46, 64, 37, ...

d172

Առաջադրանք 12. Լրացրո՛ւ հաջորդ կոպորակը:

$\frac{1}{2}$; $\frac{4}{5}$; $\frac{7}{8}$; ...

d172

Առաջադրանք 13. Տեղադրի՛ր միանիշ թվերն այնպես, որ ստացվի ճիշտ գումար, որտեղ 5-ը «ա» է, 6-ը՝ «լ», 3-ը՝ «կ», իսկ 8-ը չի օգտագործվում:

+ ե լ ա կ
բ ա լ

մ ի ռ գ

d172

Առաջադրանք 14. *Լուծի՛ր վարժությունը:*

$$27600 : 12 - 500 \times 25 : (324 + 176) =$$

d325

Առաջադրանք 15. *Կարդա՛ հոդվածը և ներկայացրու՝ ինչի մասին է այն:*

Իր սպորտային կարիերայի ողջ ընթացքում Արթուր Ալեքսանյանը երազել է Օլիմպիական չեմպիոն դառնալու մասին: Իր նպատակին նա հասել է 2016 թվականին Ռիոյում կայացած խաղերում: Մինչև 98 կգ քաշային կարգի եզրափակչում հունահռոմեական ոճի ըմբիշը հանդիպեց կուբացի Լուգո Կաբրերայի հետ ու առավելության հասավ 3:0 հաշվով: 20 տարի անց Հայաստանը կրկին Օլիմպիական չեմպիոն ունեցավ:

«4 տարեկան եմ եղել, երբ Արմեն Նազարյանը ոսկե մեդալ է նվաճել: Դրանից հետո իմ մեջ տպավորվել է, որ ոսկին մեր երկրի համար դարձել է անհասանելի ինչ-որ մի բան: Ու հատկապես Լոնդոնի խաղերից հետո զգում էի, որ Օլիմպիական ոսկին ես եմ բերելու Հայաստան: Յուրաքանչյուր մարզիկի համար էլ խաղերը երազանք են: Առաջնայինը միայն մեդալ նվաճելը չէ, մասնակցելն էլ արդեն մեծ նվաճում է: Օլիմպիական սպորտի գագաթնակետն է, դրանից այն կողմ մարզիկի համար ոչինչ չկա»,- հաղթանակից հետո ասել էր Ալեքսանյանը:

d325

Առաջադրանք 16. *Կարդա՛ արտահայտությունները և բացատրի՛ր ասացվածքների իմաստը:*

Էշի ականջում է քնել:

Թրի կտրածը կլավանա, լեզվի կտրածը չի լավանա:

Քանի լեզու իմանաս, այնքան մարդ ես:

Գյուղը կանգնի՝ գերան կկտորի:

d345

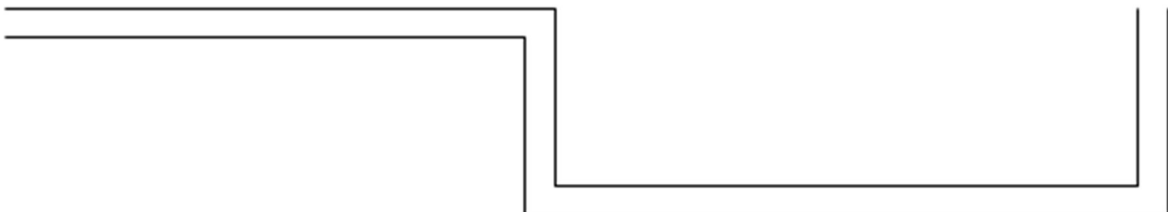
Առաջադրանք 17. Կազմի՛ր նախադասություն հետևյալ դարձվածքներով՝ բախտը ժպտալ, աշխարհով մեկ լինել, կրակի գին:

d345

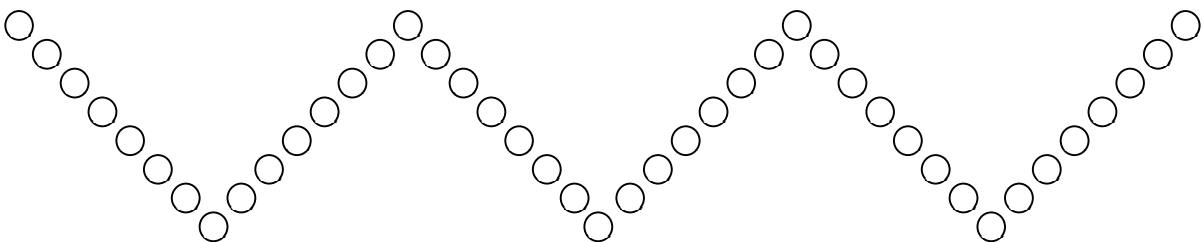
Առաջադրանք 18. Գրի՛ր 3-4 նախադասություններից բաղկացած նամակ ընկերոջը:

d440

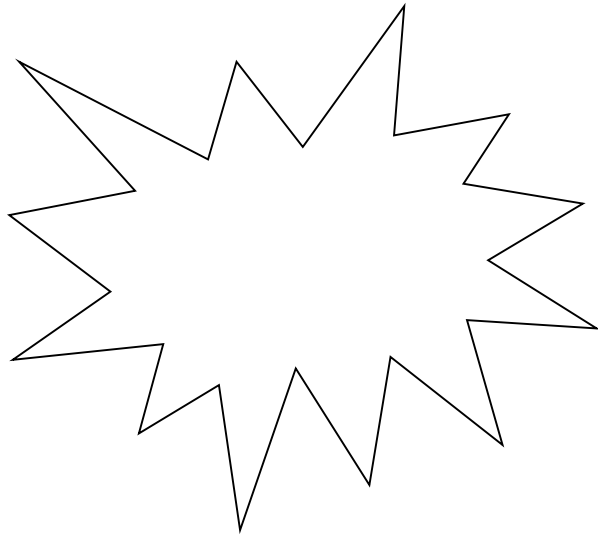
Առաջադրանք 19. Անցի՛ր ճանապարհով՝ առանց թուղթը շարժելու, գծերի սահմանները խախտելու և գրիչը թղթից կտրելու:

Առաջադրանք 20. Արագ անցի՛ր շրջանագծերի վրայով՝ յուրաքանչյուրի կենտրոնում կեսը դնելով (տևողությունը 15 վայրկյան):

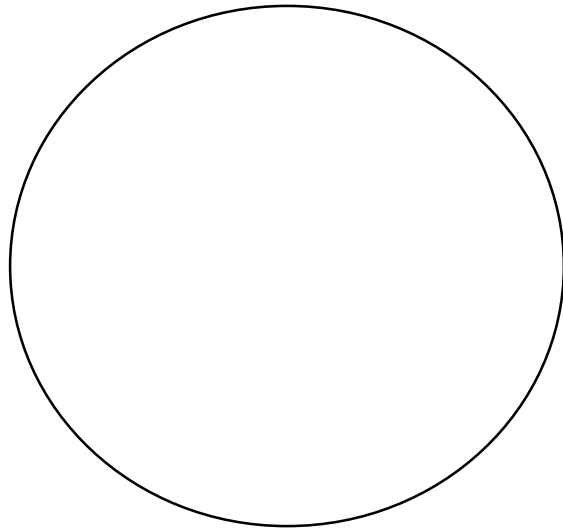

Առաջադրանք 21. Մկրատով կտրի՛ր աստղաձև պատկերը:

d760

Առաջադրանք 22. Պատկերի ինքդ քեզ և քո ընտանիքի անդամներին շրջանի ներսում շրջանների տեսքով՝ նշելով նրանց անունները:

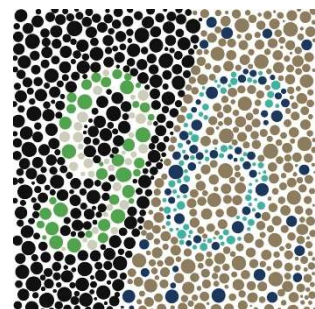
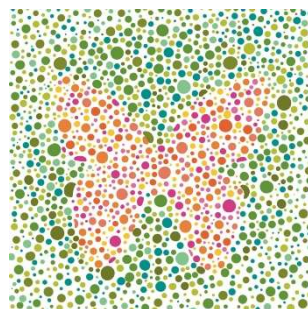
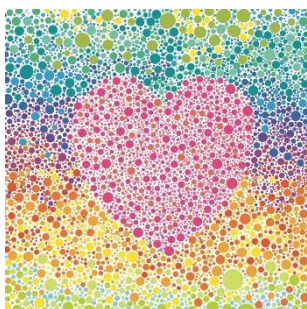

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏՈՒԿ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ԿԱՐԻՔԻ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԻՔԱԿԱԶՄԻ
ԽԹԱՆԻՉ ՆՅՈՒԹԵՐ
ՆԿԱՐ - ՔԱՐՏԵՐ

d110
Նկար 57

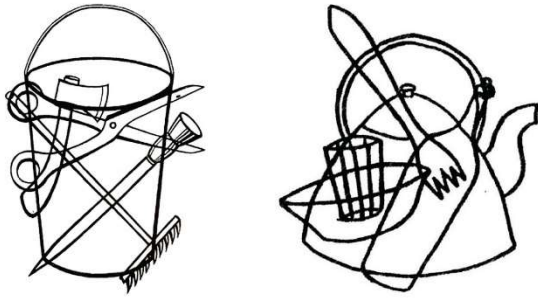

d110
Նկար 26.2

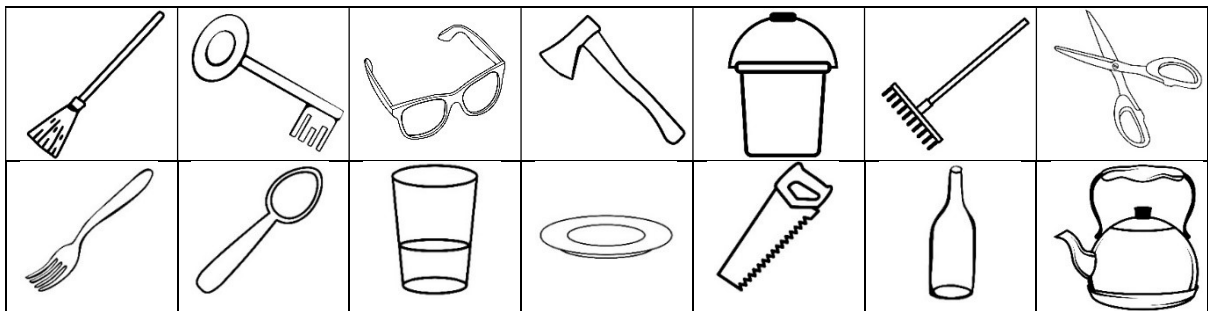

d110

Նկար 58

Նկար 58-ի առանձին բաղադրիչներ

d115

Նկար 2

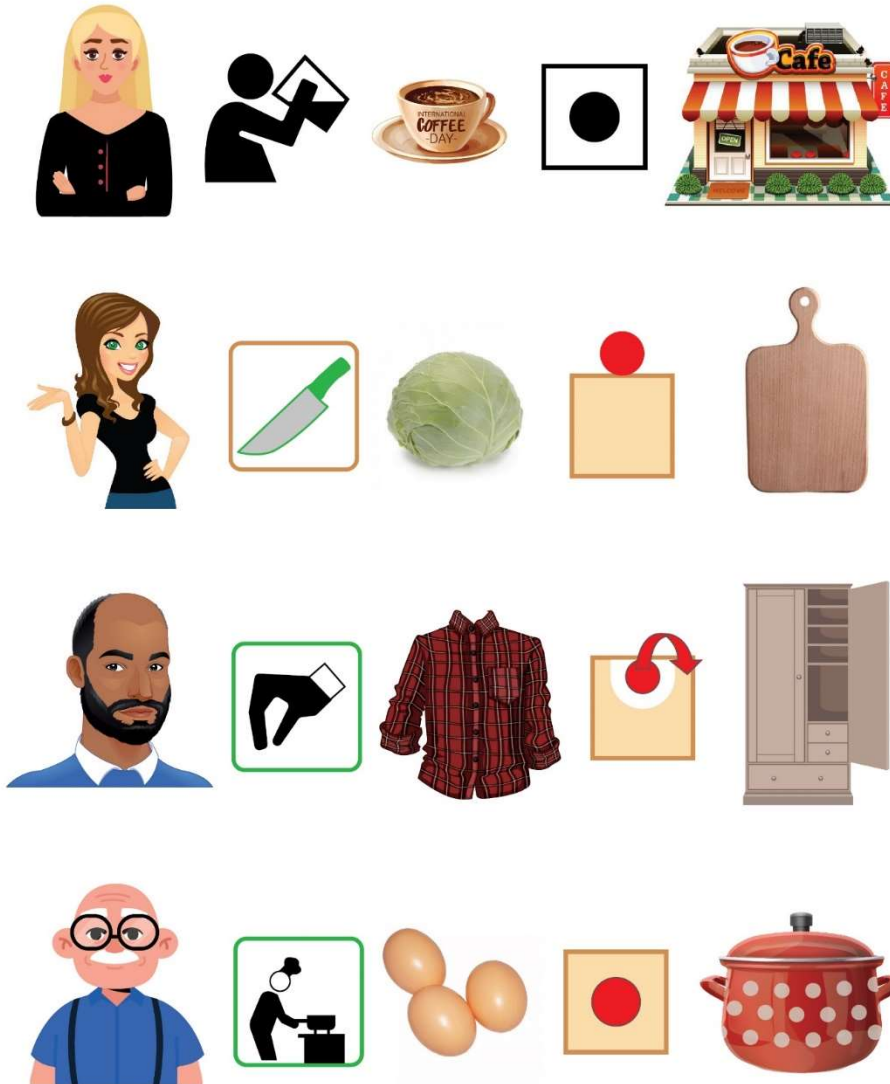
d115

Նկար 3

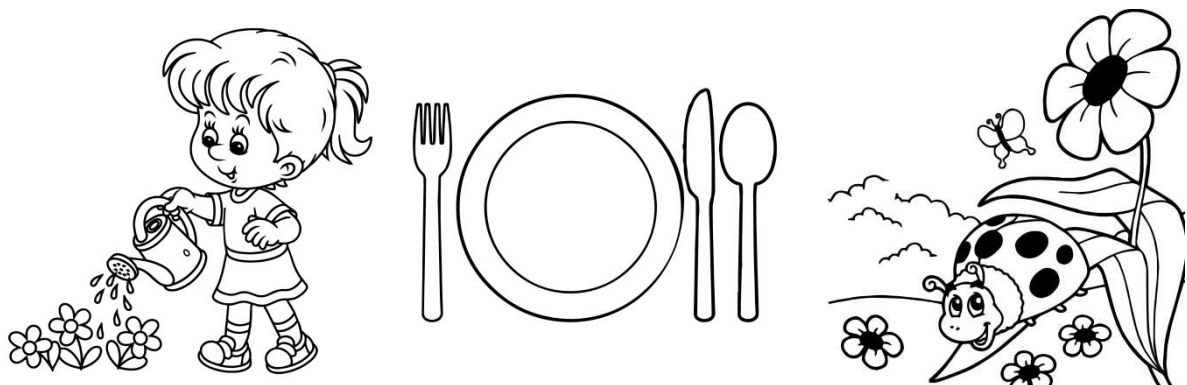
d315

Նկար 51

d115

Նկար 59

d132

Նկար 60

d133

Նկար 32

d134

Նկար 61

d134

Նկար 62

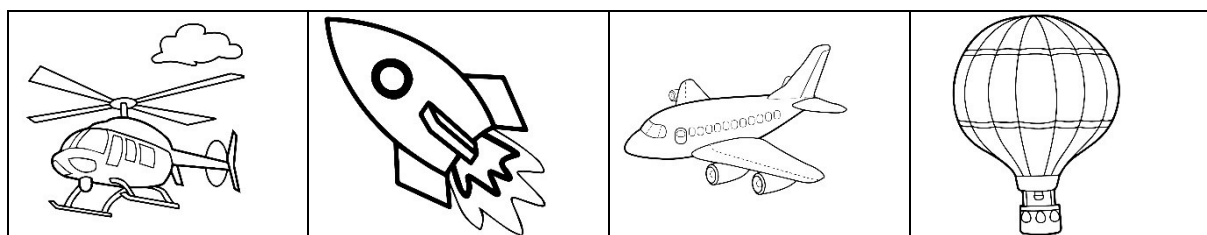
d135

Նկար 63

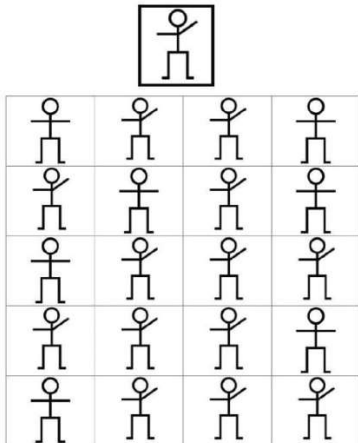
d1371

Նկար 64

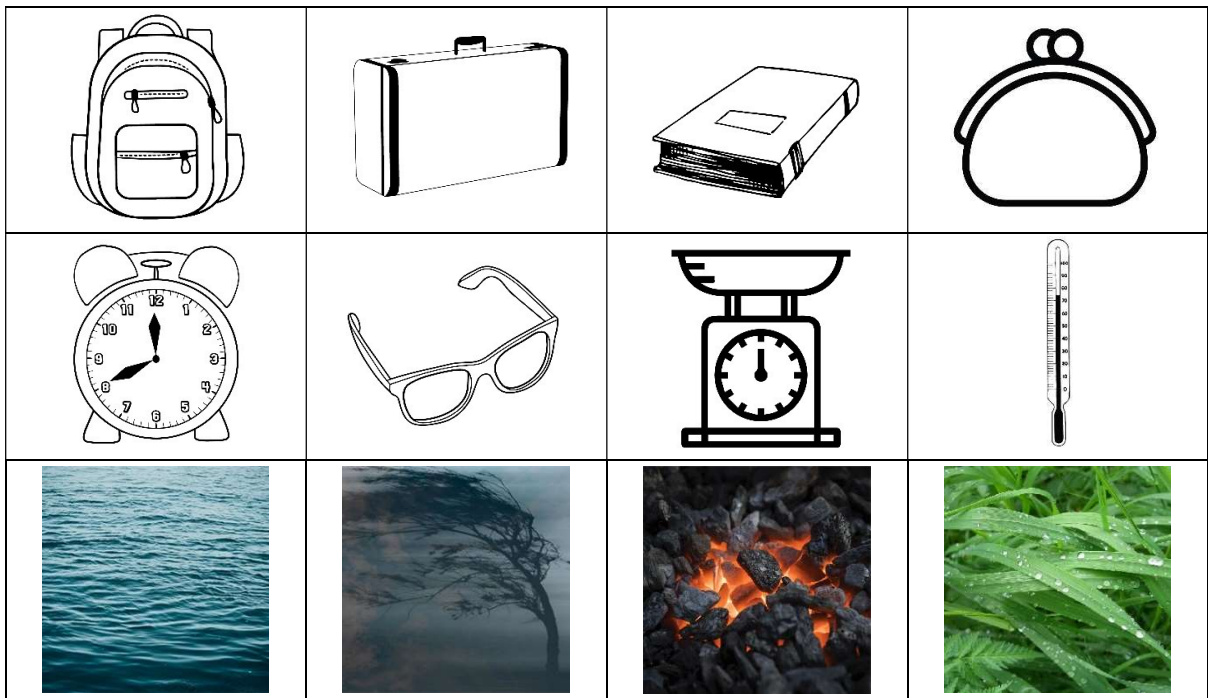
d161

Նկար 65

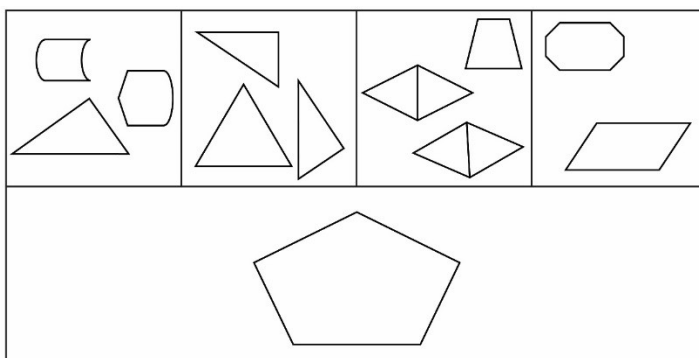
d163

Նկար 66

d163

Նկար 67

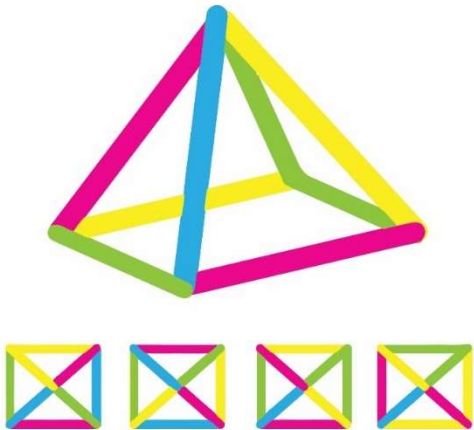
d163

Նկար 68

<p>A 4</p> <p>1 </p> <p>2 </p> <p>3 </p> <p>4 </p> <p>5 </p> <p>6 </p>	<p>A 7</p> <p>1 </p> <p>2 </p> <p>3 </p> <p>4 </p> <p>5 </p> <p>6 </p>
<p>B 1</p> <p>1 </p> <p>2 </p> <p>3 </p> <p>4 </p> <p>5 </p> <p>6 </p>	<p>B 4</p> <p>1 </p> <p>2 </p> <p>3 </p> <p>4 </p> <p>5 </p> <p>6 </p>
<p>B 5</p> <p>1 </p> <p>2 </p> <p>3 </p> <p>4 </p> <p>5 </p> <p>6 </p>	<p>B 9</p> <p>1 </p> <p>2 </p> <p>3 </p> <p>4 </p> <p>5 </p> <p>6 </p>

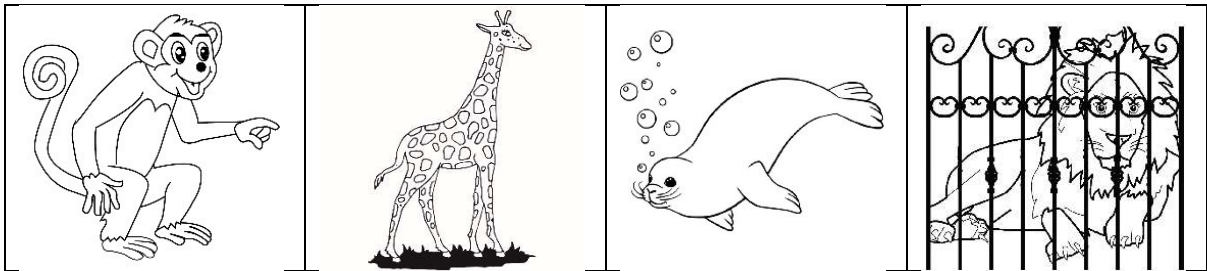
d163

Նկար 69

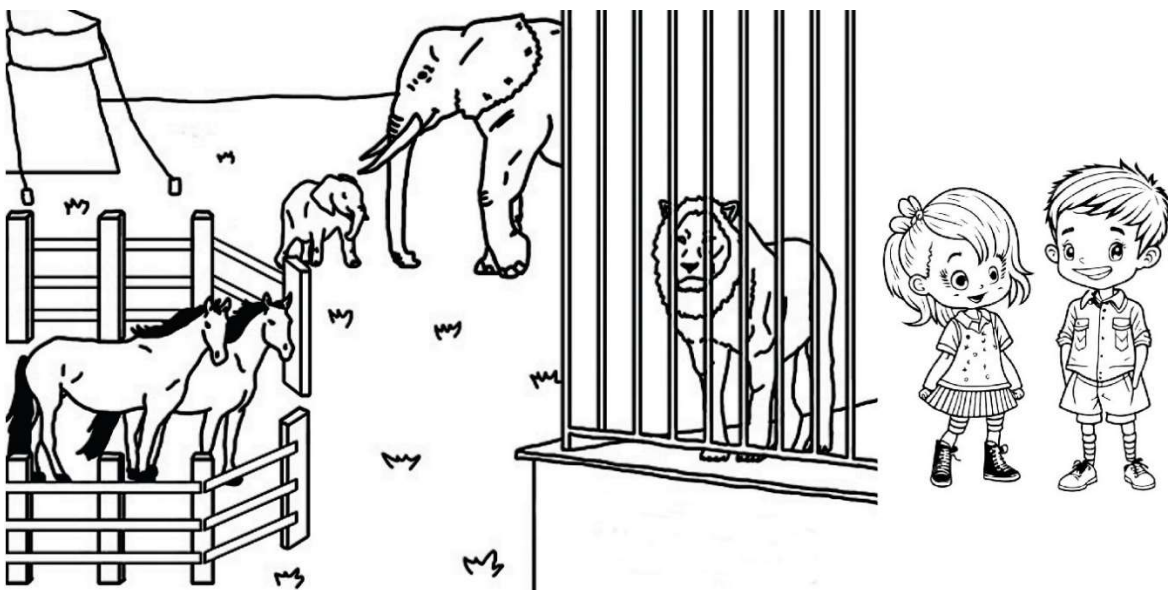
d166

Նկար 70

d166

Նկար 71

d310

Նկար 72

d315

Նկար 73

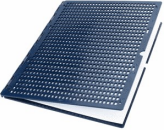

WC

ԽԱՂԵՐ ԵՎ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐ

<<	Անվանում	Նկարագիր	Նկար
1.	Փայտե փազլ	Փայտե հիմքի վրա հավաքվող փազլ՝ կազմված փայտե ուղղանկյուններից և քառակուսիներից:	
2.	Փայտե գրատախտակ հայերեն տառերով	Երկկողմ գրատախտակ՝ իր կավիճներով և գունանշիչով: Գունանշիչը նախատեսված է գրատախտակի սպիտակ, ողորկ երեսի համար: Տուփի մեջ ներառված են գունավոր երկրաչափական պատկերներ, թվեր, գործողությունների նշաններ, հայերեն տառեր:	
3.	Խաղ՝ «Ո՞վ եմ ես»	Սեղանի խաղ	
4.	Պարան	Ռետինե ցատկապարան, պլաստմասե կամ փայտե բռնակներով, երկարությունը 1.5 մետր:	
5.	Գնդակ	Ֆուտբոլի գնդակ Պատրաստման նյութ՝ բնական կաուչուկ: Չափս՝ 20x20x20 սմ	
6.	Հաշվիչ	Ապրանքանիշը՝ CITIZEN Մոդել՝ SDC 450N	
7.	Մկրատ	Երկարությունը՝ 19 սմ	

8.	Քուղ	Հաստ գունավոր քուղ	
9.	Բրայյան տրաֆարետ	Կազմված է մետաղի կամ ամուր պլաստիկի երկու թերթից, որոնց միջև հեշտությամբ տեղադրվում է թուղթը: Չափս՝ A6 չափ, 9 տող, յուրաքանչյուրում՝ 21 բջիջ:	
10.	Բրայյան գրիչ	Բրայյան համակարգով գրելու համար նախատեսված ասեղ:	

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ

Հարցաշարում ներառված յուրաքանչյուր առաջադրանք և որակիչ գնահատվում է 0-4 սանդղակով, որտեղ 0-ն համապատասխանում է «խնդիր չկա», 1-ը՝ «թեթև խնդիր», 2-ը՝ «միջին խնդիր», 3-ը՝ «ծանր խնդիր», իսկ 4-ը՝ «խորը խնդիր» աստիճաններին:

d1. Սովորելը և գիտելիքը կիրառելը

Այս բաժինը ներառում է զգայարանների նպատակային օգտագործումը, սովորելը, ձեռք բերած գիտելիքները կիրառելը, մտածելը, խնդիրներ լուծելը և որոշումներ կայացնելը:

Զգայարանների նպատակային օգտագործումը (d110-d129)

Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը նպատակային և ոչ նպատակային օգտագործում իր զգայարանները՝ դիտելը (նայելը), լսելը և այլն (համ, հոտ, շոշափելիք) (d110-d129):

0 միավոր - Սովորողը տեսողական, լսողական և այլ զգայարանների միջոցով լիովին ընկալում է արտաքին ազդակները և կարողանում է դրանք կիրառել նպատակաուղղված (մտադրված, կամային) կերպով (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0-4% դեպքերում ունի սխալվելու հնարավորություն):

1 միավոր - Սովորողը տեսողական, լսողական և այլ զգայարանների միջոցով ազդակների ընկալման համար երբեմն ունենում է առաջադրանքները կամ հարցերը կրկնելու կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5-24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

2 միավոր - Սովորողը տեսողական, լսողական և այլ զգայարանների միջոցով ազդակների ընկալման համար ունենում է օժանդակող սարքերի, սարքավորումների կարիք (ակնոց, լսողական սարք) կամ արտաքին ազդակների ընկալման համար որոշակի աջակցության կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25-49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր - Սովորողը տեսողական, լսողական և այլ զգայարանների միջոցով ազդակների ընկալման համար մշտապես ունենում է ուղղորդման, օգնության կարիք (ֆիզիկական, խոսքային): Տեսողական, լսողական և այլ զգայարանների միջոցով առարկաները, գործողություններն ընկալելիս ունենում է դժվարություններ՝ առանց խոսքային հրահագնի չի նայում պահանջվող առարկային կամ առաջադրանքին, չի արձագանքում ձայնային ազդակներին, չի օգտագործում այլ զգայարանները շրջակա աշխարհը ճանաչելու համար: Հաճախ նկատվում են տեսողական, լսողական ընկալման խնդիրներ՝ առարկան ամբողջական չի ընկալում, չի տարբերակում

	<p>հեռու, մոտ, ծանոթ, անծանոթ ձայները (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p> <p>4 միավոր - Սովորողը տեսողական, լսողական և այլ զգայարանների միջոցով չի կարողանում ընկալել շրջակա աշխարհը՝ մարդկանց, ծանոթ և անծանոթ առարկաները (ընդհանրապես չի տեսում), չի կարողանում լսել, ընկալել, վերլուծել տարբեր բնույթի ձայները (ընդհանրապես չի լսում), չի կարողանում այլ զգայարանների միջոցով ճանաչել շրջակա աշխարհը (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p>
Սովորելու հիմնական կարողությունը (d130-d159)	
<p><i>Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը կիրառում իր սովորելու հիմնական կարողությունները՝ ընդօրինակելը, լեզու սովորելը, հասկացություններ սովորելը, կարդալ սովորելը, գրել սովորելը, հաշվել սովորելը, հմտություններ ձեռք բերելը և այլն (d130-d159):</i></p>	<p>0 միավոր – Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, առանց որևէ դժվարության կիրառել սովորելու հիմնական կարողությունները. յուրացնել հասկացությունները, ընդօրինակել գործողությունները, կրկնել խոսքը, հեգել և կապակցել բառերը, սովորել թվերը, կատարել պարզ թվաբանական և բառեր, խորհրդանիշներ գրելու հետ կապված գործողությունները (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում ունի սխալվելու հնարավորություն):</p> <p>1 միավոր - Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, սակայն փոքր-ինչ դժվարությամբ կամ ուղղորդմամբ (խոսքային հուշում, սխեմաներ, գործիքներ, ուսումնասօժանակ նյութեր և այլն) կիրառել սովորելու հիմնական կարողությունները. սովորել, յուրացնել հասկացություններ, ընդօրինակել գործողությունները, հեգել և կապակցել բառերը, սովորել թվերը, կատարել պարզ թվաբանական և բառեր, խորհրդանիշներ գրելու հետ կապված գործողությունները (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):</p> <p>2 միավոր – Սովորողն ունենում է դժվարություն հիմնական կարողությունները կիրառելիս՝ գործողություններն ընդօրինակելիս, հասկացությունները սովորելիս, յուրացնելիս, բառերը հեգելիս և կապակցելիս, թվերը սովորելիս, պարզ թվաբանական և բառեր, խորհրդանիշներ գրելու հետ կապված գործողություններ կատարելիս, և առաջադրանքների պարզեցման ու անձի որոշակի աջակցության կարիք է առաջանում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49 % դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p> <p>3 միավոր - Սովորողը գործողություններն ընդօրինակելիս, հասկացությունները սովորելիս, բառերը հեգելիս և կապակցելիս, թվերը սովորելիս ունենում է զգալի դժվարություն և առաջադրանքների պարզեցման և մշտական ուղղորդման, աջակցության կարիք՝ ֆիզիկական, խոսքային (առաջադրանքների, գործողությունների</p>

	<p>կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p> <p>4 միավոր - Սովորողը չի կարողանում սովորել հասկացություններ, ընդօրինակել գործողությունները, հեգել և կապակցել բառերը, սովորել թվերը նույնիսկ ամբողջական աջակցության պարագայում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p>
<p>Գիտելիքը կիրառելը (d160-d179)</p>	
<p><i>Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը կիրառում իր գիտելիքները՝ ուշադրության կենտրոնացումը, մտածելու գործընթացը, կարդալը, գրելը, հաշվելը, խնդիրներ լուծելը, որոշումներ կայացնելը և այլն (d160-d179):</i></p>	<p>0 միավոր - Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, առանց դժվարության կենտրոնացնել և պահպանել ուշադրությունը պահանջվող գործողության և առաջադրանքի վրա, մտածել (համեմատել, հակադրել, դասակարգել, տրամաբանել, երևակայել և այլն), կարդալ և վերարտադրել կարդացածի իմաստը, գրել, կատարել մաթեմատիկական հաշվարկներ, գտնել խնդիրների իրավիճակային լուծումներ, կայացնել որոշումներ և մեկնաբանել այն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0-4% դեպքերում ունի սխալվելու հնարավորություն):</p> <p>1 միավոր - Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, սակայն փոքր-ինչ դժվարությամբ կամ ուղղորդմամբ (հուշում, սխեմաներ, գործիքներ, ուսումնասօժանդակ նյութեր և այլն) կենտրոնացնել և պահպանել ուշադրությունը պահանջվող գործողության և առաջադրանքի վրա, մտածել (համեմատել, հակադրել, դասակարգել, տրամաբանել, երևակայել և այլն), կարդալ և վերարտադրել կարդացածի իմաստը, գրել՝ պահպանելով սահմանված կանոնները, կատարել մաթեմատիկական հաշվարկներ, գտնել խնդիրների իրավիճակային լուծումներ, կայացնել որոշումներ և մեկնաբանել դրանք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):</p> <p>2 միավոր - Սովորողը պահանջվող գործողության և առաջադրանքի վրա ուշադրությունը կենտրոնացնելիս և պահպանելիս, մտածելիս (համեմատել, հակադրել, դասակարգել, տրամաբանել, երևակայել և այլն), գրելիս, կարդալիս և կարդացածի իմաստը վերարտադրելիս, մաթեմատիկական հաշվարկներ կատարելիս, խնդիրների իրավիճակային լուծումներ գտնելիս, որոշումներ կայացնելիս և մեկնաբանելիս ունենում է դժվարություն, և կարիք է լինում առաջադրանքների պարզեցման ու անձի որոշակի աջակցության (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p> <p>3 միավոր - Սովորողը պահանջվող գործողության և առաջադրանքի վրա ուշադրությունը կենտրոնացնելիս և պահպանելիս, մտածելիս (համեմատել, հակադրել, դասակարգել, տրամաբանել, երևակայել և այլն), գրելիս, կարդալիս և կարդացածի իմաստը վերարտադրելիս, մաթեմատիկական հաշվարկներ կատարելիս, խնդիրների</p>

	<p>իրավիճակային լուծումներ գտնելիս, որոշումներ կայացնելիս և մեկնաբանելիս ունենում է զգալի դժվարություն և առաջադրանքների պարզեցման ու մշտական ուղղորդման, աջակցության կարիք (ֆիզիկական, խոսքային), (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p> <p>4 միավոր - Սովորողը չի կարողանում կենտրոնացնել և պահպանել ուշադրությունը պահանջվող գործողության և առաջադրանքի վրա, մտածել (համեմատել, հակադրել, դասակարգել, տրամաբանել, երևակայել և այլն), գրել, կարդալ և վերարտադրել կարդացածի իմաստը, կատարել մաթեմատիկական հաշվարկներ, գտնել խնդիրների իրավիճակային լուծումներ, կայացնել որոշումներ և մեկնաբանել դրանք նույնիսկ ամբողջական աջակցության պարագայում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p>
<p>d2. Ընդհանուր առաջադրանքները և պահանջները</p> <p>Այս բաժինը ներառում է առանձին կամ համալիր առաջադրանքներ կատարելու, առօրյա կյանքը կազմակերպելու և սթրեսը կառավարելու հմտությունները:</p>	
<p><i>Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը կարողանում առանձին կամ համալիր առաջադրանքները, ինչպես է կազմակերպում և իրականացնում իր առօրյան, ինչպես է կառավարում իր վարքը և հույզերը սթրեսային իրավիճակներում:</i></p>	<p>0 միավոր – Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, առանց որևէ դժվարության նպատակաուղղված կերպով կատարել առանձին և համալիր առաջադրանքները, պլանավորել, կառավարել և իրականացնել իր առօրյա կյանքը, սթրեսային և ճգնաժամային իրավիճակներում հարմարվել և կառավարել սեփական վարքագիծն ու հույզերը (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):</p> <p>1 միավոր - Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, սակայն փոքր-ինչ դժվարությամբ կամ ուղղորդմամբ (խոսքային հուշում, սխեմաներ, գործիքներ, ուսումնասօժանդակ նյութեր և այլն) նպատակաուղղված կատարել առանձին և համալիր առաջադրանքները, պլանավորել, կառավարել և իրականացնել իր առօրյա կյանքը, կառավարել սեփական վարքագիծն ու հույզերը սթրեսային, ճգնաժամային իրավիճակներում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):</p> <p>2 միավոր - Սովորողը հաճախ դժվարանում է նպատակաուղղված կերպով ինքնուրույն կատարել առանձին և համալիր առաջադրանքները կամ կատարել միայն պարզ առաջադրանքները, դժվարանում է պլանավորել, կառավարել և իրականացնել իր առօրյա կյանքը կամ կարողանում է պահպանել ոչ բոլոր բաղադրիչները՝ պլանավորում է, բայց չի կարողանում իրագործել կամ հակառակը, գործողությունները կատարելիս կարիք է</p>

լինում առաջադրանքների պարզեցման (անձի ոչ մշտական աջակցություն, հարմարեցված պարագաներ): Դժվարանում է հարմարվել և կառավարել սեփական վարքագիծն ու հույզերը սթրեսային, ճգնաժամային իրավիճակներում, հաճախ ունենում է անձի որոշակի աջակցության կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր - Սովորողը նպատակաուղղված կերպով առանձին և համալիր առաջադրանքները կատարելիս, առօրյա կյանքը պլանավորելիս, կառավարելիս և իրականացնելիս, սթրեսային և ճգնաժամային իրավիճակներում հարմարվելիս և սեփական վարքագիծն ու հույզերը կառավարելիս ունենում է զգալի դժվարություն, և առաջադրանքների պարզեցման, հարմարեցված պարագաների, անձի մշտական ուղղորդման, աջակցության կարիք կա (ֆիզիկական, խոսքային), (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր - Սովորողը չի կարողանում նպատակաուղղված կերպով կատարել առանձին և համալիր առաջադրանքները, պլանավորել, կառավարել և իրականացնել իր առօրյա կյանքը, ճգնաժամային և սթրեսային իրավիճակներում հարմարվել և կառավարել սեփական վարքագիծն ու հույզերը, նույնիսկ անձի կամ հարմարեցված պարագաների ամբողջական աջակցության պարագայում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

Ժ3. Հաղորդակցությունը

Այս բաժինը ներառում է լեզվական միջոցների, նշանների և խորհրդանշանների միջոցով հաղորդակցվելու ընդհանուր և հատուկ հատկանիշները՝ ներառյալ հաղորդագրություններ ընկալելը և արտաբերելը, զրույց վարելը և հաղորդակցության սարքեր ու մեթոդներ օգտագործելը:

Խոսքի ընկալում (d310-d329)

Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը ընկալում գրավոր, բանավոր և ոչ խոսքային հաղորդագրությունների ուղիղ և փոխաբերական իմաստները:

0 միավոր – Սովորողն առանց որևէ դժվարության ընկալում է գրավոր և բանավոր պարզ և բարդ հրահանգները, ուղիղ և փոխաբերական իմաստ արտահայտող բառերը, արտահայտությունները և մտքերը, ինչպես նաև ժեստերի, խորհրդանիշների, նկարների ուղիղ և փոխաբերական իմաստները (դեմքի արտահայտություններ, մարմնի շարժումներ, ձայնային ազդակներ, սիմվոլներ), (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):

1 միավոր - Սովորողն ինքնուրույն, սակայն փոքր-ինչ դժվարությամբ կամ ուղղորդմամբ (խոսքային հուշում,

հրահանգի կրկնում) ընկալում է գրավոր և բանավոր պարզ և բարդ հրահանգները, ուղիղ և փոխաբերական իմաստ արտահայտող բառերը, արտահայտությունները և մտքերը, ինչպես նաև ժեստերի, խորհրդանիշների, նկարների ուղիղ և փոխաբերական իմաստները (դեմքի արտահայտություններ, մարմնի շարժումներ, ձայնային ազդակներ, սիմվոլներ), (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

2 միավոր - Սովորողը հաճախ դժվարանում է ընկալել գրավոր և բանավոր պարզ և բարդ հրահանգները կամ ընկալում է պարզեցված, ոչ շատ արագ, հստակ, հասկանալի խոսքը, ուղիղ և փոխաբերական իմաստ արտահայտող պարզ բառերը, արտահայտությունները և մտքերը, ինչպես նաև սահմանափակ քանակությամբ ժեստերի, խորհրդանիշների, նկարների ուղիղ և փոխաբերական իմաստները: Ունի անձի ոչ մշտական աջակցության, հարմարեցված պարագաների, ուսումնաստանդակ նյութերի, առաջադրանքների, հրահանգների պարզեցման կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր - Սովորողը գրավոր և բանավոր պարզ և բարդ հրահանգները, ուղիղ և փոխաբերական իմաստ արտահայտող բառերը, արտահայտությունները և մտքերը, ինչպես նաև ժեստերի, խորհրդանիշների, նկարների ուղիղ և փոխաբերական իմաստները (դեմքի արտահայտություններ, մարմնի շարժումներ, ձայնային ազդակներ, սիմվոլներ) ընկալելիս ունենում է զգալի դժվարություն, և անհրաժեշտ է հրահանգների, խոսքի պարզեցում, խոսքին զուգահեռ այլընտրանքային ոչ խոսքային մեթոդների և միջոցների կիրառում, անձի մշտական ուղղորդում և աջակցություն (ֆիզիկական, խոսքային), (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր - Սովորողը չի կարողանում ընկալել գրավոր և բանավոր անգամ պարզ հրահանգները, ուղիղ և փոխաբերական իմաստ արտահայտող բառերը, ինչպես նաև ժեստերը, խորհրդանիշները, նկարները (դեմքի արտահայտություններ, մարմնի շարժումներ, ձայնային ազդակներ, սիմվոլներ), նույնիսկ անձի ամբողջական աջակցության կամ այլընտրանքային ոչ խոսքային մեթոդների ու միջոցների կիրառման պարագայում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

խոսքի արտաբերում (d330-d349)

Դիփարկել սովորողի գրավոր, բանավոր և ոչ

0 միավոր – Սովորողն առանց որևէ դժվարության շարահյուսորեն ճիշտ կառուցված գրավոր և բանավոր խոսքի միջոցով կազմում և արտաբերում է իմաստ արտահայտող բառեր, արտահայտություններ, համառոտ և

խոսքային հաղորդագրություններ կազմելը և փոխանցելը՝ արտաբերման ունակություններ, պատմություններ պատմել, մտքերը գրավոր և ոչ խոսքային տարբերակով շարադրել:

ընդարձակ նախադասություններ, ներկայացնում է պատմություններ, փաստեր, ինչպես նաև մտքեր փոխանցելու նպատակով կիրառում է ոչ խոսքային հաղորդակցման միջոցներ: Խոսքի արտաբերումը սահուն և հասկանալի է (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):

1 միավոր - Սովորողն ինքնուրույն, սակայն փոքր-ինչ դժվարությամբ կամ ուղղորդմամբ գրավոր և բանավոր շարահյուսորեն ճիշտ կառուցված խոսքի միջոցով կազմում և արտաբերում է իմաստ արտահայտող բառեր, արտահայտություններ, համառոտ և ընդարձակ նախադասություններ, ներկայացնում է պատմություններ, փաստեր, ինչպես նաև մտքեր փոխանցելու նպատակով կիրառում է ոչ խոսքային հաղորդակցման միջոցներ: Խոսքը հասկանալի է, սակայն երբեմն կարող են նկատվել խոսքային դադարներ, ջղաձգումներ, ինչպես նաև մտքերի գրավոր կամ բանավոր արտահայտման ժամանակ կարող են նկատվել 1-3 հնչյունի կամ մեկ հնչյունախմբի արտաբերման դժվարություններ, փոխարինումներ կամ առանձին հնչյուններն արտաբերում է ճիշտ, սակայն գրավոր կամ բանավոր խոսքում կարիք ունի ամրապնդման (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

2 միավոր - Սովորողը հաճախ դժվարանում է գրավոր և բանավոր շարահյուսորեն ճիշտ կառուցված խոսքի միջոցով ներկայացնել իմաստ արտահայտող պատմություններ, փաստեր, կազմել և արտաբերել բարդ ընդարձակ նախադասություններ: Խոսքը դժվար հասկանալի է անձանոթների համար, նկատվում են հնչյունախմբերի բացակայություններ, աղավաղումներ, փոխարինումներ, վանկային տեղափոխություններ, ինչը կարող է արտացոլվել նաև գրավոր խոսքում: Նկատվում են խոսքի սահունության, տեմպի և ռիթմի խանգարումներ, խոսքային դադարներ, ջղաձգումներ: Սովորողի բառապաշարը սահմանափակ է, հաճախ հաղորդակցվում է պարզ նախադասություններով, նկատվում է ոչ ճիշտ կառուցված շարահյուսություն:

Ոչ խոսքային հաղորդակցման միջոցներով կարողանում է փոխանցել պարզ գործողություններ: Ունի անձի ոչ մշտական աջակցության, այլընտրանքային հաղորդակցման մեթոդների և միջոցների, ուսումնասովորական նյութերի կիրառման կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր - Սովորողն ունի մտքերը գրավոր, բանավոր կազմելու և բառերի, բառակապակցությունների, նախադասությունների միջոցով իմաստալից արտահայտելու զգալի դժվարություններ: Խոսքը դժվար հասկանալի է նույնիսկ ծանոթների համար, խոսքում առկա են հնչյունախմբերի բացակայություններ,

	<p>աղավաղումներ, փոխարինումներ, վանկային տեղափոխություններ, հաղորդակցվում է մեկ-երկու բառով, շարահյուսորեն սխալ կառուցված, իմաստ չարտահայտող արտահայտություններով, պարզ համառոտ նախադասություններով: Նկատվում են խոսքի սահունության, տեմպի և ռիթմի խանգարումներ, խոսքային դադարներ, ջղաձգումներ: Գրավոր խոսքը գրեթե անհասականալի է կամ ընդհանրապես բացակայում է: Ոչ խոսքային հաղորդակցման միջոցներով կարողանում է փոխանցել առօրյայում հաճախ կիրառվող մի քանի պարզ գործողություններ: Սովորողը մշտապես ունի անձի ուղղորդման և աջակցության (ֆիզիկական, խոսքային), այլընտրանքային հաղորդակցման մեթոդների, միջոցների և ուսումնասօժանդակ նյութերի կիրառման կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p> <p>4 միավոր - Սովորողը չի կարողանում նույնիսկ պարզ բառերի միջոցով մտքերը գրավոր կամ բանավոր արտահայտել, խոսքի արտաբերումը լիովին բացակայում է, կամ առկա են որոշ ձայնարկումներ: Չի կարողանում ոչ խոսքային հաղորդակցման միջոցներով փոխանցել որևէ տեղեկատվություն՝ նույնիսկ անձի ամբողջական աջակցության կամ այլընտրանքային ոչ խոսքային մեթոդների և միջոցների կիրառման պարագայում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p>
<p>Զրույցը և հաղորդակցության սարքերի ու մեթոդների օգտագործումը (d350-d369)</p>	
<p><i>Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը բանավոր, գրավոր կամ հաղորդակցման այլընտրանքային տարբերակներով սկսում, շարունակում և ավարտում զրույցը սեփական կամ զրուցակցի նախաձեռնությամբ, ինչպես է մտքեր և գաղափարներ փոխանակում, մասնակցում</i></p>	<p>0 միավոր – Սովորողն առանց որևէ դժվարության իր նախաձեռնությամբ կամ ըստ պահանջի սկսում, շարունակում և ավարտում է զրույցը թեմայի շրջանակում, մասնակցում է քննարկումներին, արտահայտում սեփական տեսակետը, հաղորդակցման նպատակով կիրառում սարքեր, մեթոդներ կամ այլ միջոցներ՝ հեռախոս, համակարգիչ, գրասալիկ, ժեստ, գրավոր հաղորդակցում և այլն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):</p> <p>1 միավոր - Սովորողն ինքնուրույն, սակայն որոշակի դժվարությամբ կամ ուղղորդմամբ նախաձեռնում կամ ըստ պահանջի սկսում, շարունակում և ավարտում է զրույցը թեմայի շրջանակում, ընդգրկվում է քննարկումներին, արտահայտում է սեփական տեսակետը (կարող է խոսել ուշացումով կամ ուղղորդող հուշումից հետո), հաղորդակցման նպատակով կիրառում է սարքեր, մեթոդներ կամ այլ միջոցներ՝ հեռախոս, համակարգիչ, գրասալիկ, ժեստ, գրավոր հաղորդակցում և այլն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):</p>

*քննարկումներին,
օգտագործում սարքեր,
մեթոդներ և այլ միջոցներ
հաղորդակցության
նպատակով:*

2 միավոր - Սովորողը հաճախ դժվարանում է իր նախաձեռնությամբ կամ ըստ պահանջի թեմայի շրջանակում սկսել, շարունակել և ավարտել զրույցը կամ կարողանում է պահպանել ոչ բոլոր բաղադրիչները՝ սկսում է, բայց դժվարանում է պահպանել զրույցի ընթացքը կամ հակառակը, խոսքը կառուցում է ոչ ճիշտ շարահյուսությամբ, բառապաշարն աղքատիկ է: Ընդգրկվում է քննարկումներին, արտահայտում է սեփական տեսակետը ուղղորդող հարցադրումների, ուսումնասովանդակ նյութերի կիրառման պարագայում, հաղորդակցման նպատակով կիրառում է սարքեր, մեթոդներ կամ այլ միջոցներ՝ հեռախոս, համակարգիչ, գրասալիկ, ժեստ, գրավոր հաղորդակցում՝ անձի ոչ մշտական աջակցությամբ (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր - Սովորողն ունի բանավոր, գրավոր կամ հաղորդակցման այլընտրանքային տարբերակներով սեփական կամ այլ անձի նախաձեռնությամբ զրույց կամ երկխոսություն սկսելու, շարունակելու և ավարտելու, քննարկումներին մասնակցելու, հաղորդակցման սարքեր, մեթոդներ և այլ միջոցներ օգտագործելու զգալի դժվարություններ: Գրեթե չի կարողանում նախաձեռնել իրավիճակին համապատասխան հաղորդակցություն կամ ըստ պահանջի սկսում, բայց չի կարողանում թեմայի շրջանակում շարունակել կառուցել խոսքը: Քննարկումներին մասնակցում է՝ արտահայտելով պարզ մտքեր, բառեր, բառակապակցություններ, որոք հիմնականում կապակցված չեն, կամ խոսքում կարող են նկատվել իմաստ չարտահայտող, քննարկման թեմային չվերաբերող արտահայտություններ: Հաղորդակցման նպատակով կիրառում է միայն այն սարքերը, մեթոդները կամ միջոցները, որոնց տիրապետման հմտությունները երկարատև ուսուցանվել են՝ հեռախոս, համակարգիչ, գրասալիկ, ժեստ, գրավոր հաղորդակցում և այլն: Նկատվում են խոսքի սահունության, տեմպի և ռիթմի խանգարումներ, խոսքային դադարներ, ջղաձգումներ, խոսքը հիմնականում անհասկանալի է նույնիսկ ծանոթների համար: Գրավոր խոսքը գրեթե անհասկանալի է կամ ընդհանրապես բացակայում է: Ոչ խոսքային հաղորդակցման միջոցներով կարողանում է փոխանցել առօրյայում հաճախ կիրառվող մի քանի պարզ գործողություններ: Սովորողը մշտապես ունի անձի ուղղորդման և աջակցության (ֆիզիկական, խոսքային), այլընտրանքային հաղորդակցման մեթոդների, միջոցների և ուսումնասովանդակ նյութերի կիրառման կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր - Սովորողը չի կարողանում մասնակցել պարզ երկխոսություններին, քննարկումներին կամ ոչ խոսքային հաղորդակցման միջոցներով փոխանցել որևէ տեղեկատվություն՝ նույնիսկ անձի ամբողջական աջակցության կամ այլընտրանքային ոչ խոսքային մեթոդների և միջոցների կիրառման պարագայում

(առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

d4. Շարժունակությունը

Այս բաժինը ներառում է տեղաշարժվելը՝ մարմնի դիրքը կամ գտնվելու վայրը փոխելու կամ մեկ տեղից մյուսը տեղափոխվելու միջոցով, առարկաներ տանելը տեղաշարժելու կամ բանեցնելու միջոցով, քայլելը, վազելը կամ բարձրանալը, ինչպես նաև փոխադրման տարբեր ձևերից օգտվելը:

Մարմնի դիրքը փոխելը և պահպանելը (d410, d420), քայլելը և տեղաշարժվելը (d450-d469), փոխադրամիջոցով տեղաշարժվելը (d470)

Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը որևէ դիրք ընդունում կամ այդ դիրքը փոխում, ինչպես է մի տեղից մյուսը տեղափոխվում, ինչպես է քայլում կամ այլ եղանակով տեղափոխվում, ինչպես է տարբեր վայրերում փոխադրամիջոցներով տեղաշարժվում:

0 միավոր - Սովորողն ինքնուրույն, առանց դժվարության կարողանում է մարմնի որևէ դիրք ընդունել, դիրքը փոխել կանգնած, պառկած, նստած, կքանստած, ծնկի իջած վիճակներում, ինչպես նաև մեկ հարթությունից տեղափոխվել մեկ այլ հարթություն նստած, պառկած դիրքերից: Կարողանում է խոչընդոտները շրջանցելով քայլել, զբոսնել, ոտքով կարճ կամ երկար տարածություններ անցնել, ինչպես նաև տեղաշարժվել այլ եղանակով՝ սողալ, մագլցել, ցատկել, վազել, լողալ, գլորվել և այլն: Առանց որևէ դժվարության կարողանում է որպես ուղևոր տեղափոխվել տրանսպորտային միջոցներով (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

1 միավոր – Սովորողը փոքր-ինչ դժվարությամբ, բայց՝ ինքնուրույն, երբեմն՝ հենվելով կամ բռնվելով, կարողանում է ընդունել և փոխել մարմնի դիրքը կանգնած, պառկած, նստած, կքանստած, ծնկի իջած վիճակներում, ինչպես նաև մեկ հարթությունից մեկ այլ հարթություն տեղափոխվել նստած, պառկած դիրքերից: Կարողանում է խոչընդոտները շրջանցելով քայլել, զբոսնել, ոտքով կարճ կամ երկար տարածություններ անցնել, ինչպես նաև տեղաշարժվել այլ եղանակով՝ սողալ, մագլցել, ցատկել, վազել, լողալ, գլորվել և այլն, երբեմն ունենում է հավասարակշռության պահպանման դժվարություններ, կամ նրա մոտ նկատվում է դանդաղկոտություն, սակայն ինքնուրույն կարողանում է կառավարել և հաղթահարել դժվարությունները: Կարողանում է որպես ուղևոր տեղաշարժվել տրանսպորտային միջոցներով՝ աստիճանները բարձրանալ, նստել և իջնել (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

2 միավոր - Սովորողն ունենում է օժանդակող սարքերի, սարքավորումների կամ այլ անձի ոչ մշտական աջակցության կարիք մարմնի որոշակի դիրք ընդունելու, կանգնած, պառկած, նստած, կքանստած, ծնկի իջած վիճակներում մարմինը տեղափոխելու համար, ինչպես նաև մեկ հարթությունից մեկ այլ հարթություն

տեղափոխվելիս: Քայլում և տեղաշարժվում է դանդաղ և որոշ օգնող հարմարանքների միջոցով, օրինակ՝ պրոթեզ, քայլակ, օրթեզ կամ այլ անձի աջակցությամբ, ինքնուրույն տեղաշարժվում է քայլակով միայն հարմարեցված միջավայրում՝ ընդարձակ, առանց խոչընդոտների տարածության մեջ: Ուղքով կարողանում է քայլել կարճ տարածություններ, շրջանցել ոչ բոլոր խոչընդոտները, ինչպես նաև տեղաշարժվել այլ եղանակով՝ սողալ, մագլցել, ցատկել, վազել, լողալ, գլորվել և այլն, սակայն հիմնականում ունենում է հավասարակշռության պահպանման դժվարություններ: Որպես ուղևոր՝ տրանսպորտային միջոցներում ունի հարմարեցված փոխադրամիջոցի կամ անձի օգնության կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր - Սովորողը փոխում է մարմնի դիրքը քայլակով կանգնած, պառկած, նստած վիճակներում, ինչպես նաև մի հարթությունից մեկ այլ հարթություն տեղափոխվում է մեծ դժվարությամբ (գլորվում է փորի վրա պառկած վիճակում, սողում է առաջ, հենվում է ձեռքերի կամ որևէ ամուր մակերսի վրա) և այլ անձի, օգնող, օժանդակող հարմարանքների մշտական աջակցությամբ, օրինակ՝ տեղաշարժում է իր մարմինը միայն որոշ օգնող հարմարանքների միջոցով՝ սայլակ, քայլակ, օրթեզ, պրոթեզ և այլն: Հաճախ հատակին նստած դիրքը և հավասարակշռությունը պահելու համար անհրաժեշտ է իրանի հենարան և որոշ օգնող հարմարանքներ: Ինքնուրույն տեղաշարժվում է սայլակով (էլեկտրական կամ ձեռքով կառավարվող) միայն հարմարեցված միջավայրում՝ հարթ, ընդարձակ, առանց խոչընդոտների տարածություն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր – Սովորողն առհասարակ չի կարողանում փոխել մարմնի հիմնական դիրքը, միշտ գտնվում է պառկած, նստած (հենված) վիճակում, չի կարողանում տեղափոխվել (չի տեղաշարժում իր մարմինը նույնիսկ լիովին հարմարեցված միջավայրում): Նստած է սայլակի վրա, չի կառավարում մարմինը, չի պահում գլուխը. օգնող հարմարանքների միջոցով անհրաժեշտ է պահել երեխայի գլուխը և հավասարակշռությունը, նրան գրկած են տեղաշարժում կամ տեղաշարժվում է սայլակով՝ այլ անձի անմիջական աջակցությամբ, քանի որ կրում է կորսետ և նույնիսկ շրջվելու համար ֆիզիկական աջակցության կարիք ունի (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 95-100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

Առարկաներ տանելը, տեղաշարժելը և բանեցնելը (d430-d449)

Դիպարկել, թե ինչպես է սովորողն աշխատում մանր և

0 միավոր - Սովորողն ինքնուրույն, առանց դժվարության կարողանում է կառավարել դաստակի, ձեռքի և մատների նուրբ շարժումները, կարողանում է բռնել մեծ և փոքր առարկաներ, քաշել, հրել, բարձրացնել և

խոշոր առարկաներով, ինչպես է կառավարում ձեռքի և մատների նուրբ շարժումները, դաստակի և բազկի համակարգված շարժումները, ինչպես է օգտագործում երկու ձեռքերը: Մասնավորապես դիտարկել, թե ինչպես է բռնում, քաշում, ձգում, հրում, վերցնում, բարձրացնում, տեղափոխում առարկաները, ինչպես է բռնում կավիճը, մատիտը, գրիչը և կատարում համապատասխան շարժումներ, ինչպես է աշխատում մկրատով, ծեփում, կոճկում և արձակում մեծ ու մանր կոճակները, կապում կամ արձակում կոշկաքուղը:

տեղափոխել առարկաները, օգտագործել երկու ձեռքերը համակարգված գործողություններ կատարելիս, մկրատով կտրել, քուղերը կապել, օգտագործել սպասքի պարագաները, կատարել գրելու, ներկելու համակարգված շարժումներ (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

1 միավոր – Սովորողը փոքր-ինչ դժվարությամբ, բայց ինքնուրույն կարողանում է կառավարել դաստակի, բազկի, ձեռքի և մատների նուրբ շարժումները, կարողանում է բռնել մեծ և փոքր առարկաներ, քաշել, հրել, բարձրացնել և տեղափոխել առարկաները, օգտագործել երկու ձեռքերը՝ կատարելով համակարգված գործողություններ, սակայն ունենում է որոշ սահմանափակումներ մանր, ծանր և փխրուն առարկաներով գործողություններ կատարելիս, ինչպես նաև նվազում է գործողության կատարման որակը (ճկունություն) և/կամ արագությունը, որի պատճառը կարող է լինել ձեռքերի, մատների լարվածությունը, թուլությունը կամ դողը: Գործողությունների սահմանափակումները չեն խոչընդոտում սովորողի ինքնուրույնությանը առօրյայում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

2 միավոր – Սովորողը դժվարությամբ է կառավարում դաստակի, ձեռքի և մատների նուրբ շարժումները, կարողանում է հրել, հարվածել՝ ավելի շատ ուժ գործադրելով, բարձրացնել և տեղաշարժել խոշոր առարկաները՝ օգտագործելով երկու ձեռքերը միասին, որը պայմանավորված է ձեռքերի, մատների զգալի լարվածությամբ, թուլությամբ կամ դողով, կարող է նկատվել աջ կամ ձախ ձեռքի գերակայություն: Ձեռքի մատների նուրբ շարժումները և համակարգումը տուժած են: Հաճախ մանր առարկաներով գործողություններ կատարելիս կարիք ունի հարմարեցված պարագաների (հաստ մատիտ, հարմարեցված գրիչ, մկրատ), ինչպես նաև մատիտը կամ գրիչը բռնում է միայն իրեն հարմար տարբերակով՝ ներկելիս դուրս է գալիս պատկերի ուրվագծի սահմաններից, ձեռքի և դաստակի կորդինացված շարժումներով գծում/նկարում է՝ օգտագործելով թղթի ամբողջ մակերեսը: Գործողությունների սահմանափակումները հիմնականում չեն խոչընդոտում առօրյայում սովորողի ինքնուրույնությանը (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր – Սովորողի մոտ նկատվում է մանր առարկաները բռնելու, հրելու, հարվածելու, տեղափոխելու մեծ դժվարություն՝ պայմանավորված դաստակի արտահայտված դողի, ձեռքերի մկանային լարվածության կամ թուլության հետ: Կարողանում է ձեռքերով հրել, շարժել միայն ավելի խոշոր առարկաները (գնդակ գլորել),

բռնել, բարձրացնել միայն իրեն հարմարեցված իրերը, երկու ձեռքերն օգտագործել խոշոր առարկան բռնած պահելու համար: Չի կարողանում ինքնուրույն բռնել մատիտը, գրիչը, անձի անմիջական աջակցության դեպքում (ձեռքը բռնած) մատիտը բռնում է ամբողջ ձեռքի փոփոխ և կատարում գրելու կամ նկարելու անկանոն շարժումներ (խզբզում է): Լավագույն դեպքում կարողանում է կատարել պարզ գործողություններ ֆիզիկական աջակցությամբ, օրինակ՝ կոճակ սեղմել: Գործողությունների սահմանափակումները հիմնականում խոչընդոտում են սովորողի ինքնուրույնությանը առօրյայում, անհրաժեշտ է շարունակական ֆիզիկական աջակցություն, հարմարեցված դիրք, աջակցող սարքավորումներ և տեխնոլոգիաներ (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր – Սովորողն առհասարակ չի կարողանում կատարել դաստակի, ձեռքի և մատների նույն շարժումներ՝ բռնել մեծ և փոքր առարկաներ, քաշել, հրել, շարժել բարձրացնել, տեղափոխել: Դաստակի, ձեռքի և մատների շարժումները համակարգված չեն, կատարում է անորոշ շարժումներ: Չի կարողանում երկու ձեռքերով բռնել նույնիսկ ավելի խոշոր, հարմարեցված առարկաները, անհրաժեշտ է մշտական ֆիզիկական աջակցություն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 95-100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

d5. Ինքնասպասարկումը

Այս բաժինը ներառում է սեփական անձի խնամքը, լվացվելը և սրբվելը, մարմինը և մարմնի մասերը խնամելը, հագնվելը, ուտելը, խմելը և առողջությանը հետևելը (d510- d571):

Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը հետևում սեփական առողջությանը և կատարում ինքնասպասարկմանն ուղղված գործողությունները, ինչպես է սոցիալական նորմերին և եղանակին համապատասխան հագուստը ներդրում:

0 միավոր - Տարիքին համապատասխան զարգացած են ինքնասպասարկման հմտությունները: Սովորողն ինքնուրույն, առանց որևէ դժվարության կարողանում է հոգալ բնական կարիքները, կատարել հանվելու, հագնելու, լվացվելու, ուտելու, խմելու հետ կապված բոլոր գործողությունները, ինչպես նաև հետևում է սեփական առողջությանը և անվտանգությանը (գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

1 միավոր – Սովորողը փոքր-ինչ դժվարությամբ, բայց ինքնուրույն կարողանում է հետևել սեփական առողջությանն ու անվտանգությանը, հոգալ բնական կարիքները և խնամել մարմնի մասերը (երբեմն հուշելու կարիք է լինում), կատարել ինքնասպասարկմանն ուղղված գործողությունները. ինքնուրույն սնվում է, սակայն՝ անփոյթ ու դանդաղ, հանվելու, հագնվելու, կոճակները կոճկելու, կոշիկների քուղերը կապելու համար

պահանջվում է ավելի երկար ժամանակ ու ջանք գործադրել (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

2 միավոր - Սովորողը դժվարությամբ է կարողանում հետևել սեփական առողջությանն ու անվտանգությանը, հոգալ բնական կարիքները և խնամել մարմնի մասերը, կատարել ինքնասպասարկմանն ուղղված գործողությունները (հաճախ հուշման, ուղղորդման կարիք է լինում). կարողանում է լվացվել, հետևել սեփական հիգիենային և հոգալ բնական կարիքները մասնակի օգնությամբ կամ կատարում է դրանց հետ կապված պարզ գործողությունները, ինքնուրույն սնվում է, սակայն՝ անփոյթ ու շատ դանդաղ, կարողանում է հանել և հագնել այնպիսի հագուստներ, որոնք չունեն ճարմանդներ, փոքր կոճակներ, կարողանում է կոճկել միայն մեծ կոճակները, կոշիկների քուղերը կապելիս պահանջվում է մեծահասակի օգնություն և ավելի երկար ժամանակ ու ջանք: Գործողությունների սահմանափակումները հիմնականում չեն խոչընդոտում սովորողի ինքնուրույնությանը առօրյայում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր – Սովորողի մոտ նկատվում են արտահայտված դժվարություններ սեփական առողջության, անվտանգության, բնական կարիքները, ինչպես նաև մարմնի խնամքի մասին հոգալիս: Ինքնասպասարկմանն ուղղված գործողությունները կատարելիս հաճախ կարիք է լինում այլ անձի անմիջական աջակցության. երեխան մեկնում է ձեռքերը դեպի հոսող ջուրը, վերցնում է սրբիչը, սակայն լվացվելուն ուղղված գործողություններ չի կատարում, կրում է տակդիր, կարող է արտահայտել իր պահանջմունքը, բայց դրան ուղղված գործողությունները կատարելիս ունի մշտական ուղղորդման կարիք, սնվում է հիմնականում ձեռքերով, չի կարողանում ինքնուրույն և ճիշտ բռնել, կիրառել գդալը, բաժակը կամ բռնում է ձեռքի ամբողջ ափով և կատարում չհամակարգված շարժումներ (ուտում և խմում է անփոյթ կամ սնունդը բերանին չի հասցնում), օգտվում է սպասքից անձի անմիջական աջակցության դեպքում (ձեռքը բռնած): Հանում և հագնում է հագուստի միայն մի մասը և/կամ կատարում է օգնող գործողություններ: Լավագույն դեպքում կարողանում է կատարել պարզ, չհամակարգված գործողություններ ֆիզիկական աջակցությամբ, օրինակ՝ ոտքը դնել կոշիկի մեջ: Գործողությունների սահմանափակումները հիմնականում խոչընդոտում են սովորողի ինքնուրույնությանը առօրյայում, անհրաժեշտ են շարունակական ֆիզիկական աջակցություն, հարմարեցված պարագաներ, աջակցող սարքավորումներ և տեխնոլոգիաներ (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր – Սովորողն առհասարակ չի կարողանում հոգալ բնական կարիքները, կատարել հանվելու, հագնելու, լվացվելու, ուտելու, խմելու հետ կապված բոլոր գործողությունները, ինչպես նաև հետևել սեփական առողջությանը և անվտանգությանը (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 95-100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

d6. Կենցաղը

Այս բաժինը ներառում է կենցաղային և ամենօրյա գործողությունների ու առաջադրանքների կատարումը, այդ թվում՝ սննդամթերք, հագուստ և առաջին անհրաժեշտության այլ պարագաներ ձեռք բերելը, տունը մաքրելը, անձնական և կենցաղային իրերի մասին հոգ տանելը և այլ անձանց օգնելը (d620, d630, d640, d650, d660):

Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը տարիքին համապատասխան վարում առօրյա կենցաղային կյանքը՝ գնումներ կատարել, կերակուր պատրաստել, տնային գործեր կատարել, հոգ տանել կենցաղային իրերի և այլ անձանց մասին:

0 միավոր – Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, առանց որևէ դժվարության նպատակաուղղված կերպով ընտրել՝ գներն ու որակական հատկանիշները համեմատելով, գներ և տեղափոխել անհրաժեշտ կենցաղային իրեր, վճարումներ կատարել որոշակի ծառայությունների համար (կոմունալների վճարում), սեփական անձի կամ այլ անձանց համար պարզ կամ բաղադրյալ կերակուրների պատրաստումը պլանավորել, կազմակերպել, իրականացնել, մատուցել, նաև օգնել նշված գործողությունների կատարման ընթացքում կամ դրանց կատարմանն ուղղված ցուցումներ տալ, ինչպես նաև հետևել կացարանի մաքրությանը՝ անհրաժեշտության դեպքում օգտագործելով կենցաղային տեխնիկա, սարքավորումներ, ընդգրկվել տնային գործերի կատարման, հագուստի, սպասքի խնամքի ապահովման գործընթացներում (մաքրել, լվանալ, սրբել, չորացնել, աղբը թափել): Կարողանում է նաև խնամել, վերանորոգել կենցաղային իրերը, հոգ տանել ընտանի կենդանիների, բույսերի մասին, օգնել այլ անձանց ինքնասպասարկման, տեղաշարժման, հաղորդակցման գործընթացներում, ինչպես նաև մտահոգվել և հոգ տանել նրանց ինքնազգացողության, խնամքի մասին (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):

1 միավոր – Սովորողը փոքր-ինչ դժվարությամբ, բայց ինքնուրույն կարողանում է ընտրել՝ գներն ու որակական հատկանիշները համեմատելով, գներ և տեղափոխել անհրաժեշտ կենցաղային իրեր, վճարումներ կատարել որոշակի ծառայությունների համար (կոմունալների վճարում), սեփական անձի կամ այլ անձանց համար պարզ կամ բաղադրյալ կերակուրների պատրաստումը պլանավորել, կազմակերպել, իրականացնել, մատուցել և/կամ օգնել նշված գործողությունների կատարման ընթացքում, ինչպես նաև հետևել կացարանի մաքրությանը՝ անհրաժեշտության դեպքում օգտագործելով կենցաղային տեխնիկա, սարքավորումներ, ընդգրկվել տնային

գործերի կատարման, հագուստի, սպասքի խնամքի ապահովման գործընթացներում (մաքրել, լվանալ, սրբել, չորացնել, աղբը թափել): Կարողանում է նաև խնամել, վերանորոգել կենցաղային իրերը, հոգ տանել ընտանի կենդանիների, բույսերի մասին, օգնել այլ անձանց ինքնասպասարկման, տեղաշարժման, հաղորդակցման գործընթացներում, ինչպես նաև մտահոգվել և հոգ տանել նրանց ինքնազգացողության, խնամքի մասին: Վերոնշյալ գործողությունների կատարման ժամանակ սովորողն ունի հուշման, ուղղորդման կարիք՝ խոսք, ոչ խոսքային միջոցներ, նկարներ, սխեմաներ և այլն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

2 միավոր – Սովորողը հիմնականում դժվարանում է նպատակաուղղված կերպով ինքնուրույն կատարել կենցաղային և ամենօրյա գործողությունները՝ ստանալով անձի հաճախակի աջակցություն (հաջորդական քայլերի ուղղորդում, հարմարեցված պարագաներ, հաճախակի խոսքային կամ մասնակի ֆիզիկական աջակցություն, ոչ խոսքային միջոցներով տրվող հուշումներ, նկարներ, սխեմաներ և այլն) կարողանում է ընտրել, գնել և տեղափոխել անհրաժեշտ կենցաղային իրեր, պատրաստել պարզ կերակուրներ և/կամ օգնել նշված գործողությունների կատարման ընթացքում, ինչպես նաև հետևել կացարանի մաքրությանը՝ անհրաժեշտության դեպքում օգտագործելով կենցաղային տեխնիկա, սարքավորումներ, ընդգրկվել տնային գործերի կատարման, հագուստի, սպասքի խնամքի ապահովման գործընթացներում (մաքրել, լվանալ, սրբել, չորացնել, աղբը թափել): Կարողանում է նաև խնամել, վերանորոգել կենցաղային իրերը, հոգ տանել ընտանի կենդանիների, բույսերի մասին, օգնել այլ անձանց ինքնասպասարկման, տեղաշարժման, հաղորդակցման գործընթացներում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր – Սովորողի մոտ նկատվում են արտահայտված դժվարություններ, ինչի արդյունքում պահանջվող գործողություններից որևէ բաղադրիչ իրականացնելու համար ունի այլ անձի կամ հարմարեցված պարագաների մշտական աջակցության կարիք: Կարողանում է ընտրել (ցույց տալ), գնել որոշ իրեն ծանոթ իրեր՝ ըստ տրված ցուցումների, մշտական աջակցությամբ տաքացնել, մատուցել պատրաստված կերակուրը և/կամ օգնել նշված գործողությունների կատարման ընթացքում, ինչպես նաև առանձին, պարզ գործողություններով հավաքել սեփական իրերը՝ անհրաժեշտության դեպքում օգտագործելով կենցաղային տեխնիկա, սարքավորումներ, ընդգրկվել տնային գործերի կատարման գործընթացներում (մաքրել սեղանը, հատակը, հավաքել աղբը): Այլ անձի հետ համատեղ կարողանում է իրականացնել կենցաղային իրերի, ընտանի կենդանիների, բույսերի

խնամքի հետ կապված որևէ պարզ գործողություն, օգնել այլ անձանց՝ կատարելով պարզ ցուցումները, օրինակ՝ բաժակը տալ, հագուստը բերել և այլն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր – Սովորողն առհասարակ չի կարողանում իրականացնել կենցաղային և ամենօրյա նույնիսկ ամենապարզ գործողություններ, ինչի արդյունքում ունի այլ անձի ամբողջական աջակցության կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 95-100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

Ժ7. Միջանձնային շփումը և հարաբերությունները

Այս բաժինը ներառում է այլ անձանց հետ հիմնական և բարդ փոխհարաբերություններ ձևավորելը, հաստատելը և պահպանելը, ինչպես նաև շփման ընթացքում իրավիճակին համապատասխան վարքագիծն ու հույզերը կառավարելը և վերահսկելը հասարակության համար ընդունելի եղանակով:

Ընդհանուր միջանձնային փոխհարաբերություններ (Ժ710, Ժ720)

Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողն այլ մարդկանց հետ փոխհարաբերություններում ցուցաբերում հարգանք, հոգատարություն և հանդուրժողականություն, ինչպես նաև շփում հաստատել և պահպանում՝ դրսևորելով իրավիճակին համապատասխան հույզեր ու վարքագիծ:

0 միավոր – Սովորողը հիմնական և բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ հաստատելիս, համապատասխան իրավիճակում հարաբերությունները պահպանելիս և հասարակության կողմից ընդունելի եղանակով հարաբերությունները կառավարելիս դժվարություններ չունի: Կարողանում է այլ անձանց զգացմունքներին արձագանքել իրավիճակին համապատասխան՝ դրսևորելով հարգանք և ջերմ հարաբերություններ, երախտագիտություն և հանդուրժողականություն, ինչպես նաև համարժեք արձագանքել քննադատությանը և ցուցաբերել քննադատական մտածողություն հարաբերություններում: Հասարակության համար ընդունելի եղանակով հույզերն ու վարքագիծն իրավիճակին համապատասխան դրսևորելիս դժվարություններ չեն նկատվում. կարողանում է այլ անձանց հետ կարճատև և երկարատև շփում հաստատել ու պահպանել, ինչպես նաև գիտակցել և պահպանել իր և նրանց միջև սոցիալական տարածությունը՝ մշակութային նորմերին համապատասխան (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):

1 միավոր – Սովորողն ինքնուրույն, սակայն փոքր-ինչ դժվարությամբ կամ ուղղորդմամբ կարողանում է հաստատել և պահպանել հիմնական և բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ: Կարողանում է այլ անձանց զգացմունքներին արձագանքել իրավիճակին համապատասխան՝ դրսևորելով հարգանք և ջերմ հարաբերություններ, երախտագիտություն և հանդուրժողականություն, ինչպես նաև համարժեք արձագանքել

քննադատությանը և ցուցաբերել քննադատական մտածողություն հարաբերություններում: Հասարակության համար ընդունելի եղանակով հույզերն ու վարքագիծն իրավիճակին համապատասխան դրսևորելիս, այլ անձանց հետ կարճատև և երկարատև շփում հաստատելիս ու պահպանելիս, ինչպես նաև իր և նրանց միջև սոցիալական տարածություն պահպանելիս երբեմն ունենում է ուղղորդման և/կամ վերահսկման անհրաժեշտություն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

2 միավոր - Սովորողը հիմնական և բարդ միջանձնային փոխհարաբերություններ ձևավորելիս, պահպանելիս, հասարակության կողմից ընդունելի եղանակով հարաբերությունները կարգավորելիս, ինչպես նաև դրանք դադարեցնելիս հաճախ ունենում է դժվարություններ. կարող է դրսևորել անկանխատեսելի ու իրավիճակին անհամապատասխան վերաբերմունք, հիմնականում շփվում է իրեն ծանոթ անձանց հետ, կարողանում է հարաբերություններում ցուցաբերել հարգանք, ջերմություն, երախտագիտություն, սակայն դժվարանում է ընդունել կարծիքների անհամաձայնությունը և դրանց համարժեք արձագանքել: Դժվարանում է նաև հասարակության կողմից ընդունելի ձևով շփվել, պահպանել սոցիալական տարածություն: Հույզերն իրավիճակին համապատասխան դրսևորելիս, տվյալ իրավիճակում և հասարակության համար ընդունելի եղանակով վարքը կառավարելիս հաճախ ունենում է բազմակի ուղղորդումների, ուսումնամեթոդական, հոգեբանական և մանկավարժական աջակցության կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր - Սովորողն ունի զգալի դժվարություններ ծանոթ և անծանոթ անձանց հետ շփում հաստատելիս և պահպանելիս, դժվարանում է անգամ դրսևորել հարգանք և ջերմություն, երախտագիտություն: Սովորողը գրեթե միշտ չի կարողանում համարժեք արձագանքել իրեն կամ այլ անձանց ուղղված նկատողությանը, քննադատությանը, օրինակ՝ անտարբեր է կամ շատ բուռն է արձագանքում դրանց: Հիմնականում դժվարանում է դրսևորել իրավիճակին համապատասխան վարքագիծ և հույզեր, ինչպես նաև պահպանել սոցիալական տարածություն իր և այլ անձանց միջև: Սովորողն այլ անձանց հետ շփվելու ընթացքում համապատասխան վարքագիծ դրսևորելու համար մշտապես ունենում է այլ անձի ֆիզիկական, խոսքային, ուսումնամեթոդական, հոգեբանական և մանկավարժական աջակցության կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր - Սովորողը չի կարողանում հաստատել և պահպանել անգամ հիմնական միջանձնային փոխհարաբերություններ. չի շփվում ծանոթ անձանց հետ, չի կարողանում հույզերն ու վարքագիծն իրավիճակին

	<p>համապատասխան դրսևորել նույնիսկ այլ անձի մշտական և ամբողջական աջակցության դեպքում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p>
<p>Կոնկրետ միջանձնային հարաբերություններ (d730, d740, d760)</p>	
<p><i>Դիտարկել սովորողի՝ ծանոթ և անծանոթ անձանց հետ ֆորմալ և ոչ ֆորմալ հարաբերություններում դրսևորվող շփման և հաղորդակցման առանձնահատկությունները:</i></p>	<p>0 միավոր - Սովորողը ծանոթ և անծանոթ անձանց հետ կոնկրետ նպատակով ժամանակավոր կամ մշտական ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կապեր հաստատելիս և պահպանելիս չունի դժվարություններ, նախաձեռնող է, կարողանում է պահպանել հասարակական նորմերը: Սովորողն առանց դժվարության կարողանում է հաստատել և պահպանել ընտանեկան և ազգակցական հարաբերություններ: Անհրաժեշտության դեպքում աջակցություն ստանալու և տրամադրելու նպատակով դիմում է ընտանիքի անդամներին, ազգականներին, ծանոթ և անծանոթ անձանց (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):</p> <p>1 միավոր - Սովորողն ինքնուրույն, սակայն փոքր-ինչ դժվարությամբ, կարողանում է ծանոթ և անծանոթ անձանց հետ կոնկրետ նպատակով ժամանակավոր կամ մշտական ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կապեր հաստատել, պահպանել, սակայն երբեմն այլ անձի խոսքային ուղղորդման կամ վերահսկման կարիք է լինում: Անհրաժեշտության դեպքում նվազագույն ուղղորդմամբ կարողանում է դիմել ընտանիքի անդամներին, ազգականներին, ծանոթ և անծանոթ անձանց՝ աջակցություն ստանալու և տրամադրելու նպատակով (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):</p> <p>2 միավոր - Սովորողը ծանոթ և անծանոթ անձանց հետ կոնկրետ նպատակով ժամանակավոր կամ մշտական ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կապեր հաստատելիս և պահպանելիս հաճախ ունենում է դժվարություններ. շփման մեջ նախաձեռնող չէ, որոշակի աջակցության՝ բազմակի խոսքային, մասնագիտական և ուսումնամեթոդական ուղղորդումների կարիք ունի: Անհրաժեշտության դեպքում դժվարությամբ է դիմում ընտանիքի անդամներին, ազգականներին, ծանոթ և անծանոթ անձանց աջակցություն ստանալու և տրամադրելու նպատակով (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):</p> <p>3 միավոր - Սովորողը ծանոթ և անծանոթ անձանց հետ ժամանակավոր կամ մշտական ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կապեր հաստատելիս և պահպանելիս ունենում է զգալի դժվարություններ՝ հիմնականում անտարբեր է, չի ցանկանում շփում հաստատել և հաղորդակցվել, անհրաժեշտ է այլ անձի մշտական ուղղորդում և մասնագիտական աջակցություն: Անգամ խիստ անհրաժեշտության դեպքում ինքնուրույն չի դիմում ընտանիքի անդամներին, ազգականներին, ծանոթ և անծանոթ անձանց կամ դիմում է միայն կոնկրետ անձանց՝</p>

աջակցություն ստանալու և տրամադրելու նպատակով (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր - Սովորողը բոլորովին չի կարողանում ծանոթ և անծանոթ անձանց հետ ժամանակավոր կամ մշտական կապեր հաստատել և պահպանել անգամ այլ անձի ամբողջական աջակցության դեպքում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 96–100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

Ճ8. Կյանքի հիմնական բնագավառները

Այս բաժինը ներառում է կրթության, խաղային գործունեության մեջ ներգրավվելը, ինչպես նաև տնտեսական գործարքներ կատարելը (ճ815, ճ820, ճ860, ճ880):

Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը ներգրավվում և մասնակցում խաղային և ուսումնական գործընթացներին, կատարում հանձնարարված առաջադրանքները, տնտեսական գործարքները, տնտեսական գումարը:

0 միավոր - Սովորողը առանց որևէ դժվարության կարողանում է ներգրավվել նախադպրոցական (տարիքին համապատասխան զարգացած են իմացական գիտելիքները և հմտությունները, ունի պատրաստվածություն դպրոց հաճախելու համար) և դպրոցական կրթության մեջ (հաշվառված է ուսումնական հաստատությունում և պատշաճ կերպով հաճախում է դպրոց, տարիքին համապատասխան ստանում է ակադեմիական գիտելիքներ), կատարել ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթությանն առնչվող պարտականությունները, առաջադրանքները, ներգրավվում է խմբային առաջադրանքներին և համագործակցում է այլ անձանց հետ: Կարողանում է տարիքին համապատասխան կատարել տնտեսական գործարքներ՝ կատարել գնումներ, վերահսկել դրամը: Մասնակցում է խաղային գործողություններին ինքնուրույն կամ այլ երեխաների հետ՝ նպատակաուղղված կերպով կիրառելով նյութերը, առարկաները, խաղալիքները (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):

1 միավոր – Սովորողը փոքր-ինչ դժվարությամբ, բայց ինքնուրույն կարողանում է ներգրավվել նախադպրոցական (տարիքին համապատասխան զարգացած են տարրական իմացական գիտելիքները և հմտությունները, ունի պատրաստվածություն դպրոց հաճախելու համար) և դպրոցական կրթության մեջ (հաշվառված է ուսումնական հաստատությունում և հաճախում է դպրոց, տարիքին համապատասխան ստանում է ակադեմիական գիտելիքներ, սակայն որոշ առարկաների ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը յուրացնելիս կարիք է ունենում ուղղորդման կամ հավելյալ ժամանակի տրամադրման): Կարողանում է մեծահասակի վերահսկողությամբ, երբեմն խոսքային ուղղորդմամբ կատարել ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթությանն առնչվող պարտականությունները, առաջադրանքները, ներգրավվել խմբային առաջադրանքներին և

համագործակցել այլ անձանց հետ: Կարողանում է կատարել գնումներ, սակայն դրանը տնտեսելիս և նպատակային կերպով օգտագործելիս կարիք է ունենում վերահսկողության: Մասնակցում է խաղային գործողություններին ինքնուրույն կամ այլ երեխաների հետ՝ նպատակաուղղված կերպով կիրառելով նյութերը, առարկաները, խաղալիքները, երբեմն ունենալով ուղղորդման անհրաժեշտություն (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):

2 միավոր – Սովորողը նախադարձական (տարիքին համապատասխան զարգացած չեն տարրական իմացական գիտելիքները և հմտությունները, չունի բավարար պատրաստվածություն դպրոց հաճախելու համար) և դպրոցական (հաշվառված է ուսումնական հաստատությունում և հաճախում է դպրոց, սակայն դժվարանում է ստանալ տարիքին համապատասխան ակադեմիական գիտելիքներ, առարկաների ծրագրի շրջանակներում ուսումնական նյութը դժվարանում է յուրացնել, կարիք է ունենում մասնագետի օգնության և հավելյալ ժամանակի տրամադրման) կրթության գործընթացներին ներգրավվելիս հաճախ ունենում է զգալի դժվարություններ: Հաճախ այլ անձի որոշակի օգնությամբ կարողանում է մասամբ կատարել ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթությանն առնչվող պարտականությունները, առաջադրանքները, ներգրավվել խմբային առաջադրանքների կատարման գործընթացում և համագործակցել այլ անձանց հետ: Կարողանում է կատարել գնումներ հստակ գումարի սահմաններում կամ օգտվելով նախապես կազմված գնումների ցանկից, դժվարանում է դրանը տնտեսելիս և հաճախ նաև նպատակային կերպով օգտագործելիս: Խաղային գործողություններին ինքնուրույն կամ այլ երեխաների հետ մասնակցելիս, նյութերը, առարկաները, խաղալիքները նպատակաուղղված կիրառելիս ունենում է որոշակի աջակցության կարիք (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր – Սովորողի մոտ նկատվում են արտահայտված դժվարություններ նախադարձական (տարիքին համապատասխան զարգացած չեն տարրական նվազագույն իմացական գիտելիքները և հմտությունները, չունի բավարար պատրաստվածություն դպրոց հաճախելու համար) և դպրոցական (հաշվառված է ուսումնական հաստատությունում, սակայն կարող են նկատվել ցածր հաճախելիություն կամ ներգրավվածություն դասապրոցեսներին, տարիքին համապատասխան դժվարանում է ստանալ ակադեմիական գիտելիքներ, դժվարությամբ է յուրացնում անգամ ուսումնական պարզ նյութը, հասկացությունները, մասնագետի մշտական աջակցության կարիք է ունենում) կրթության գործընթացներին ներգրավվելիս: Դժվարանում է կատարել ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթությանն առնչվող պարզ առաջադրանքները, գործողությունները, ներգրավվել խմբային

առաջադրանքների կատարման գործընթացներին և համագործակցել այլ անձանց հետ: Դժվարանում է կատարել գնումներ անգամ հստակ գումարի սահմաններում, չի կարողանում դրամը նպատակային կերպով օգտագործել: Խաղային գործողություններին մասնակցում է այլ անձի մշտական ներգրավվածության դեպքում, նպատակաուղղված կերպով կիրառում է սահմանափակ քանակությամբ առարկաներ, խաղալիքներ: Վերոնշյալ գործողությունների կատարման և ներգրավման համար անհրաժեշտ է մշտական, ամբողջական աջակցություն, ոչ խոսքային միջոցներ, նկարներ, սխեմաներ և ուսումնամեթոդական այլ նյութերի տրամադրում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր – Սովորողի մոտ նկատվում են զգալի դժվարություններ նախադարձային (առհասարակ չունի պատրաստվածություն դպրոց հաճախելու համար) և դպրոցական (ընդհանրապես չունի ներգրավվածություն դասապրոցեսին) կրթության գործընթացներին ներգրավվելիս: Չի կարողանում կատարել անգամ պարզ առաջադրանքները, գործողությունները, ներգրավվել խմբային առաջադրանքների կատարման ընթացքին և համագործակցել այլ անձանց հետ նույնիսկ այլ անձի ամբողջական միջամտությամբ: Չունի պատկերացում դրամի վերաբերյալ: Չի կարողանում ինքնուրույն զբաղվել որևէ խաղային գործունեությամբ կամ ներգրավվել խմբային խաղերին, ինչպես նաև նպատակաուղղված կերպով չի կիրառում առարկաներ, խաղալիքներ անգամ մշտական, ամբողջական աջակցության դեպքում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 95-100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

d9. Համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքը

Այս բաժնում ներկայացված են սովորողների ներգրավվածությունը համայնքային, սոցիալական և քաղաքացիական կյանքի բոլոր ոլորտներում և դրա համար պահանջվող հմտությունները (d910, d920):

Դիտարկել, թե ինչպես է սովորողը մասնակցություն ցուցաբերում համայնքային ֆորմալ և ոչ ֆորմալ միավորումներին, հասարակական կյանքին առնչվող

0 միավոր - Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, առանց որևէ դժվարության ներգրավվել համայնքի, սոցիալական կյանքի բոլոր ոլորտներում, հասարակական ակումբներում կամ էթնիկական տարբեր խմբերում, ծիսակատարություններին, արարողություններին, ինչպիսիք են հարսանիքները, մկրտությունները և այլ տոները: Կարողանում է նաև մասնակցություն ցուցաբերել խաղահրապարակներում, այգիներում, փողոցում կամ հասարակական այլ վայրերում կազմակերպվող միջոցառումներին: Սովորողն առանց որևէ միջամտության մասնակցում է խաղային, ժամանցային, սպորտային, մշակութային միջոցառումներին՝ այցելելով պատկերասրահներ, թանգարաններ, կինոթատրոններ կամ թատրոններ, ինչպես նաև մասնակցություն է ցուցաբերում դպրոցական և համայնքային մրցակցային օլիմպիադաներին, սպորտային իրադարձություններին

*արարողություններին,
տարաբնույթ
հավաքույթներին, ինչպես
նաև ցանկացած տեսակի
խաղային, սպորտային և
ժամանցային
միջոցառումներին:*

միայնակ կամ խմբի կազմում: Սովորողն ունի սիրելի զբաղմունք և նախասիրություններ և կարողանում է ինքնուրույն ներգրավվել դրանց առնչվող միջոցառումներին, ինչպես օրինակ՝ նկարների, մետաղադրամների, քարերի հավաքածուներ կազմելը, արվեստի կամ արհեստի խմբակներ հաճախելը: Մասնակցում է նաև առօրյա հանդիպումներին՝ ընկերներ, ազգականներ (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 0–4% դեպքերում կարող են նկատվել դժվարություններ):

1 միավոր - Սովորողը կարողանում է ինքնուրույն, սակայն փոքր-ինչ դժվարությամբ կամ ուղղորդմամբ (հիշեցում, հուշում՝ հայացքով, ժեստով կամ խոսքով) ներգրավվել համայնքի, սոցիալական կյանքի բոլոր ոլորտներում, հասարակական ակումբներում կամ էթնիկական տարբեր խմբերում, ծիսակատարություններին, արարողություններին, ինչպիսիք են հարսանիքները, մկրտությունները և այլ տոները: Կարողանում է նաև մասնակցություն ցուցաբերել խաղահրապարակներում կամ հասարակական այլ վայրերում կազմակերպվող միջոցառումներին: Սովորողը երբեմն մեծահասակի ուղղորդմամբ մասնակցում է խաղային, ժամանցային, սպորտային, մշակութային միջոցառումներին՝ այցելելով պատկերասրահներ, թանգարաններ, կինոթատրոններ կամ թատրոններ, ինչպես նաև մասնակցություն է ցուցաբերում դպրոցական և համայնքային մրցակցային օլիմպիադաներին, սպորտային իրադարձություններին միայնակ կամ խմբի կազմում: Սովորողն ունի սիրելի զբաղմունք և նախասիրություններ և կարողանում է ինքնուրույն, սակայն մեծահասակի վերահսկողությամբ ներգրավվել դրանց առնչվող միջոցառումներում, ինչպես օրինակ՝ նկարների, մետաղադրամների, քարերի հավաքածուներ կազմելը, արվեստի կամ արհեստի խմբակներ հաճախելը: Մասնակցում է նաև առօրյա հանդիպումներին՝ ընկերներ, ազգականներ (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 5–24% դեպքերում ունի ուղղորդման կարիք):

2 միավոր - Սովորողը հաճախ դժվարանում է նպատակաուղղված կերպով ինքնուրույն ներգրավվել համայնքային, սոցիալական կյանքի բոլոր ոլորտներում, հաճախ ունենում է որոշակի աջակցության կարիք հասարակական ակումբներում կամ էթնիկական տարբեր խմբերում, ծիսակատարություններին, արարողություններին (ամուսնություններ, մկրտություններ և այլն) մասնակցություն ցուցաբերելու համար: Դժվարանում է նաև ինքնուրույն մասնակցություն ցուցաբերել խաղահրապարակներում կամ հասարակական այլ վայրերում կազմակերպվող միջոցառումներին, սպորտային իրադարձություններին, կարողանում է մասնակցել խաղային, ժամանցային, սպորտային, մշակութային միջոցառումներին և այցելել պատկերասրահներ, թանգարաններ, կինոթատրոններ կամ թատրոններ միայն մեծահասակի ուղեկցությամբ կամ ստանալով այլ անձի համապատասխան ցուցումներն ու ուղղորդումները: Սովորողն ունի սիրելի զբաղմունք և նախասիրություններ, սակայն հաճախ դժվարանում է ինքնուրույն ներգրավվել դրանց հետ կապված

միջոցառումներում, ինչպես օրինակ՝ նկարների, մետաղադրամների, քարերի հավաքածուներ կազմելը, արվեստի կամ արհեստի խմբակներ հաճախելը: Մասնակցում է առօրյա հանդիպումներին՝ ընկերներ, ազգականներ, միայն մեծահասակի ոչ մշտական աջակցությամբ (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 25–49% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

3 միավոր - Սովորողն ունի համայնքային, սոցիալական կյանքի տարբեր իրադարձություններում, խմբերում ներգրավվելու և մասնակցություն ցուցաբերելու կայուն դժվարություններ: Հասարակական միջոցառումներում, արարողություններում (ամուսնություններ, մկրտություններ և այլն) նվազագույն մասնակցություն ցուցաբերելու համար ունի այլ անձի մշտական աջակցության կարիք: Առանց այլ անձի զգալի աջակցության դժվարանում է անգամ մասնակցություն ցուցաբերել խաղահրապարակներում կազմակերպվող խաղային, ժամանցային, սպորտային իրադարձություններին, կարողանում է այցելել համայնքային հասարակական կամ մշակութային վայրեր միայն մեծահասակի մշտական ուղեկցությամբ և աջակցությամբ: Սովորողը հիմնականում չի ցուցաբերում նախասիրություններ կամ սովորականից շատ է սևեռվում դրանց վրա: Մասնակցում է առօրյա հանդիպումներին՝ ընկերներ, ազգականներ, միայն մեծահասակի մշտական ուղեկցությամբ և աջակցությամբ՝ հաճախ չներգրավվելով կազմակերպված միջոցառումներում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 50–95% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

4 միավոր – Սովորողն առհասարակ չի կարողանում ներգրավվել համայնքում, կյանքի սոցիալական և քաղաքացիական բնագավառներում կազմակերպվող միջոցառումներին, ինչի արդյունքում ունի այլ անձի ամբողջական աջակցության կարիք ցանկացած տեսակի խաղային, ժամանցային միջոցառումներին տարրական մասնակցություն ցուցաբերելու համար, որը չի ենթադրում դրա համար պահանջվող գործողությունների և առաջադրանքների կատարում (առաջադրանքների, գործողությունների կատարման 95-100% դեպքերում ունի աջակցության կարիք):

1. ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի «Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգը» հաստատելու մասին N 370-Ն հրաման:
2. «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը (ՀՕ-200-Ն):
3. «Ֆունկցիոնալության, հաշմանդամության և առողջության միջազգային դասակարգում. երեխաներ և երիտասարդներ. ՖՄԴ-ԵԵ» Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպություն, © Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպություն 2007:

Սվաջյան Ա. Հ., Ադամյան Հ. Ա., Մարգարյան Լ. Հ., Գարեգինյան Ա. Ա.,
Մուրադյան Ռ. Մ, Գրիգորյան Օ. Կ.

**ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏՈՒԿ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ
ԿԱՐԻՔԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ ԵՎ
ԳՈՐԾԻՔԱԿԱԶՄ**

11-14 տարիքային խումբ

ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

Տառատեսակը՝ GHEA Grapalat: Չափը՝ 21,0 x 29,7:
Տպագրությունը՝ օֆսեթ: Տպաքանակը՝ 200:
Տպագրված է «Էդիթ Պրինտ» հրատարակչությունում, Երևան, Դ.Մալյան փողոց 43

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՆՈՊԵՐԱՆԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆ

© Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն (ՀԱԿ)

 [Facebook.com/hmkyerevan](https://www.facebook.com/hmkyerevan)

 [Instagram.com/hmk_yerevan](https://www.instagram.com/hmk_yerevan)

 [YouTube.com/hmkyerevan](https://www.youtube.com/hmkyerevan)

 hmkentron.yerevan@gmail.com

 hmk.am

յուրաքանչյուր
երեխայի համար

© Միավորված ազգերի կազմակերպության մանկական հիմնադրամ (ՅՈՒՆԻՍԵՖ)

 [Facebook.com/UNICEFArmenia](https://www.facebook.com/UNICEFArmenia)

 [X.com/UNICEFArmenia](https://www.x.com/UNICEFArmenia)

 [Instagram.com/UNICEF_Armenia](https://www.instagram.com/UNICEF_Armenia)

 [YouTube.com/UNICEFArmenia](https://www.youtube.com/UNICEFArmenia)

 yerevan@unicef.org

 unicef.am

